

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași
Școala Doctorală de Geoștiințe
Facultatea de Geografie și Geologie
Domeniul Geografie

TERITORIU ȘI VIOLENȚĂ ÎN ROMÂNIA. ÎNTRE STEREOTIP ȘI REALITATE

Rezumat teză

Conducător științific:

Prof. univ. dr. Octavian GROZA

Doctorand:

Robert Vicențiu GABOR

Iași
2022

Cuprins (integral)

I. Introducere.....	4
I.2 Scopul și obiectivele studiului.....	7
I.3 Ipoteze de lucru.....	8
II. Metodologie	9
II.1 Prezentarea indicatorilor utilizați și sursele de date Error! Bookmark not defined.	
II.2 Probleme ridicate de bazele de date realizate..... Error! Bookmark not defined.	
II.3 Metode statistice utilizate	Error! Bookmark not defined.
III. Teritoriul și violența în epistemologia științelor sociale	Error! Bookmark not defined.
III.1. Istoricul cercetărilor.....	10
III.2 Geografia și problematica violenței	10
III.3 Dimensiuni și direcții de cercetare ale violenței.....	11
III.3.1 Problematika violenței din perspectiva ecologiștilor	11
III.3.2 Abordările feministe ale violenței	12
III.3.3 Violența sexuală în societate, practici, discursuri și manifestări.....	12
III.3.4 Violența ca stigmat teritorial	13
III.3.5 Violența și spațiul urban	14
III.4 Concluzii.....	16
IV. Analize cantitative privind manifestarea violenței în societatea contemporană	17
IV.1 Introducere – stereotipizarea spațiului geografic.....	17
IV.1.1 Omuciderile	18
IV.1.2 Infracționalitate violentă (vătămarea corporală, tâlhăria și răpirea).....	21
IV.1.3 Infracțiunile de natură sexuală și traficul de persoane	22
IV.1.4 Persoanele încarcerate	23
IV.1.5 Infracțiunile împotriva proprietății.....	25
IV.2 Violența politică prezentă în societatea contemporană.....	26
IV.3 Trăsături și tipologii ale violenței la nivel mondial.....	29

IV.3.1 Corelarea indicatorilor la nivel mondial	29
IV.3.2 Analiza grupurilor (<i>Grouping Analysis</i>) pentru nivelul mondial.....	31
IV.4 Trăsături și tipologii ale violenței la nivelul Uniunii Europene (UE-28)	33
IV.4.1 Corelarea indicatorilor la nivel european (UE-28)	35
IV.4.2 Analiza grupurilor (<i>Grouping Analysis</i>) pentru nivelul european (UE-28) ...	36
IV.3.1 Trăsături și tipologii ale violenței în România	37
IV.3.2 Corelarea indicatorilor la nivel național.....	38
IV.3.3 Analiza grupurilor (<i>Grouping Analysis</i>) pentru nivelul național.....	39
V. Teritoriu și violență în România. Studiu de caz: Structurile spațiale generate de fenomenul omuciderilor pe teritoriul României între anii 2011-2020	41
V.1 Introducere.....	41
V.2 Metodologie studiu de caz.....	Error! Bookmark not defined.
V.3 Interpretarea rezultatelor analizelor	42
V.3.1 Rezultatele regresiei liniare multivariate	50
V.3.2 Analiza Hot Spot-urilor.....	53
V.3.3 Analiza clusterelor și a valorilor aberante	54
V.3.4 Analiza clusterelor multivariate	55
V.4 Concluzii studiu de caz	56
Discuții și concluzii finale	58
Lista figurilor	Error! Bookmark not defined.
Lista tabelelor.....	Error! Bookmark not defined.
Lista Ecuatiilor.....	Error! Bookmark not defined.
Bibliografie	60
Anexe.....	Error! Bookmark not defined.

I. Introducere

Oamenii trăiesc în violență toată viața, încă de la primul țipăt de la naștere. Cu timpul, violența a fost industrializată și domesticită. Cultura noastră nu s-a obișnuit total cu prezența violenței, dar a încadrat-o suficient pentru a deveni o componentă a vieții noastre cotidiene.

Deși face parte din firea lucrurilor și sensul violenței pare accesibil publicului, violența este un concept alunecos - neliniar, productiv, distructiv și reproductiv. Violența generalizată, difuză, poate da naștere unei dezorganizări sociale în masă, populația devenind captivă în haosul generat de griparea mecanismelor obișnuite ale cotidianului. Violența este auto-generativă: manifestarea ei de asemenea conține germenii unor noi forme de violență.

Este cunoscut faptul că, în general, abuzatorii au fost și ei la rândul lor abuzați: un soț ce își bate familia a fost foarte probabil la rândul lui victima unor acte de violență în copilărie, iar abuzatorii sexuali au fost și ei înșiși victime abuzurilor (Scheper-Hughes și Bourgois, 2004). Societățile însele se nasc prin revoluții și mor tot prin evenimente violente (alte revoluții, de diferite naturi).

Definită drept: „*presiune fizică, biologică sau spirituală, exercitată direct sau indirect de o persoană asupra altcuiva, care, atunci când depășește un anumit prag, reduce sau anulează potențialul de performanță al unei persoane, atât la nivel individual, cât și de grup în societatea în care se desfășoară agresiunea*” (Rupesinghe și Rubio, 1994), violența este legată în mod direct de calitatea vieții grupului, comunității și societății în general. Nu este de mirare astfel faptul că fiecare entitate statală a căutat de-a lungul istoriei eradicarea sau măcar controlarea violenței, mai ales a criminalității, de pe teritoriul administrat de stat, aplicându-se uneori măsuri la fel de violente ca însăși criminalitatea, cât și metode mai blânde, fundamentate pe etică și morală, șlefuite în perioade îndelungate de timp, reprezentate de ceea ce s-ar putea numi conduită morală socială.

O altă definiție este cea oferită de Organizația Mondială a Sănătății unde violența este înțeleasă ca: “*folosirea intenționată a forței fizice sau a puterii, împotriva unei alte persoane sau împotriva unui grup sau a unei comunități și are ca rezultat provocarea de vătămări corporale sau psihice sau moartea*”. Deși organizația recunoaște că includerea “*utilizării puterii*” în definiția oferită extinde înțelegerea convențională a cuvântului, intrând și acte mai puțin convenționale ale fenomenului de violență (World Health Organization, 2002).

I.1 Dimensiunile Violenței

Violența poate fi în general împărțită în trei mari categorii cunoscute ca dimensiuni ale violenței: violența directă, structurală și culturală.

Violența directă (fizică, sexuală, psihologică și socială) constituie cea mai accesibilă și observabilă formă de violență prezentă în societate. Violența directă mai cuprinde și o subdiviziune importantă de menționat, respectiv violența politică.

Termenul de „violență politică” se referă la violența directă și intenționată administrată în numele unei ideologii politice, a unei mișcări sau a unui stat și utilizată în reprimarea fizică a disidenței de către armată sau poliție, precum și invers, de către populația ce lupta împotriva unui regim opresiv (Bourgois, 2001).

Violența structurală este o formă de violență prezentă în sistemele sociale, politice și economice ale unei societăți, în general este reflectată în societate prin inegalitățile de gen, vârstă și alte inegalități sociale (Bourgois, 2001).

Denumirea a fost utilizată pentru prima dată în grupurile academice de către profesorul și fondatorul Institutului de Cercetare a Păcii din Oslo, Johan Galtung, în anul 1969, tocmai pentru a scoate în evidență angajamentul social-democratic față de drepturile universale ale omului și să respingă isteria anticomunistă propagată de SUA și a capitalismul ideologic exportat statelor în curs de dezvoltare. În perioada războiului rece, capitalismul era prezentat ca singurul model viabil de guvernare, situație care a condus adesea la represiunea politică a disidenței populare în întreaga lume neindustrializată și aflată sub influența americană (Bourgois, 2001).

Violența structurală este o formă de violență mai puțin accesibilă publicului și se referă în principal la structurile organizatorice de natură politico-economice ale societății, caracterizate de existența a diferite strategii coercitive, care ajung să provoace atât suferință fizică cât și suferință emoțională. Un exemplu de violență structurală este cea a mortalității ridicate din unele societăți generată de sărăcia endemică și de condițiile inumane de muncă.

Violența structurală are rădăcini adânci la nivel mondial, în structuri politice organizatorice, precum tratatele comerciale inegale existente pe plan internațional, ori precum exploatarea piețelor locale și monopolizarea acestora de către marile conglomerate economice, inclusiv prin aranjamente dezavantajoase de marketing (Galtung, 1969).

Violența structurală menținută într-o societate poate să ducă la amplificarea violenței culturale și în cele din urmă la generalizarea violenței directe. Violența colectivă, ce reprezintă de

multe ori o consecință a prezenței violenței structurale devine uneori și o soluție pentru abolirea violenței structurale, cel mai adesea prin eliminarea elementelor politice ce i-au favorizat dezvoltarea. Deseori, tranziția către o societate mai pașnică și mai puțin inegală s-a produs printr-o serie de acte de revoltă, ce au reprezentat concretizarea opoziției totale a indivizilor față de sistem și față de vechea orânduire socială (Galtung, 1969).

Violența structurală este văzută de unii cercetători ca o justificare pentru prezența mișcărilor de rezistență anti-coloniale, anti-globaliste și în prezent pentru acțiunile violente ale unor grupuri religioase radicale (Camara, 1971).

Recent, conceptul a fost folosit de către antropologii medicali pentru a prezenta inegalitățile economice extreme și de a trage un semnal de alarmă față de boli și de suferința din cadrul națiunilor mai puțin dezvoltate economic (Farmer, 2000).

Violența culturală abordează aspectele violenței ce țin de o serie de trăsături culturale care dau un caracter de „normal” prezenței violenței în societate, o formă subtilă de legitimare a violenței prin practicile și interpretările culturale din cadrul unei societăți, oferind totodată legitimitate violenței directe cât și celei structurale.

Violența culturală reprezintă acordul societății pentru o serie de acte violente, acte ca agresiunile fizice și sexuale împotriva femeilor, răfuielele personale sau menținerea controlului în societate prin acte de forma diverselor forme de constrângere (Bourgois, 2001).

Apariția violenței culturale acutizate poate reprezenta o reflexie a unui trecut violent al societății. Apariția unei caste dominante în cadrul unei societăți sugerează o invazie și cucerirea unui grup de către alt grup într-un trecut istoric, grupul dominant impunându-se celui alt printr-o serie de constrângeri sociale. Segregările sociale au fost prezente în toate societățile lumii, de multe ori acestea au fost denumite de către istorici și stări de feudalism, stratificări la nivelul societății prin care un grup social își propunea securizarea unor privilegii prin aplicarea unor măsuri coercitive.

Toate aceste concepte despre violență necesită și o abordare dintr-o perspectivă geografică, iar o abordare geografică are mereu ca element central spațiul.

I.2 Structura lucrării

Lucrarea **TERITORIU ȘI VIOLENȚĂ ÎN ROMÂNIA. ÎNTRE STEREOTIP ȘI REALITATE** este structurată pe 6 capitole: Introducere, Metodologie, Teritoriu și violență în epistemologia științelor sociale, Analize cantitative privind violența în societatea contemporană, Teritoriu și violență în România; Studiu de caz: Structurile spațiale generate

de fenomenul omuciderilor pe teritoriul României între anii 2011-2020 și Discuții și concluzii finale.

În primul capitol este realizată o introducere în conceptualizarea fenomenului violenței și a legăturii dintre violență și spațiul geografic, în relație cu percepțiile asupra spațiului și cu formele de manifestare ale violenței în societate. Tot în primul capitol sunt prezentate scopul și obiectivele urmărite de această teză.

Capitolul al doilea prezintă metodologia utilizată în efectuarea analizei din cadrul acestei lucrări și a sursele datelor folosite. Baza de date pe care am realizat-o este rezultatul unei activități de colectare întinsă pe parcursul a 3 ani. Pentru a îndepărta anumite de riscuri legate de interpretarea informațiilor statistice, tot în acest capitol sunt prezentate principalele limitări ale utilizării lor. Metodologia studiului de caz din această lucrare a fost tratată separat în capitolul 5.

În capitolul al treilea este prezentat stadiul actual al cercetărilor din domeniu, precum și modul în care cercetători din diferite domenii conexe au abordat problematica violenței.

Capitolul IV este constituit dintr-un studiu pe două scări geografice de analiză, respectiv violența la scara întregii planete și violența la scara spațiului național al României. Metodele aplicate celor două scări geografice au fost ajustate în funcție de disponibilitatea datelor pentru fiecare scară de studiu.

Capitolul al V-lea a fost construit pe baza analizelor aplicate unei variabile ce descrie subiectul violenței dintr-o perspectivă mai sensibilă pentru societate, respectiv omuciderile în România contemporană. Analiza acestui fenomen din perspectivă spațială, mai ales că este efectuată și la scară foarte fină, respectiv aceea a unităților teritorial-administrative elementare (comune rurale și urbane), reprezintă o temă de absolută noutate în cercetarea geografică românească.

În ultimul capitol, al șaselea, sunt prezentate o serie de concluzii referitoare la tematica abordată și eventuale noi căi de continuare a cercetării în tematica violenței din perspectiva geografiei.

I.2 Scopul și obiectivele studiului

Violența reprezintă un subiect de cercetare dificil de tratat și de cuantificat dintr-o perspectivă obiectivă, științele umaniste abordând-o de obicei prin intermediul unor metodologii calitative, însoțite într-o foarte mică măsură de dimensiuni cantitative. Geografia este domeniul ce a intrat târziu pe tărâmul abordării tematicii violenței. Spre deosebire de alte științe cu abordări cantitativiste, geografia poate să ofere un răspuns diferit la problema

violentei, luând în calcul și spațiul geografic. Lucrarea de față își propune să prezinte pentru prima dată care este răspunsul geografiei la problema violentei din România, prin aplicarea unor concepte și metodologii specifice geografiei.

Data fiind raritatea – de fapt cvasi-absența cercetărilor axate pe abordări spațiale a violentei pe teritoriul României - această teză de doctorat nu își propune o abordare exhaustivă a fenomenului, dorindu-și să joace doar un rol de pionierat și să deschidă căile acestui câmp de cercetare tuturor ramurilor geografiei umane românești. În acest context, am căutat ca toate analizele noastre să aibă constant în centru dimensiunea spațială a violentei. De aici decurge un obiectiv important al studiului, respectiv identificarea spațiilor geografice problematice și identificarea cauzelor generatoare de violență care le individualizează.

Pentru atingerea scopului principal, am definit câteva obiective funcționale:

- Realizarea unei metodologii pentru analiza geografică a violentei (spațializarea violentei; teritorializarea violentei, multiscalaritatea violentei, scările geografice relevante de analiză a diferitelor forme de violență);
- Dezvoltarea conceptului de *stigmat teritorial*, în opoziție cu acela de *brand teritorial*;
- Construirea unui model de analiză a apariției stigmatelor teritoriale la scară locală în vederea asistării deciziei politice focalizată pe calitatea locuirii și pe administrarea spațiului urban;
- Identificarea unor tipologii teritoriale în ce privește violența.

I.3 Ipoteze de lucru

În realizarea acestei cercetări am luat în considerare o ipoteză generală, și anume aceea că în prezent geografia devine din ce în ce mai capabilă să contribuie la înțelegerea și eventual la administrarea unei întregii serii de probleme de natură socială, printre care și violența. Poate să surprindă geografia veriga lipsă dintre actele de violență din societate prin interpretarea evenimentelor din punct de vedere spațial, indiferent de spațiul utilizat în analiză?

Ipotezele pe baza cărora a fost construită această lucrare, au derivat din obiectivele, din scopurile și din problematica principală a lucrării. Din aceste punct de vedere, au fost lansate ipoteze legate de spațiul violentei, dar și ipoteze referitoare la geografia socială, culturală și comportamentală.

- În afara dimensiunii culturale, violența prezintă și o dimensiune spațială/geografică;

- Actele de violență sunt legitime sau nelegitime în funcție de spațiul/ de teritoriul în care au loc, ceea ce înseamnă că înțelegerea, explicarea și administrarea lor sunt relative la specificul cultural al grupurilor sociale analizate;
- În gândirea colectivă, spațiile percepute ca reale reprezintă doar suportul pe care sunt suprapuse o serie de spații imaginare corelate fenomenului de violență;
- Violența teritorializată poate fi descifrată prin analiza buclei de tip feed-back dintre cultură și spațiu;
- Cadrul socio-economic joacă un rol semnificativ în oscilațiile spațio-temporale ale intensității fenomenelor violente.

II. Metodologie

Pentru realizarea tezei am utilizat o metodologie comună pentru studierea violenței pentru toate cele trei scări de analiză (nivelul mondial, nivelul european și nivelul național în cazul României). Dat fiind faptul că violența este un concept destul de confuz în societatea contemporană, pe lângă abordarea calitativă clasică, în cercetările întreprinse am accentuat aplicarea unei metodologii cantitative complexe, în vederea obținerii unor rezultate operaționale.

III. Teritoriul și violența în epistemologia științelor sociale

III.1. Istoricul cercetărilor

Violența, cu toate formele sale și cu problematicile ridicate, face subiectul a numeroase lucrări care tratează un spectru larg de teme. Studiile realizate s-au materializat prin numeroase lucrări (articole științifice, cărți, rapoarte, materiale cartografice etc.), care au acoperit diverse domenii de specialitate (sociologie, geografie, istorie, științe juridice, studii culturale, antropologie, științe economice etc.) și au adus un aport semnificativ la cercetarea unui domeniu cu totul particular reprezentat de geografia violenței.

Cercetările care au tratat subiectul violenței pe plan internațional sunt numeroase și au o tradiție îndelungată. Cele mai vechi și mai bine conturate din punct de vedere metodologic au fost cele realizate la începutul secolului al XIX-lea¹ în Franța, Mare Britanie și Germania, lucrări ce au apărut la solicitarea guvernului de a răspunde la infracționalitatea exacerbată de industrializare și de explozia demografică (Fletcher, 1849; Cook, 2012).

La finalul secolului al XX-lea cercetătorii au manifestat un interes din ce în ce mai mare în a răspunde la provocarea pe care violența o ridică ca temă de cercetare, abordându-se pentru prima dată componenta spațială în problematică. Geografiei violenței a evoluat lent, conturându-se tot mai clar ca o ramură a geografiei umane.

În prezent, violența este studiată de mai multe domenii de interes: sociologie, psihologie, drept, etologie etc. Mulți cercetători au încercat să definească violența, fiecare din propria perspectivă științifică, într-un efort general de înțelegere a evenimentelor și a cauzalității faptelor produse de și prin violență. Puțini geografi s-au încumetat să se aventureze în studierea violenței sau a evenimentelor cu caracter distructiv, iar majoritatea ce s-au aventurat în acest domeniu au afirmat faptul: „*că locul, spațiul și peisajul sunt elemente esențiale în definirea violenței din perspectiva geografiei*” (Gregory și al., 2007).

¹ A se vedea anexele: 3, 4, 5 și 6.

III.2 Geografia și problematica violenței

Acceptarea violenței ca fenomen spațial facilitează modul de examinare prin care violența modifică geografia, semnificațiile, construcțiile, efectele, discursurile și procesele sociale. În consecință, geografi au cercetat problema atât la nivel teoretic, cât și prin cercetări empirice axate pe dimensiunile spațiale ale violenței, mergând de la procesele globale, precum „războiul împotriva terorismului”, dezvoltarea inegală a statelor și războaiele internaționale, până la practici încorporate la nivel național, precum genocidul, teroarea de stat și epurările etnice, ori până la forme de manifestare locală (activitatea bandelor de cartier/de stradă), micro-socială (abuzul în familie) sau individuală (sinuciderea, auto-mutilarea, violul). Geografi au avut contribuții semnificative în aceste dezbateri, propunându-și să trateze modul în care spațiul și violența sunt conectate și înțelese relațional (Springer și al., 2019).

Violența, așa cum este definită în dicționarul geografiei umane, *„apare ori de câte ori puterea este în pericol”* și *„în sine este golită de putere și de scop: aceasta făcând parte dintr-o matrice mai mare de lupte socio-politice de putere”* (Gregory și al., 2009).

În ciuda unei sensibilizări târzii în studierea problematicii, așa cum spunea și Hyndman (2004), *„geografia a venit târziu la teoretizarea violenței”* comparativ cu alte științe sociale. Geografia socială și umană, adânc înrădăcinată în umanism, marxism și feminism, cu toate subdomeniile care au apărut în urma abordărilor pozitivistice și comportamentale, a fost preocupată de mult timp cu justiția socială și spațială (Gregory și al., 2009).

Geografi critici și geografi politici sunt grupurile de geografi care interacționează cel mai adesea cu violența, păstrând constant ideea de justiție socială/spațială prin geografie, ce necesită a fi analizată și prin abordarea geografică a violenței în contextul politicii.

Derek Gregory și Alan Pred au adunat o colecție de articole intitulate *„Violent Geographies. Fear, Terror and Political Violence”* care demonstrează că *„locul, spațiul și peisajul sunt factori principali ai practicilor reale și imaginate ale violenței organizate, atât în istorie cât și în prezent”* (Gregory și al., 2007).

III.3 Dimensiuni și direcții de cercetare ale violenței

III.3.1 Problematica violenței din perspectiva ecologiștilor

Există legături concrete între schimbările climatice și izbucnirea unor conflicte violente din prezent, modificările climatice au un impact important asupra liniștii unei națiuni și vor fi elementele ce vor conta în generarea de noi acte violente la nivel mondial. Geografii numesc formele de violențe datorate climatului violență lentă sau tăcută. Violența lentă este indirectă, latentă și are ca rezultat neglijența față de suferința umană. Poate rezulta din anumite acțiuni sau decizii ale unor grupuri dominante de factori politici globali (O'Lear, 2016).

Schimbările climatice înregistrate la nivel global vor avea în viitor consecințe grave asupra societății și a nivelului de trai a milioane de locuitori de pe întreg globul. În contextul schimbărilor climatice pricinuite de activitățile umane intensive se conturează pentru prima dată în istorie faptul că omenirea este capabilă să exercite o influență semnificativă și nefastă asupra mediului ecologic (Nordås și al., 2007).

III.3.2 Abordările feministe ale violenței

De la sfârșitul secolului al XX-lea, teama femeilor față de crimele violente a reprezentat o problemă tot mai importantă și un motiv serios de îngrijorare pentru diverși specialiști din mai multe domenii de activitate. Geografii au contribuții însemnate la înțelegerea conceptului spațiului generator de violență în viața femeilor. Cercetările au arătat că femeile se tem de violența fizică și sexuală în spațiul public, considerând că unele spații ar fi mai favorabile decât altele în apariția unor forme de agresiune asupra lor.

Modul de înțelegere asupra pericolului și siguranței sunt strâns legate de ideea de logică și de înțelegere a spațiilor publice și private, mai ales în condițiile în care informațiile despre riscurile violenței în spațiul privat s-au înmulțit și s-au îmbunătățit semnificativ spre finalul secolului al XX-lea. Teama femeilor față de potențiala prezență a violenței masculine este în continuare proiectată în nesiguranța exprimată față de spațiile publice. Această idee este valabilă în mod special pentru femeile din clasele sociale de mijloc și pentru femeile tinere, ale căror temeri tind să reflecte geografii ale riscului mai puțin precise și uneori nefundamentate în practicile reale (Pain, 1997).

Cartarea zonelor „criminalității” și „fricii” prezintă o încercare de a înțelege modelele spațiale ale fricii generate de crime și violență, dar și de evidențiere a zonelor în care infracțiunea pare să fie o problemă persistentă ori a zonelor în care oamenii sunt mai îngrijorați să nu cadă

victime ale unei forme oarecare de agresiune. Apare astfel o întreagă problematică a relației dintre risc și frică.

III.3.3 Violența sexuală în societate, practici, discursuri și manifestări

Violența sexuală este o formă de agresiune prin care o persoană utilizează forța sau manipularea pentru a întreține acte sexuale fără consimțământ, prin exploatarea unor vulnerabilități precum teama, incapacitatea opoziției, vârsta, influența alcoolului sau a unor substanțe halucinogene. Toate persoanele, indiferent de vârstă sau sex, pot cădea victime violenței sexuale, cele mai multe victime ale violenței sexuale rămânând însă cele de sex feminin (World Health Organization, 2012).

Violența sexuală este în general o problemă dificil de abordat, imaginea fenomenului fiind extrem de imprecisă și în prezent, chiar și în statele dezvoltate², deoarece doar o mică parte dintre aceste infracțiuni sunt depistate sau raportate de victime.

La nivel mondial, se remarcă faptul că statele dezvoltate au tendința de a prezenta statistic rate mai mari ale agresiunilor sexuale, motivele fiind destul de variate. De exemplu, în statele dezvoltate exploatarea sexuală este mai bine documentată statistic, iar fenomenul este întreținut și de disponibilitățile financiare mai consistente.

O altă constatare este faptul că deși cele mai multe cazuri de agresiuni sexuale sunt raportate în statele dezvoltate economic, acest lucru nu înseamnă că fenomenul are o amploare mai ridicată în respectivele state, raportarea infracțiunilor de natură sexuală ținând și de gradul de emancipare a femeilor ori de cel al implicării statului în combatere abuzurilor sexuale.

Multe dintre cazuri nu sunt raportate din cauza lipsei unei reacții adecvate din partea statului pentru protejare victimei. Numeroase state nu recunosc nici în prezent faptul că violul marital este o formă de abuz: Thailanda, Madagascar, Sri Lanka etc. Încă mai sunt societăți ce permit și în prezent agresorului să se căsătorească cu victima unui viol pentru a scăpa de o eventuală urmărire penală sau ca fapta să fie transformată în adulter de către agresor.

O altă dimensiune a violenței sexuale este reprezentată de abuzurile suferite de femei (și nu numai de femei) în perioadele de crize umanitare sau de conflict armat, adesea violul în timpul conflictelor militare fiind utilizat ca armă în mod deliberat de către agresori, ca tactică de umilire și de intimidare a părții adverse.

În statele unde izbucnesc conflicte militare există și probabilitatea ca numărul de infracțiuni sexuale să înregistreze o creștere fulminantă, fără ca acestea să fie documentate

² State considerate dezvoltate pe baza Indicelui de Dezvoltare Umană (IDU).

corespunzător. Violul în război a fost utilizat mereu în istorie ca formă de umilire a dușmanului, prin abuzarea femeilor așezărilor cucerite, atât ca pradă, cât și ca metodă de război psihologic (Zurbriggen, 2010).

III.3.4 Violența ca stigmat teritorial

Spațiul nu este neutru din punctul de vedere al interacțiunii dintre mediile geografice, așa cum presupune adesea relația dintre spațiul natural și cel antropic (construit).

În abordarea subiectului violenței și al spațiilor stigmatizate este necesară oferirea unor răspunsuri mai clare legate de „narațiunile spațiale”, care de cele mai multe ori se dezvoltă independent, fără o acoperire în practici ori în evenimente reale. Mediile geografice pot fi considerate „spații divulgative”, definite de raporturile dintre indivizi și locurile care produc o rețea autonomă de idei, practici și semnificații imaginative conturate de percepțiile și stereotipurile teritoriale (Escobar, 2001).

Ideea că violența ar putea fi integrată în practica culturală este controversată și dificil de acceptat. Trebuie să acceptăm însă și faptul că relația dintre violență și cultură poate avea și o dimensiune axiomatică, deoarece violența este o componentă care arareori lipsește din acțiunile umane. Cei mai mulți cercetători consideră violența o deviație socială, fără un tipar teritorial. Teoria violenței ca aspect cultural are rădăcini adânci în istorie, reflectând de cele mai multe ori interesele geopolitice ale unor culturi ce au încercat să domine culturile pe care ideologic le considerau inferioare sau pe care ținteau să le domine. Interesele lor hegemonice treceau justificativ prin „pacificarea” ori chiar „civilizarea” unor culturi diferit denumite sau definite („asiatice”, „africane”, „islamice”...), cărora le erau atribuită din start o presupusă predilecție pentru violență. O foarte pertinentă analiză asupra acestei stări de fapte este studiul orientalismului, dezvoltat de profesorul Edward W. Said, în lucrarea sa „Orientalism”, apărută la finalul secolului al XX-lea.

Figura 1: Barbarism vs. Civilizație, caricatură politică din anul 1899,
Sursa: Reddit.com

III.3.5 Violența și spațiul urban

Urbanizare a creat noi tipuri potențiale de tulburări sociale, ceea ce a generat, de asemenea, noi forme de ordine, de disciplină și de control, ajungându-se la apariția de noi modele de comportamente ale indivizilor și comunităților urbane.

Da la bun început spațiile urbane au avut tendința de a fi mai aglomerate, și, din cauza lipsei de intimitate, ele au avut un caracter „public”, indivizii trebuind să împartă un spațiu limitat și să colaboreze pentru coexistență.

Spațiile aglomerate care trebuiau împărțite au produs forme de violență în moduri specifice însă, cu toate acestea, spațiile urbane nu au devenit un haos spațial generator de violență. Rețelele dense de responsabilitate comună a indivizilor, negocierile necesare și formarea regulilor societății urbane a împiedicat aceasta. Deși frecvent și multiplu încălcate, diversele teritorialități urbane au constituit terenul fecund al evoluției ansamblului de reguli cotidiene, treptat instituționalizate de diferitele paliere ale autorităților administrative (Springer, 2009). Organizarea spațială urbană a contribuit alternativ la apariția conflictelor limitate și la punerea în loc a mecanismelor de negociere. Cu timpul, industrializarea a complicat situația, spațiile urbane din ultimele două secole, generate în bună măsură de aglomerarea proletariatului, au devenit tot mai aglomerate, mai comune și mai promiscue, contribuind la modurile în care violența a fost produsă în societatea modernă (Tyner și al., 2014). Structurile locale de mediere a conflictelor au trebuit completate cu cele de la niveluri superioare: regionale, naționale... mondiale în ultimă instanță.

Violența urbană a devenit un fenomen din ce în ce mai prezent în societățile frământate de o serie de probleme sociale: șomaj, inegalități economice, sărăcie, excluziune socială etc. Inechitățile socio-economice ating deseori cele mai mari valori în mediile urbane, unde se regăsesc toate tipurile de clase sociale și multe dintre aceste probleme sunt puse în contrast, prin juxtapunere, problemele sociale căpătând un caracter acut.

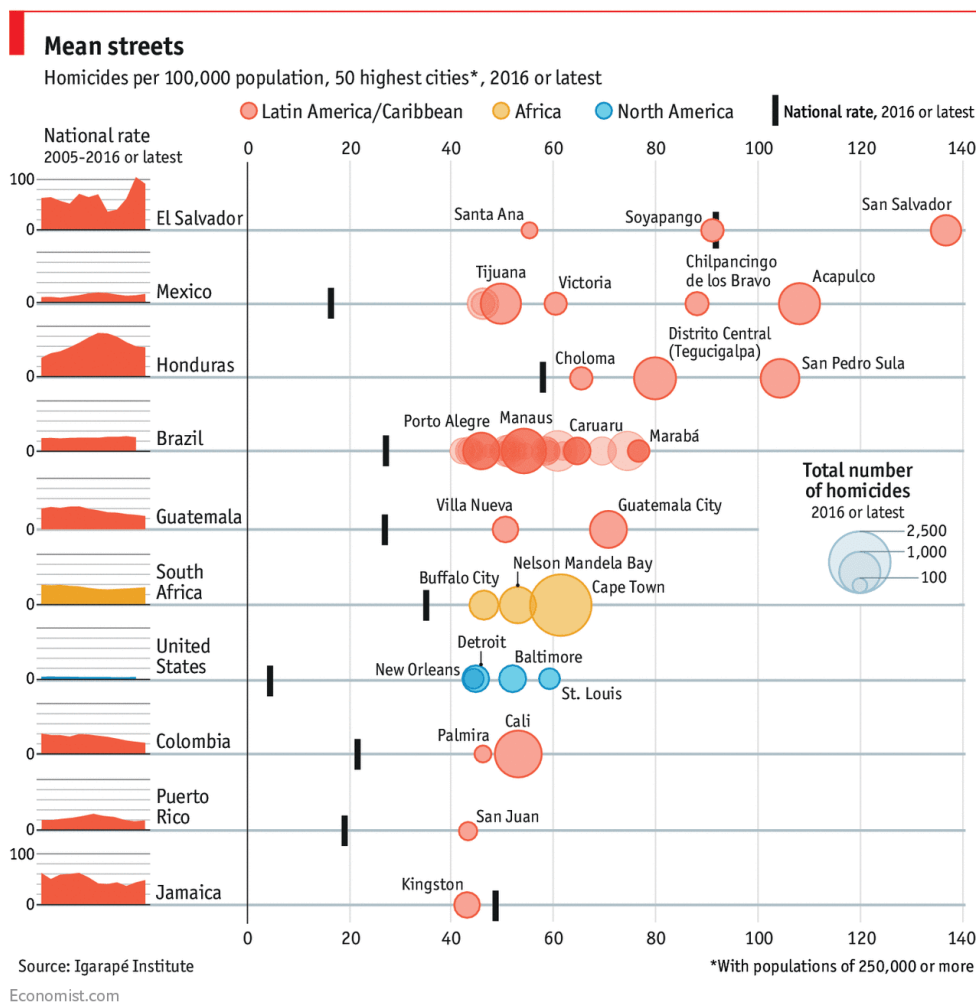

Figura 2: Cele mai violente orașe la nivel mondial după rata omuciderilor.

Sursa: <https://www.economist.com/>

III.4 Concluzii

Violența rămâne în continuare un fenomen prezent în societatea contemporană, chiar dacă aceasta nu se mai prezintă în forma brutală și neîncadrată din trecutul nu prea îndepărtat al umanității.

Avantajele potențiale ale violenței au fost importante și numeroase, garantând într-atât de mult succesul reproductiv al indivizilor și supraviețuirea grupului încât în diferite perioade ale progresului evolutiv al speciei umane au existat suficiente motive de dezvoltare și de instituționalizare a acestui tip de comportament. Prin inventarea statului, de exemplu, s-a

inventat automat și violența legitimă, ca o contrapondere a potențialei violențe individuale sau de grup.

Violența organizată pare însă să reprezinte „un rău necesar” și o constantă a realității ce nu pare să poată dispărea curând. Atipice, de fapt, în istoria omenirii, sunt momentele îndelungate de pace și prosperitate...

Multiplele forme de manifestare ale violenței păstrează însă o constantă: sunt localizate. De aici trebuie să înceapă să fie definit locul și rolul pe care îl poate avea geografia în eforturile comune de înțelegere, de explicare și, de ce nu, de îmblânzire a violenței.

IV. Analize cantitative privind manifestarea violenței în societatea contemporană

IV.1 Introducere – stereotipizarea spațiului geografic

Indiferent de felul în care este tratată tema violenței, mereu vor apărea critici în ce privește definirea unui spațiu ca fiind violent. Aceasta și pentru faptul că a numi un spațiu drept violent poate conduce ușor la stigmatizarea acestuia.

Stigmatizarea spațiului poate fi considerată o formă de violență simbolică, deloc mai puțin periculoasă decât cea fizică, deoarece poate conduce ușor la accentuarea inegalităților teritoriale ori a conflictelor socio-culturale și politice. Conceptul în sine este unul destul de abstract și depășește sfera de studiu a temei violenței, fiind dezvoltat în câmpul mai larg și mai generos al geografiei culturale (Meade, 2021). Există îngrijorări legitime că discursuri nepotrivite pot alimenta focul sub cazanul în care fierb stigmatele teritoriale. Studiile arată că astfel de discursuri, de origini culturale și ideologice diferite, tind să devină aproape o rutină în discreditarea diferitelor spații geografice sau chiar a întregului mediu global, prin aplatizarea tuturor particularităților individuale ale locurilor și ale locuitorilor lor (Meade, 2021). Stigmatul teritorial fundamentat pe violență este generat atunci când un loc este blamat pe baza unor fapte ce au loc punctual și izolat în spațiu, eticheta de „violent” fiind lipită prin extrapolare întregului teritoriu, fie acesta o alee, un cartier, un oraș, un județ, o regiune sau o țară... Să amintim aici etichetele orientaliste de națiuni „iubitoare de violență”. Reducționismul implicat este seducător pentru multe categorii de producători de discursuri, de la actori politici până la creatori de opinie, iar rolul lor ușurat pentru că lumea este deja clișeizată și multe spații de pe glob pot fi prezentate ca și cum ar fi deja integrat violența printre structurile cotidianului...

Stereotipurile geografice au o istorie îndelungată în literatura de specialitate. Spre exemplu, termenul de „republică bananieră” a fost utilizat pentru prima dată de scriitorul american William Sydney Porter în anul 1904, combinând ironia publicistică cu critica comportamentului corporatist. Ținta autorului era compania americană United Fruits, care transformase istmul Americii Centrale într-o uriașă plantație de banane, însă sensul actual, depreciativ, descrie cu totul și cu totul altceva...

Pe la mijlocul secolului al XX-lea, eticheta de „republică bananieră” căpăta o nouă conotație, aceea de stat condus de un „el lider maximo” și denumit în mod ironic republică. Sensul s-a îmbogățit apoi cu acela de teritoriu caracterizat de instabilitatea politică constantă și de formele extreme de violență extremă. În prezent, termenul a căpătat o nouă (veche)

semnificație, aceea de particularitate a statelor, indiferent de regiunea geografică, unde influența și presiunea corporațiilor asupra factorului politic este ridicată, precum în Maldive (industria turismului), în Chile (corporațiile ce activează în industria mineritului), în Filipine (industria tabacului) etc.

Analizele cantitative pe care le vom dezvolta în continuare încearcă o radiografie cât mai obiectiv posibilă a violenței lumii contemporane, în speranța că vom putea domoli spectrul etichetărilor grăbite ori răuvoitoare... Analizele indicatorilor au drept obiectiv să ofere o imagine de ansamblu asupra frecvenței și intensității violenței prezente spațiul mondial, cu accent pus asupra criminalității.

IV.1.1 Omuciderile

Omuciderile reprezintă cea mai importantă componentă în studierea problematicii violenței dintr-o perspectivă cantitativă. Prin natura gravității faptelor, omuciderile generează o stare de insecuritate socială generală și modelează drastic comportamentul și felul în care se raportează indivizii față de comunitatea din care fac parte. Fenomenul omuciderilor este un subiect sensibil pentru structurile sociale și pentru factorii decizionali politici, mai ales că celor din urmă li se atribuie responsabilitatea de a controla și chiar de a eradica prezența fenomenului din cadrul societății. Omorul reprezintă cea mai agresivă și virulentă formă de manifestare a agresiunii umane și totodată este fapta penală cea mai combătută de către stat.

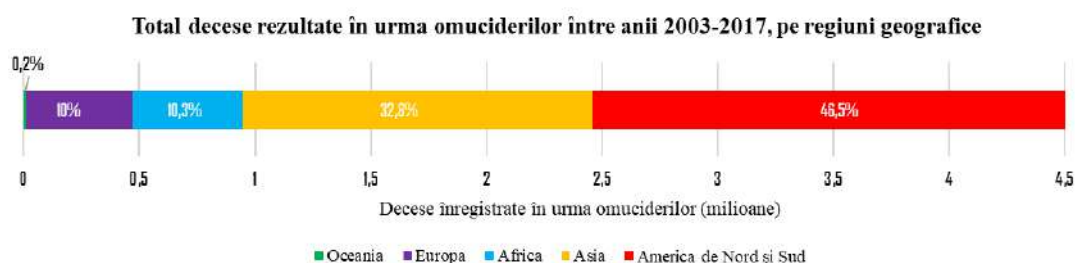

Figura 3: Total decese rezultate în urma omuciderilor între anii 2003-2017, pe regiuni geografice.
Sursa datelor: DATAUNODC

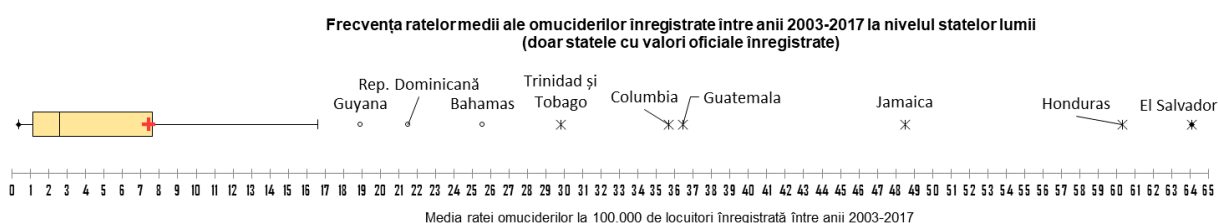

Figura 4: Frecvența ratelor medii ale omuciderilor înregistrate între anii 2003-2017 la nivelul statelor lumii (doar statele cu valori oficiale înregistrate).
Sursa datelor: DATAUNODC

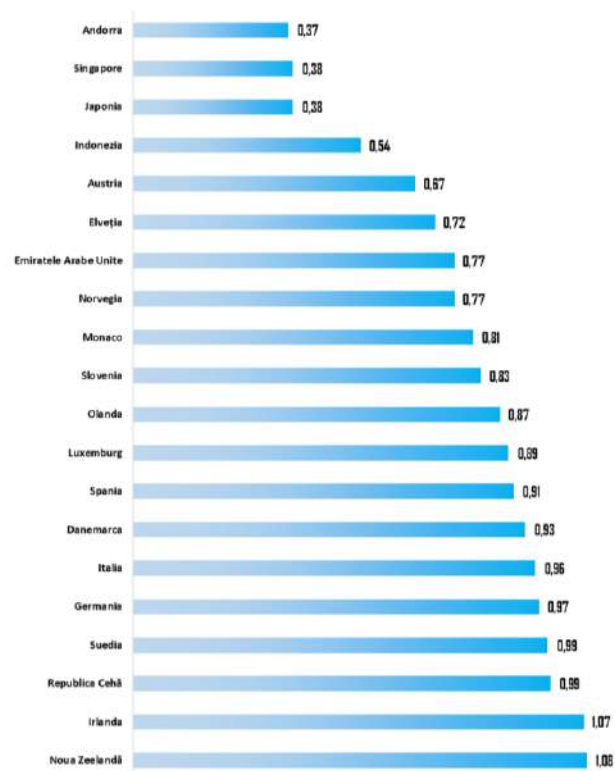

Figura 5: Statele ce au înregistrat cea mai scăzută rată medie la nivel mondial a omuciderilor la 100.000 de locuitori în intervalul 2003-2017.

Sursa datelor: DATAUNODC

EVOLUȚIA RATEI OMUCIDERILOR PENTRU TOP 10 STATE CU CEA MAI MARE MEDIE A RATEI OMUCIDERILOR ÎNREGISTRATE ÎNTRE ANII 2003-2017

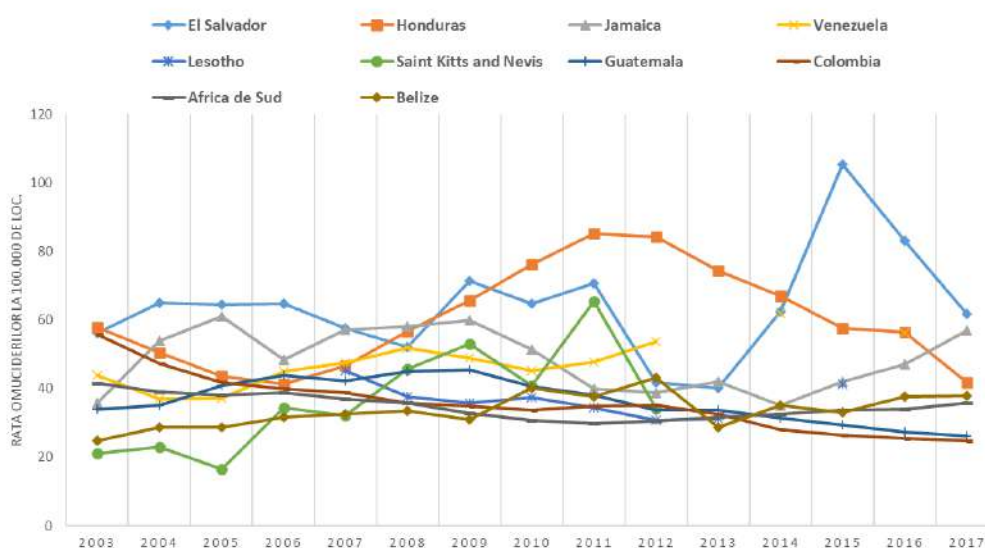

Figura 6: Evoluția ratei omuciderilor pentru top 10 state cu cele mai ridicate medii ale ratelor omuciderilor înregistrate între anii 2003-2017.

Sursa datelor: DATAUNODC

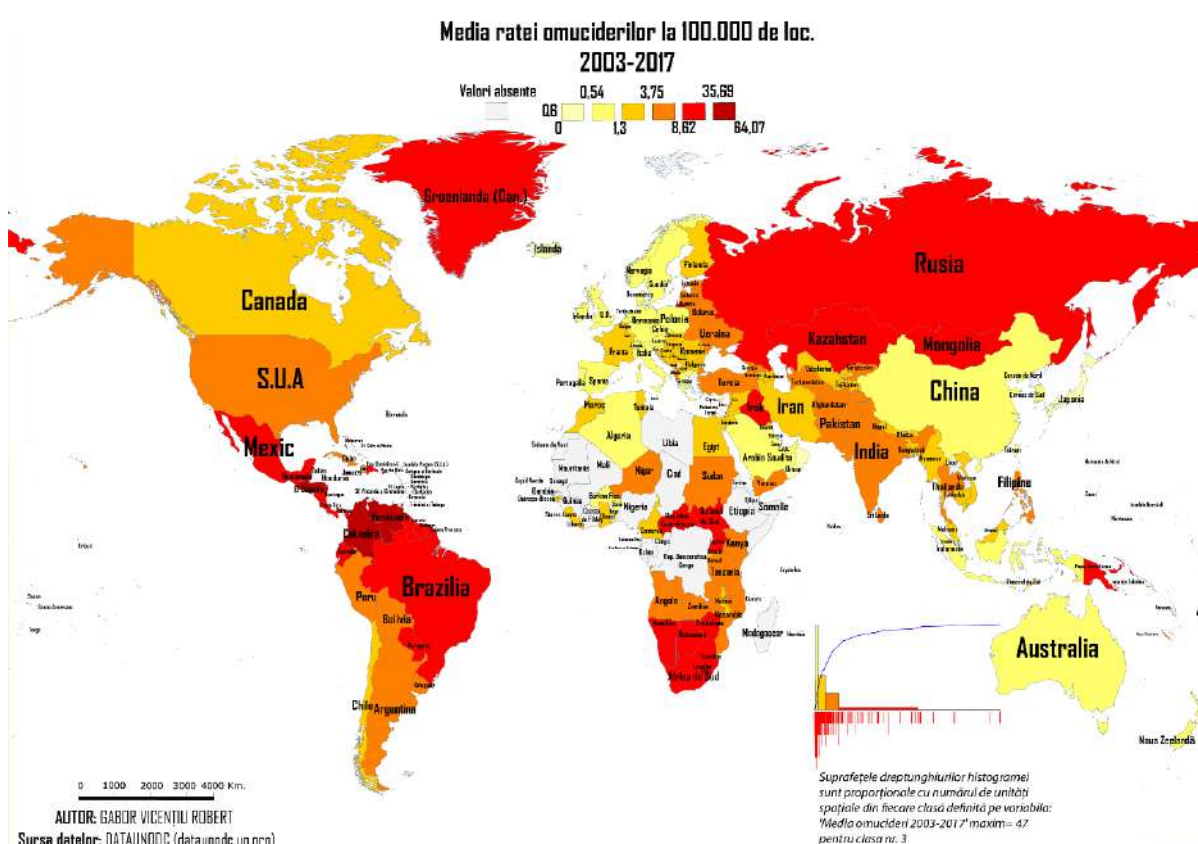

Figura 7: Media ratei omuciderilor înregistrată între anii 2003-2017 la 100.000 de loc.

Sursa datelor: DATAUNODC

IV.1.2 Infraționalitate violentă (vătămarea corporală, tâlhăria și răpirea)

Pentru ratele infracțiunilor violente, analiza surprinde în general actele de violență interpersonală, care nu au ca rezultat în mod direct decesul victimei. Indicatorul are în componență trei seturi de fapte penale, vătămarea corporală, tâlhăria și răpirea (figura x).

Fiecare stat percepe violența și în funcție de specificul cultural, ceea ce este cunoscut în limbajul de specialitate ca violență culturală. Din cauza percepțiilor diferite asupra violenței, ONU a propus în anul 2015 o schimbare în ce privește colectarea datelor statistice, ceea ce a condus la construirea unei metodologii comune la nivel mondial.

România se află printre statele liniștite din punctul de vedere al acestor forme de infracțiuni (figura 8), media ratei infracțiunilor violente între anii 2010-2017 fiind de doar 56,96 infracțiuni violente la 100.000 de locuitori.

Rata infracțiunilor violente în România a scăzut brusc după anul 2015, de la o rată de 103 infracțiuni violente la 100.000 de locuitori, la o minimă de 19,08 infracțiuni violente la 100.000 de locuitori.

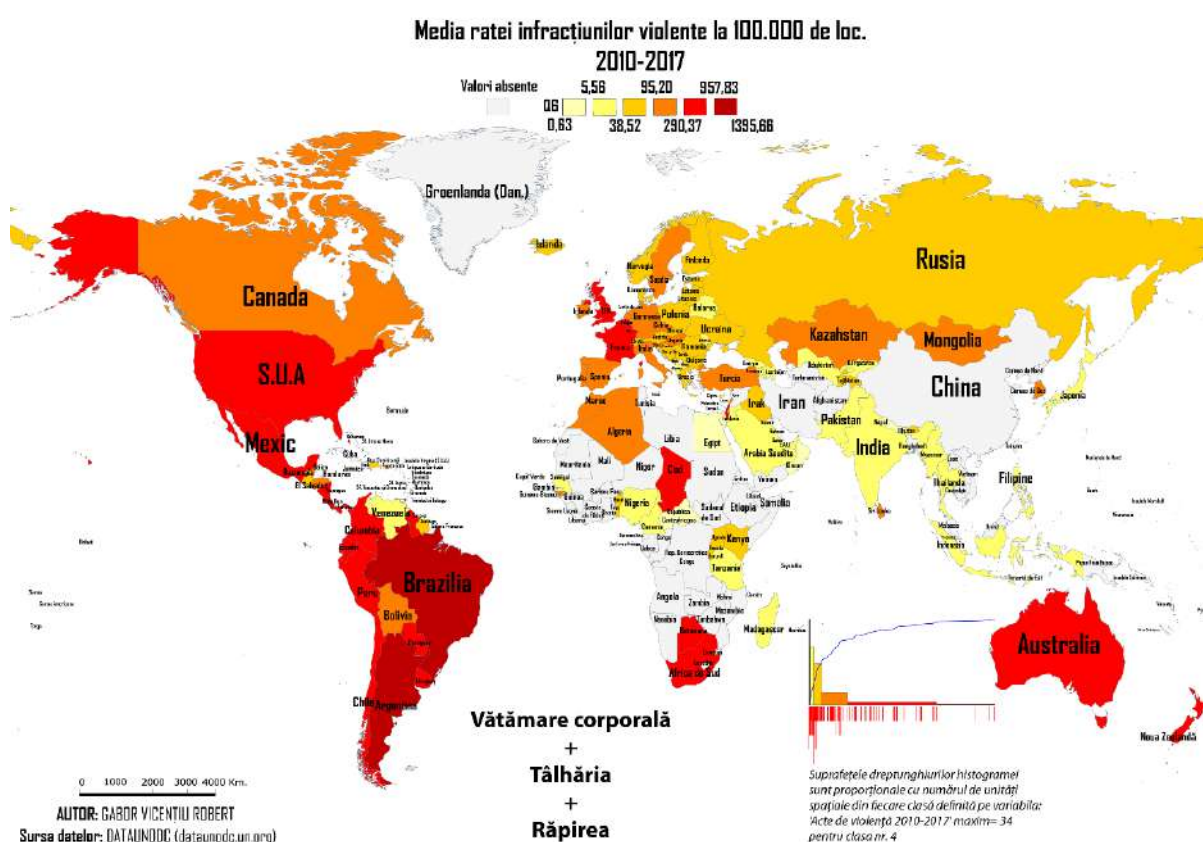

Figura 8: Media ratei infracțiunilor violente (vătămare corporală, tâlhăria și răpirea) înregistrată între anii 2003-2017 la 100.000 de loc.

Sursa datelor: DATAUNODC

IV.1.3 Infracțiunile de natură sexuală și traficul de persoane

Fenomenul infracționalității sexuale nu este tratat corespunzător de studiile efectuate până în prezent, iar dimensiunile reale ale fenomenului nu sunt bine cunoscute, spre exemplu, se consideră că din totalul agresiunilor sexuale ce au loc în America Latină, doar 5% din victime au raportat agresiunile suferite forțelor de ordine. Un studiu al Organizației Mondiale a Sănătății a relevat faptul că în unele state între 0,3% -12% dintre victime au fost forțate să comită acte sexuale după vârsta de 15 ani, de multe ori de către un cunoscut sau de un apropiat al victimei (World Health Organization, 2012).

Există mai multe motive ce stau la baza lipsei de reacție a victimelor în ceea ce privește agresiunile sexuale a neraportării abuzurilor suferite, cele mai multe ținând de factorii culturali. Mare parte dintre victime se tem de ostracizare și stigmatizare socială, de lipsa posibilității să dovedească agresiunea suferită și de lipsa unor sisteme judiciare adecvate care să le protejeze de eventualele represalii din partea agresorilor. Fenomenul ajunge în cele din urmă să nu fie suficient de bine tratat în studiile realizate pe această temă, iar raportarea lor este legată și de gradul de emancipare ale femeilor și nu în cele din urmă de eficiența sistemelor de protecție socială oferite de stat. (WHO, 2012).

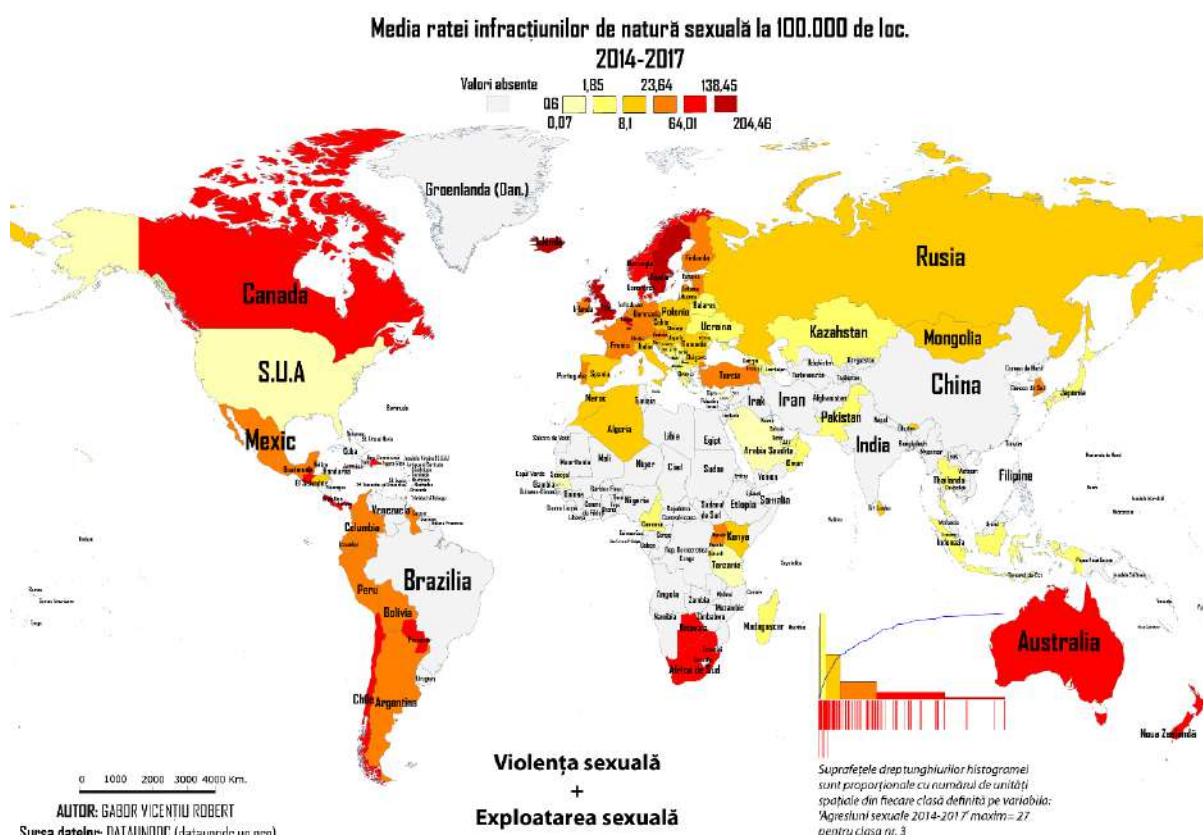

Figura 9: Media ratei infracțiunilor de natură sexuală înregistrate între anii 2003-2017 la 100.000 de loc.
Sursa datelor: DATAUNODC

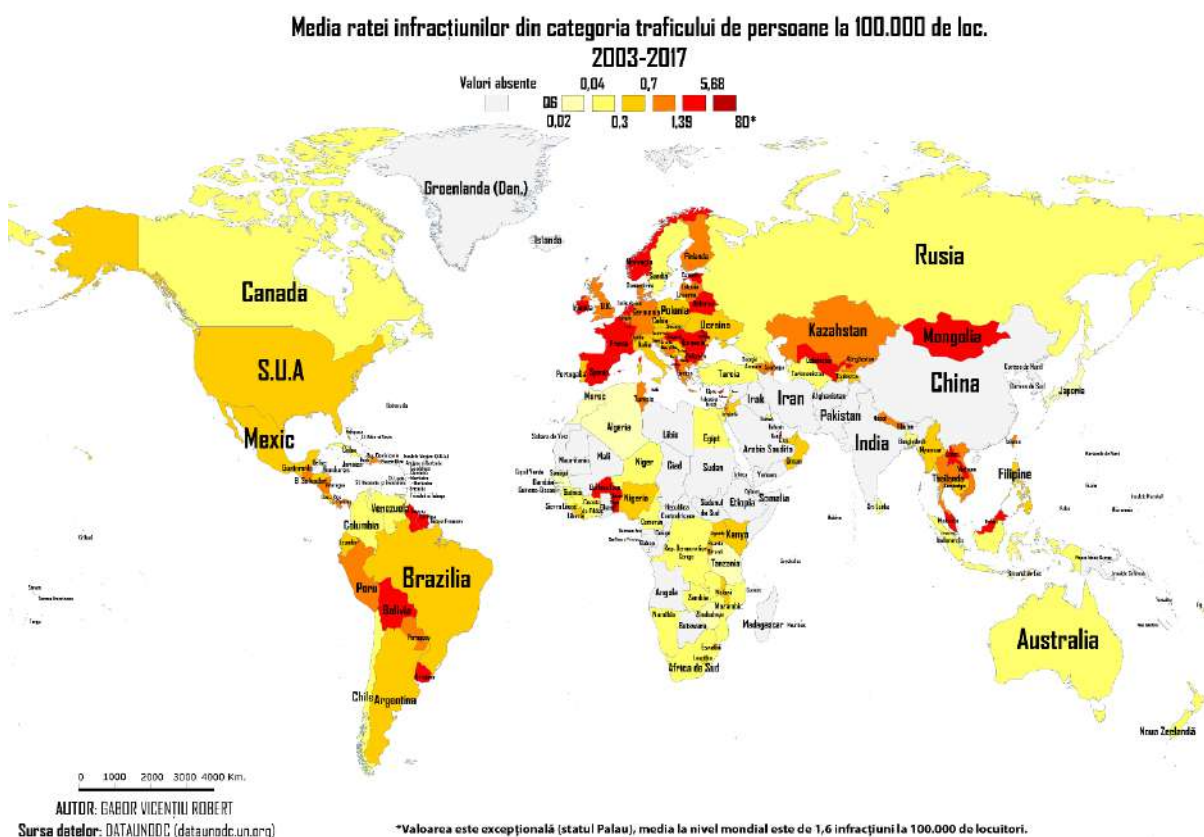

Figura 10: Media ratei infracțiunilor din categoria traficului de persoane înregistrate între anii 2003-2017 la 100.000 de loc. Sursa datelor: DATAUNODC

IV.1.4 Persoanele încarcerate

O altă variabilă ce surprinde intensitatea violenței la nivel mondial, dar într-un mod indirect, este reprezentat de numărul de persoane încarcerate din cauza săvârșirii unor infracțiuni de natură penală.

Persoanele încarcerate sunt lipsite de libertate fără acordul lor, pierd unele drepturi cetățenești, iar încarcerarea lor variază în funcție de gravitatea faptelor comise. În SUA se ajunge în unele situații excepționale în care o persoană poate să fie încarcerată în mod simbolic pe mai multe vieți, în general această pedeapsă se acordă pentru omorul calificat cu mai multe victime.

La nivel mondial, cei mai mulți deținuți sunt „internați” în penitenciarele din SUA, peste 2,1 milioane de persoane private de libertate în anul 2017, ceea ce reprezintă 0,7% din populația țării, urmat pe plan secund de Brazilia 700.489 deținuți și de Federația Rusă cu 602.176 deținuți.

În anul 2017, în România erau încarcerate 23.450 de persoane, din care 95,2% de sex masculin și doar 3,8% de sex feminin. De amintit faptul că în România erau închiși și 395 de deținuți minori, încarcerați în centre speciale în conformitate cu vârsta lor. Din totalul persoanelor închise, 1,2% aveau o naționalitate străină, iar rata medie totală a persoanelor încarcerate la 100.000 de locuitori era de 151,1 deținuți, o valoare ce ne poziționează peste mediana mondială (142,7 persoane încarcerate la 100.000 de locuitori).

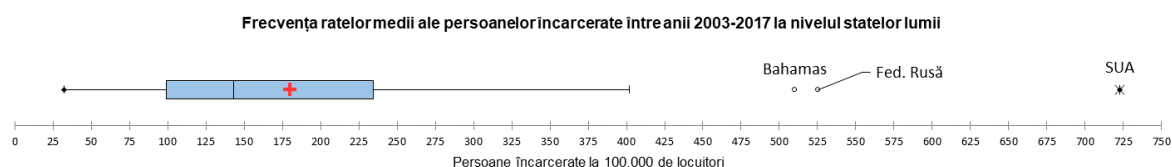

Figura 11: Frecvența ratelor medii ale persoanelor încarcerate între anii 2003-2017 la nivelul statelor lumii.
Sursa datelor: DATAUNODC

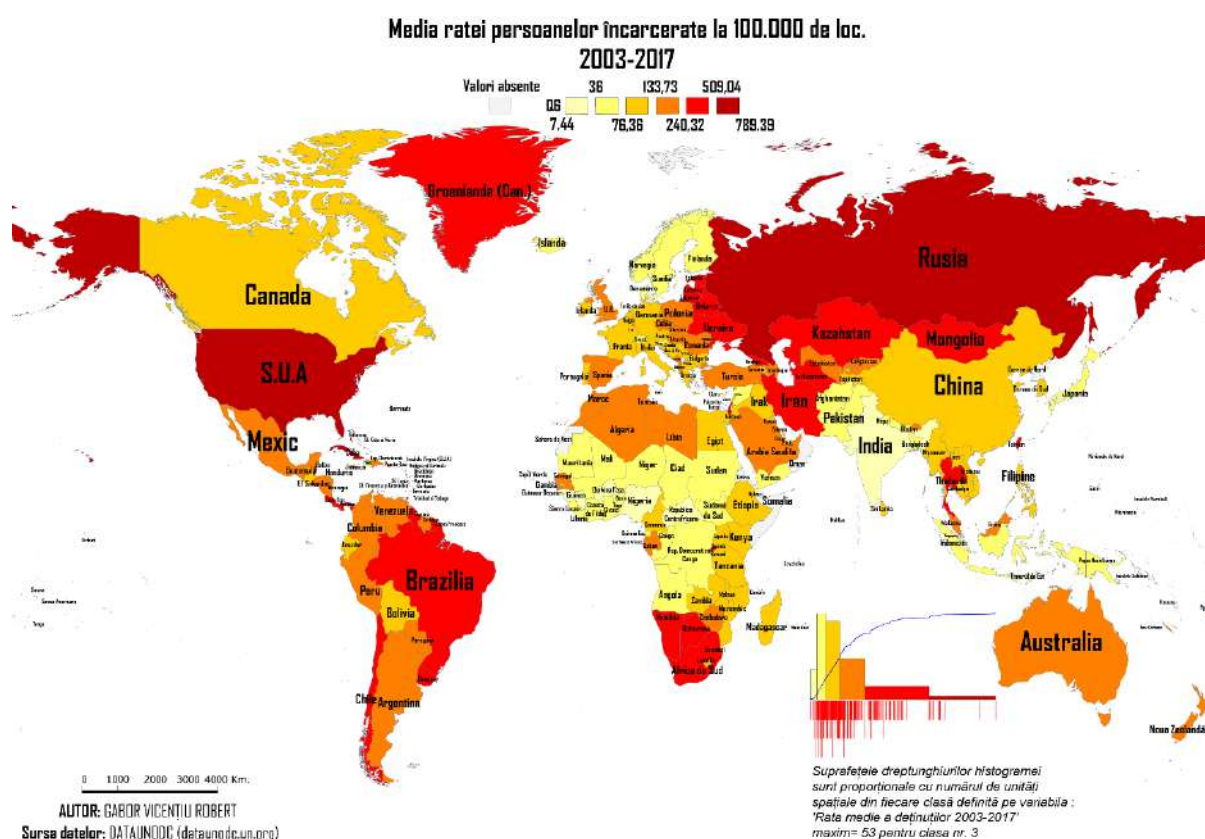

Figura 12: Media ratei persoanelor încarcerate înregistrată între anii 2003-2017 la 100.000 de loc.
Sursa datelor: DATAUNODC

IV.1.5 Infracțiunile împotriva proprietății

Un indicator ce prezintă o altă imagine a violenței indirecte, sunt infracțiunile împotriva proprietății, această variabilă analizată conține toate formele de furturi, mai puțin tâlhăria, care este o formă de violență directă împotriva persoanei.

La nivel mondial, statele cu cele mai mari medii ale ratelor infracțiunilor împotriva proprietății înregistrate între anii 2003-2017 la 100.000 de locuitori au o incidență mai ridicată în statele cu un cadru soci-economic dezvoltat (figura 13). Realitate explicată parțial prin faptul că statele respective generează o cantitate însemnată de capital financiar, capital vizat de aceste forme de agresiune.

Infracțiunile din această categorie trebuie să fie analizate și din perspectiva violenței culturale, fiecare societate prezintă un grad de toleranță diferită față de furt, iar unele state au o abordare drastică în ce privește combaterea acestui fenomen. În Orientul Mijlociu fapta este pedepsită cu mutilarea fizică a vinovatului, mai ales prin tăierea mâinii cu care a atentat la proprietatea altei persoane.

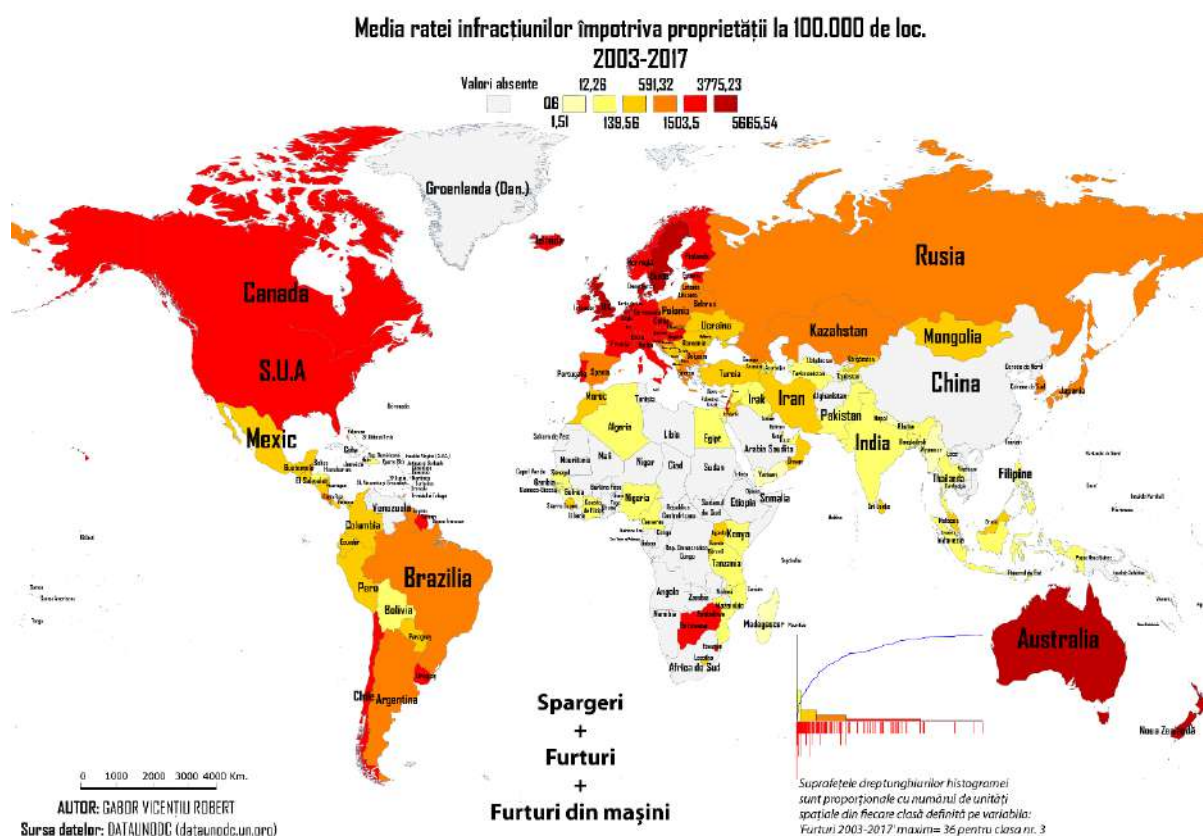

Figura 13: Media ratei infracțiunilor împotriva proprietății înregistrată între anii 2003-2017 la 100.000 de loc.
Sursa datelor: DATAUNODC

IV.2 Violența politică prezentă în societatea contemporană

Violența politică, așa cum a fost menționat și la cadrul metodologic, reprezintă gruparea unor fenomene violente care au ca sursă politicul sau gestionarea problemelor ținând strict de competența politicului, fenomene ca: terorismul, conflictele militare și execuțiile penale³.

Terorismul, prezintă două trăsături generale de manifestare, în primul rând reprezintă o formă de război inegală și cea de a doua trăsătură trebuie interpretată ca un exercițiu de imagine. O definiție generală încă nu există în uz, situație cauzată tocmai de complexitatea extraordinară a motivațiilor din spatele acestor acte.

Istoricul israelian Yuval Noah Harari consideră terorismul o formă de acțiune teatrală pe scena lumii, un exercițiu de propagandă de atragere atenției asupra unor cauze promovate de o grupare radicală. Harari consideră că terorismul nu trebuie combătut în mod direct de forțele armate, organizarea unui serviciu de informații și oprirea propagării fricii prin intermediul mass-mediei ar reprezenta o metodă mai eficientă de a elimina această formă de violență din societate (Harari, 2019).

La nivel mondial, ratele deceselor în urma terorismului (figura 14) sunt mai mari în statele instabile din punct de vedere politic sau ale căror guverne sunt contestate de diverse grupări armate, iar membrii facțiunilor din aceste state evită confruntările directe cu forțele armate guvernamentale.

La nivel mondial, după datele oferite de institutul IHME⁴, cea mai mare rată a incidentelor de deces în urma terorismului s-a înregistrat în special în țările din Orientul Mijlociu. Cea mai mare rată medie de decese la 100.000 de locuitori în urma terorismului a fost atinsă de statul Irak (16,06 decese la 100.000 de locuitori), urmat de state precum: Afghanistan (7,89), Siria (5,37), Somalia (4,95) etc.

³ Aplicarea pedepsei cu moartea.

⁴ Institute for Health Metrics and Evaluation.

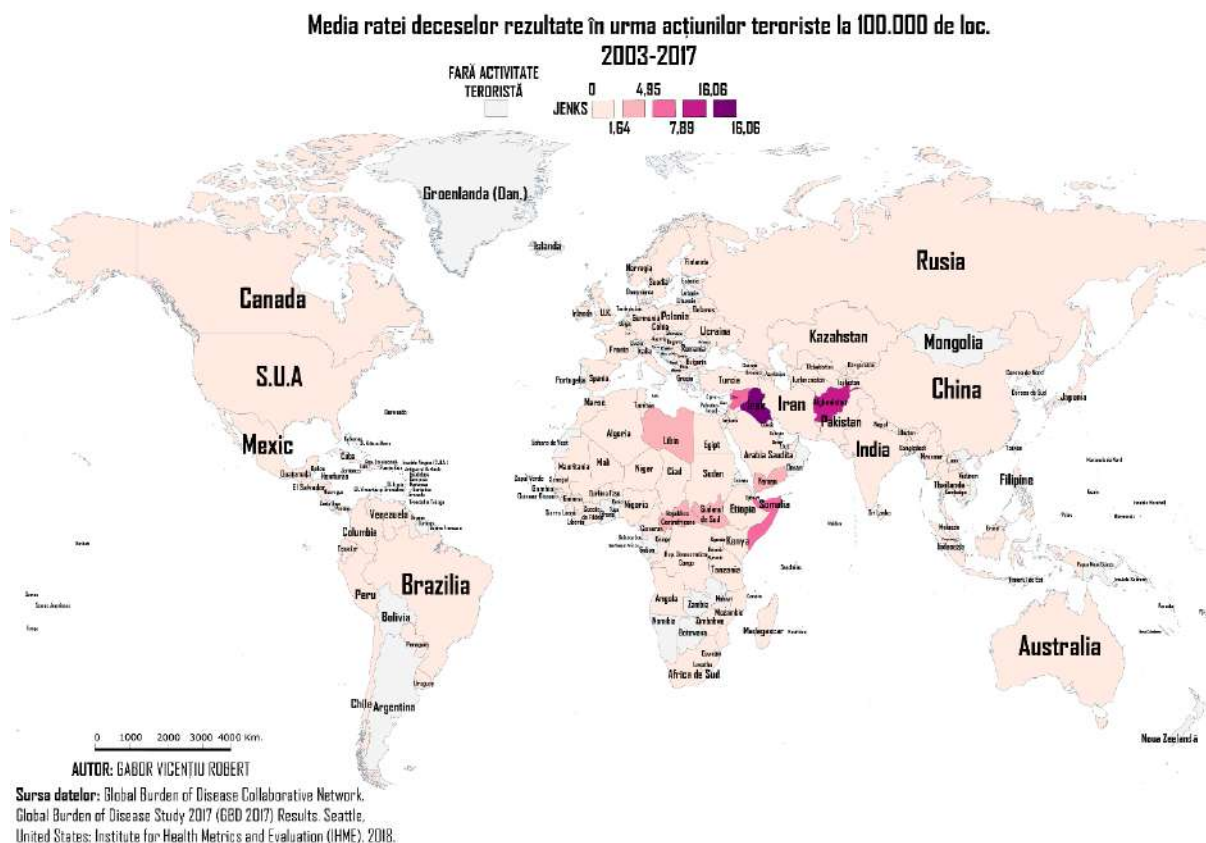

Figura 14: Media ratei deceselor în urma actelor teroriste înregistrată între anii 2003-2017 la 100.000 de loc.

Sursa datelor: IHME

Puține state nu au înregistrat activități teroriste în intervalul analizat (2003-2017), printre aceste state se află și România. Ultimul act terorist petrecut pe teritoriul României a avut loc în anul 1991, când patru teroriști au încercat să-l asasineze pe ambasadorul indian în timp ce acesta se plimba cu soția sa pe bulevardul Aviatorilor (cartier din Mun. București). Intervenția rapidă a ofițerilor antiteroriști care l-au păzit pe ambasador, a dus la eșecul teroriștilor: un atacator a fost ucis pe loc, altul a fost capturat, al treilea a fost rănit și cel de al de patrulea atacator a fost dat dispărut. Ancheta penală ulterioară a concluzionat că cei patru teroriști aparțineau unui grup radical indian Sikh (Gupta, 1991).

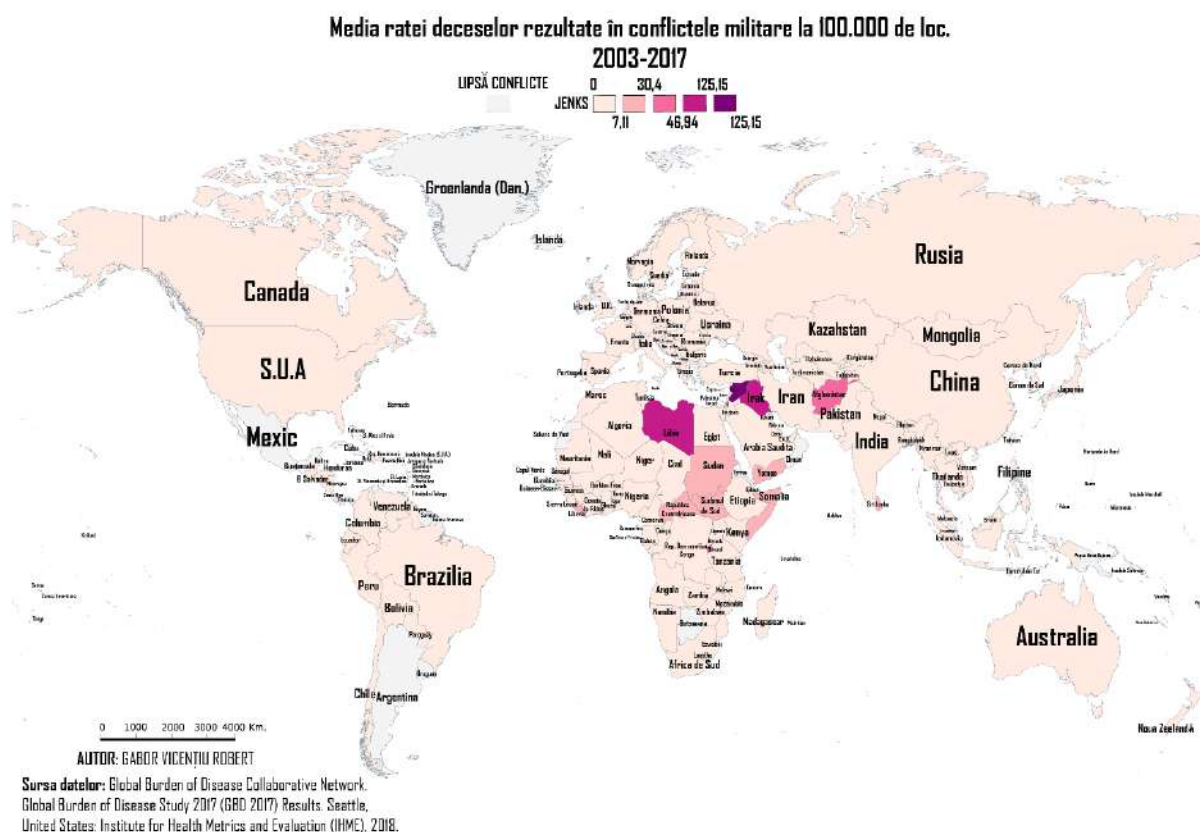

Figura 15: Media ratei deceselor în urma conflictelor militare înregistrată între anii 2003-2017 la 100.000 de loc. Sursa datelor: IHME

În ce privesc execuțiile rezultate în urma condamnărilor la moarte (figura 16), acestea sunt prezente în puține state la nivel mondial, multe dintre statele ce încă mai aplică pedeapsa cu moartea au probleme profunde cu sistemul de justiție și cu sistemul politic, din lipsa implementării unor procese democratice adecvate în societate.

Metoda de execuție cea mai acceptată este cea aplicată cu ajutorul injecției letale, cu toate că unele execuții recente au dovedit că procesul poate să fie unul extrem de dureros și agonizant pentru victimă, ceea ce a dus la proteste ca tehnica de execuție să nu mai fie acceptată ca metodă „blândă” de execuție.

Cele mai multe execuții anuale la nivel mondial au loc în China, unde majoritatea celor executați sunt împușcați în ceafă, iar familia este obligată să achite nota de plată primită prin poștă pentru glonțul folosit în timpul execuției. Doar în anul 2017, China a executat 1000 de persoane, dar cu siguranță cifra reală a fost una mai mare. În prezent, peste 90% din execuțiile de la nivel mondial sunt efectuate doar de cinci state: China, Arabia Saudită, Iran, Pakistan și SUA. Cea mai ridicată rată a execuțiilor la 100.000 de locuitori este deținută de

Iran, 0,5 persoane executate la 100.000 de locuitori în urma execuțiilor penale (Montefiore, 2019).

Cu toate că organizația *Amnesty International* recomandă ca datele să fie acceptate doar parțial, numărul condamnărilor la moarte este cu mult mai mare față de rapoartele oficiale. Doar pentru China se consideră că cifrele pot să fie de nivelul miilor de persoane condamnate anual la moarte.

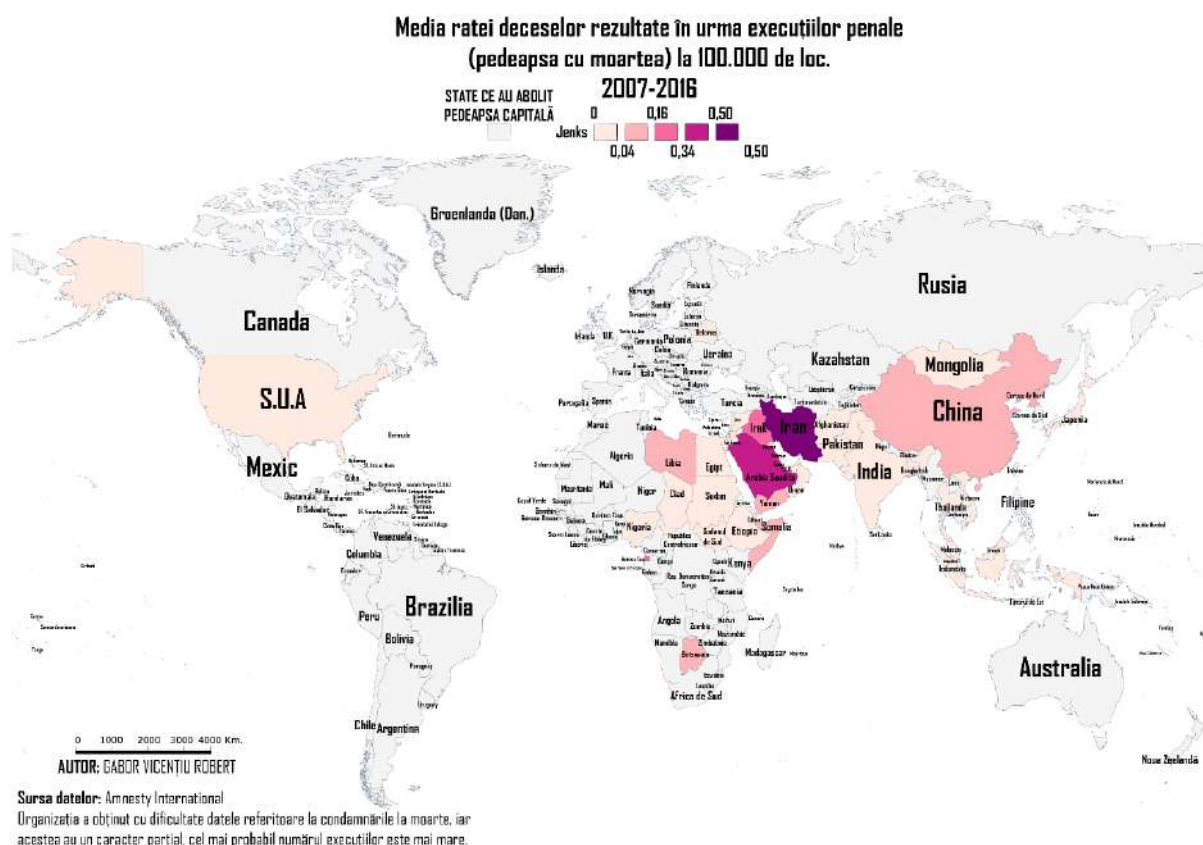

Figura 16: Media ratei deceselor în urma execuțiilor penale înregistrată între anii 2003-2017 la 100.000 de loc.
Sursa datelor: IHME

IV.3 Trăsături și tipologii ale violenței la nivel mondial

Perspectiva globală nu este una absolută, datele sunt conturate doar pentru o parte a lumii, mai exact 87 de state la număr. Statele care au probleme profunde cu violența sunt cel mai bine evidențiate de rata deceselor în urma conflictelor militare, însă aceste state nu transmit date oficiale organizațiilor abilitate, pentru a se contura o imagine detaliată a problemelor sociale ce erodează liniștea națiunilor.

IV.3.1 Corelarea indicatorilor la nivel mondial

Corelația realizată (tabelul 2) surprinde atât previzibilul, cât și imprevizibilul asocierii elementelor violente cu alte aspecte din sfera cadrului socio-economic. Fiecare corelație

poate să ofere o validare relativă, dar și o serie de răspunsuri pentru ipotezele lansate în această cercetare.

Statele cu o rată ridicată a numărului de omucideri prezintă un grad de corelație cu rata populației încarcerată, cât și cu aceea a infracțiunilor ce atentează la integritatea proprietății. Pe plan social, statele ce au rate ridicate ale numărului de omucideri sunt asociate cu un indice Gini ridicat, ceea ce rezultă că aceste națiuni sunt inegale din punct de vedere social, cu inegalități evidente între clasele sociale.

O evidențiere de ansamblu s-ar putea interpreta prin faptul că omuciderile sunt mai mult asociate cu statele ce prezintă probleme de natură socio-economică (un grad redus de alfabetizare, PIB/loc. redus, speranță de viață generală scăzută, guvernare instabilă etc.)

Tabel 1: Tabelul de corelație pentru nivelul mondial (87 de state) și semnificativitatea corelației.
Sursa datelor: DATAUNODC, IHME, Amnesty International, World Bank, Fund for Peace

	Variabile	V01	V02	V03	V04	V05	V06	V07	V08	V09	V10	V11	V12	V13	V14	V15	V16	V17	V18	V19	V20	V21	V22
V01	Omucideri	1	0,1567	0,1123	-0,1170	0,2892	-0,3201	-0,0132	-0,0260	-0,0792	-0,0589	0,5240	-0,3215	-0,3380	-0,2500	-0,3694	-0,0939	-0,2519	0,2519	0,3427	-0,2582	-0,0904	-0,1137
V02	Infr_violente	0,1567	1	0,4787	-0,0145	0,2065	0,1337	-0,0666	-0,0807	-0,1053	0,0159	0,3628	-0,0207	0,0698	0,1838	0,1324	0,0746	0,0857	-0,0857	-0,1896	-0,0226	0,0615	-0,0235
V03	Agr_sexuale	0,1123	0,4787	1	-0,0547	0,0008	0,5370	-0,1896	-0,1040	-0,1376	-0,1499	0,0718	0,0199	0,2388	0,3067	0,2668	-0,0251	0,1593	-0,1593	-0,3737	0,0769	-0,0317	-0,2007
V04	Traf_pers	-0,1170	-0,0145	-0,0547	1	-0,1075	0,0320	-0,1305	-0,0653	-0,0152	-0,1928	-0,2921	0,2389	0,2775	0,2791	0,1862	-0,0969	0,1868	-0,1868	-0,2548	0,4779	-0,1095	-0,0524
V05	Deținuți	0,2892	0,2065	0,0008	-0,1075	1	-0,1358	-0,0559	-0,0846	0,3346	0,2978	0,1985	-0,0320	-0,0950	-0,1402	-0,0210	0,3724	0,1593	-0,1593	0,1397	-0,0308	0,4664	-0,0158
V06	Furturi	-0,3201	0,1337	0,5370	0,0320	-0,1358	1	-0,2331	-0,1340	-0,0508	0,0197	-0,3917	0,4504	0,5875	0,5625	0,6877	0,2552	0,4075	-0,4075	-0,7682	0,2212	0,2539	-0,0919
V07	Terorism	-0,0132	-0,0666	-0,1896	-0,1305	-0,0559	-0,2331	1	0,4652	-0,0834	0,0169	0,0622	-0,2838	-0,2789	-0,3371	-0,3703	-0,0815	-0,3145	0,3145	0,4562	-0,1164	-0,0431	-0,1121
V08	Conflicte	-0,0260	-0,0807	-0,1040	-0,0653	-0,0846	-0,1340	0,4652	1	-0,0392	-0,0319	0,0119	-0,0915	-0,1898	-0,3496	-0,4039	-0,0470	-0,1549	0,1549	0,2860	-0,0969	-0,0436	-0,1472
V09	Execuții	-0,0792	-0,1053	-0,1376	-0,0152	0,3346	-0,0508	-0,0834	-0,0392	1	0,2020	0,0298	-0,1066	0,2922	0,0640	0,1401	0,3079	0,0812	-0,0812	-0,0748	0,2645	0,3149	-0,1198
V10	Populație totală	-0,0589	0,0159	-0,1499	-0,1928	0,2978	0,0197	0,0169	-0,0319	0,2020	1	0,1252	-0,0769	0,0327	-0,0351	0,0353	0,7691	-0,0060	0,0060	0,0340	-0,1390	0,7261	-0,1404
V11	Indice Gini	0,5240	0,3628	0,0718	-0,2921	0,1985	-0,3917	0,0622	0,0119	0,0298	0,1252	1	-0,3318	-0,3058	-0,2799	-0,3961	0,0087	-0,3078	0,3078	0,3618	-0,3048	-0,0036	-0,1128
V12	Consum_alcool	-0,3215	-0,0207	0,0199	0,2389	-0,0320	0,4504	-0,2838	-0,0915	-0,1066	-0,0769	-0,3318	1	0,3356	0,2590	0,4806	0,1125	0,5244	-0,5244	-0,5422	0,1122	0,1318	0,0847
V13	PIB/Cap.loc.	-0,3380	0,0698	0,2388	0,2775	-0,0950	0,5875	-0,2789	-0,1898	0,2922	0,0327	-0,3058	0,3356	1	0,6868	0,7833	0,2621	0,4383	-0,4383	-0,8080	0,7209	0,2824	-0,1589
V14	Sper_de_viață	-0,2500	0,1838	0,3067	0,2791	-0,1402	0,5625	-0,3371	-0,3496	0,0640	-0,0351	-0,2799	0,2590	0,6868	1	0,8836	0,1943	0,5796	-0,5796	-0,7838	0,4352	0,1383	0,1553
V15	Indice IDU	-0,3694	0,1324	0,2668	0,1862	-0,0210	0,6877	-0,3703	-0,4039	0,1401	0,0353	-0,3961	0,4806	0,7833	0,8836	1	0,2737	0,7088	-0,7088	-0,8721	0,4393	0,2639	0,1172
V16	PIB_Total	-0,0939	0,0746	-0,0251	-0,0969	0,3724	0,2552	-0,0815	-0,0470	0,3079	0,7691	0,0087	0,1125	0,2621	0,1943	0,2737	1	0,1352	-0,1352	-0,2371	0,0220	0,9325	-0,0732
V17	Pop_alfabe	-0,2519	0,0857	0,1593	0,1868	0,1593	0,4075	-0,3145	-0,1549	0,0812	-0,0060	-0,3078	0,5244	0,4383	0,5796	0,7088	0,1352	1	-1,0000	-0,5638	0,2714	0,1429	0,2260
V18	Pop_analf	0,2519	-0,0857	-0,1593	-0,1868	-0,1593	-0,4075	0,3145	-0,1549	-0,0812	0,0060	0,3078	-0,5244	-0,4383	-0,5796	-0,7088	-0,1352	-1,0000	1	0,5638	-0,2714	-0,1429	-0,2260
V19	Index_fragi_stat	0,3427	-0,1896	0,3737	-0,2548	0,1397	-0,7682	0,4562	0,2860	-0,0748	0,0340	0,3618	-0,5422	-0,8080	-0,7838	-0,8721	-0,2371	-0,5638	0,5638	1	-0,4640	-0,2007	0,0258
V20	Pond_pop_imigr	-0,2582	-0,0226	0,0769	0,4779	-0,0308	0,2212	-0,1164	-0,0969	0,2645	-0,1390	-0,3048	0,1122	0,7209	0,4352	0,4393	0,0220	0,2714	-0,2714	-0,4640	1	0,1358	-0,1331
V21	Pop_imigranta	-0,0904	0,0615	-0,0317	-0,1095	0,4664	0,2539	-0,0431	-0,0436	0,3149	0,7261	-0,0036	0,1318	0,2824	0,1383	0,2639	0,9325	0,1429	-0,1429	-0,2007	0,1358	1	-0,0745
V22	R_somajului	-0,1137	-0,0235	-0,2007	-0,0524	-0,0158	-0,0919	-0,1121	-0,1472	-0,1198	-0,1404	-0,1128	0,0847	-0,1589	0,1553	0,1172	-0,0732	0,2260	-0,2260	0,0258	-0,1331	-0,0745	1

Valorile cu caractere îngroșate sunt diferite de 0 cu un nivel de semnificație $\alpha = 0,05$

Variable	V01	V02	V03	V04	V05	V06	V07	V08	V09	V10	V11	V12	V13	V14	V15	V16	V17	V18	V19	V20	V21	V22
V01 Omucideri	0	0,1471	0,3005	0,2803	0,0066	0,0025	0,9031	0,8108	0,4657	0,5878	0,0000	0,0024	0,0014	0,0195	0,0004	0,3872	0,0186	0,0016	0,0012	0,0158	0,4052	0,2943
V02 Infr_violente	0,1471	0	< 0,0001	0,8941	0,0550	0,2169	0,5396	0,4574	0,3315	0,8837	0,0006	0,8490	0,5204	0,0883	0,2215	0,4923	0,4300	0,4300	0,0786	0,8358	0,5717	0,8293
V03 Agr_sexuale	0,3005	< 0,0001	0	0,6146	0,9944	< 0,0001	0,0786	0,3377	0,2038	0,1658	0,5084	0,8548	0,0259	0,0039	0,0125	0,8172	0,1406	0,1406	0,0004	0,4789	0,7710	0,0624
V04 Traf_pers	0,2803	0,8941	0,6146	0	0,3217	0,7686	0,2283	0,5480	0,8890	0,0736	0,0060	0,0258	0,0092	0,0088	0,0843	0,3719	0,0832	0,0832	0,0172	< 0,0001	0,3128	0,6300
V05 Deținuți	0,0066	0,0550	0,9944	0,3217	0	0,2097	0,6071	0,4359	0,0015	0,0051	0,0653	0,7682	0,3812	0,1953	0,8469	0,0004	0,1405	0,1405	0,1968	0,7774	< 0,0001	0,8842
V06 Furturi	0,0025	0,2169	< 0,0001	0,7686	0,2097	0	0,0298	0,2158	0,6402	0,8563	0,0002	< 0,0001	< 0,0001	< 0,0001	< 0,0001	0,0171	< 0,0001	< 0,0001	< 0,0001	0,0395	0,0177	0,3970
V07 Terorism	0,9031	0,5396	0,0786	0,2283	0,6071	0,0298	< 0,0001	0,4424	0,8765	0,5673	0,0077	0,0089	0,0014	0,0004	0,4528	0,0030	0,0030	< 0,0001	0,2830	0,6917	0,3011	
V08 Conflicte	0,8108	0,4574	0,3377	0,5480	0,4359	0,2158	< 0,0001	0	0,7188	0,7694	0,9129	0,3993	0,0782	0,0009	0,0001	0,6652	0,1519	0,1519	0,0072	0,3720	0,6884	0,1737
V09 Execuții	0,4657	0,3315	0,2038	0,8890	0,0015	0,6402	0,4424	0,7188	0	0,0606	0,7841	0,3256	0,0060	0,5561	0,1956	0,0037	0,4545	0,4545	0,4911	0,0133	0,0030	0,2692
V10 Populație totală	0,5878	0,8837	0,1658	0,0736	0,0051	0,8563	0,7694	0,0606	0	0,2478	0,4788	0,7638	0,7469	0,7452	< 0,0001	0,9559	0,9559	0,7544	0,1991	< 0,0001	0,1947	
V11 Indice Gini	< 0,0001	0,0006	0,5084	0,0060	0,0653	0,0002	0,5673	0,9129	0,7841	0,2478	0	0,0017	0,0040	0,0087	0,0001	0,9360	0,0037	0,0037	0,0006	0,0041	0,9739	0,2982
V12 Consum_alcool	0,0024	0,8490	0,8548	0,0258	0,7682	< 0,0001	0,0077	0,3993	0,3256	0,4788	0,0017	0	0,0015	0,0154	< 0,0001	0,2994	< 0,0001	< 0,0001	< 0,0001	0,3008	0,2238	0,4356
V13 PIB/Cap.loc.	0,0014	0,5204	0,0259	0,0092	0,3812	< 0,0001	0,0089	0,0782	0,0060	0,7638	0,0040	0,0015	0	< 0,0001	< 0,0001	0,0142	< 0,0001	< 0,0001	< 0,0001	0,0080	0,1416	
V14 Sper_de_viață	0,0195	0,0883	0,0039	0,0088	0,1953	< 0,0001	0,0014	0,0009	0,5561	0,7469	0,0087	0,0154	< 0,0001	0	< 0,0001	0,0713	< 0,0001	< 0,0001	< 0,0001	< 0,0001	0,2015	0,1509
V15 Indice IDU	0,0004	0,2215	0,0125	0,0843	0,4469	< 0,0001	0,0004	0,0001	0,1956	0,7452	0,0001	< 0,0001	< 0,0001	< 0,0001	0	0,0103	< 0,0001	< 0,0001	< 0,0001	0,0135	0,2797	
V16 PIB_Total	0,3872	0,4923	0,8172	0,3719	0,0004	0,0171	0,4528	0,6652	0,0037	< 0,0001	0,9360	0,2994	0,0142	0,0713	0,0103	0	0,2119	0,2119	0,0270	0,8396	< 0,0001	0,5005
V17 Pop_alfabe	0,0186	0,4300	0,1406	0,0832	0,1405	< 0,0001	0,0030	0,1519	0,4545	0,9559	0,0037	< 0,0001	< 0,0001	< 0,0001	< 0,0001	0,2119	0	< 0,0001	< 0,0001	0,0110	0,1868	0,0353
V18 Pop_analf	0,0186	0,4300	0,1406	0,0832	0,1405	< 0,0001	0,0030	0,1519	0,4545	0,9559	0,0037	< 0,0001	< 0,0001	< 0,0001	< 0,0001	0,2119	< 0,0001	< 0,0001	< 0,0001	0,0110	0,1868	0,0353
V19 Indice_fragi_stat	0,0012	0,0786	0,0004	0,0172	0,1968	< 0,0001	0,0001	0,0072	0,4911	0,7344	0,0006	< 0,0001	< 0,0001	< 0,0001	< 0,0001	0,0270	< 0,0001	< 0,0001	< 0,0001	< 0,0001	0,0623	0,8126
V20 pond_pop_imigr	0,0018	0,8358	0,4789	< 0,0001	0,7774	0,0395	0,2830	0,3720	0,3133	0,1991	0,0041	0,3008	< 0,0001	< 0,0001	< 0,0001	0,8396	0,0110	0,0110	< 0,0001	0	0,2098	0,2191
V21 pop_imigranta	0,4052	0,5717	0,7710	0,3128	< 0,0001	0,0017	0,6917	0,6884	0,0030	< 0,0001	0,9739	0,2238	0,0080	0,2015	0,0135	< 0,0001	0,1868	0,1868	0,0623	0,2098	0	0,4928
V22 R_somajului	0,2943	0,8293	0,624	0,6300	0,8842	0,3970	0,3011	0,1737	0,2692	0,1947	0,2982	0,4545	0,1416	0,1509	0,2797	0,5005	0,0353	0,0353	0,8126	0,2191	0,4928	

Pop_analf = Media populației analfabete între anii 2003-2017
Index_fragi_stat = Media Indexului de Fragilitate a Statelor între anii 2003-2017
Pond_pop_imigr = Ponderea populației imigrante din populație totală (media anilor 2005-2015)
Pop_imigrantă = Media populației imigrante între anii 2005-2015
R_șomajului = Media ratei șomajului între anii 2003-2017

IV.3.2 Analiza grupurilor (*Grouping Analysis*) pentru nivelul mondial

De regulă avantajul utilizării analizei *Grouping Analysis* constă în faptul că se pot identifica o serie de particularități comune între statele analizate. Prima analiză efectuată (figurile 17 și 18) a fost aplicată pe 87 de state cu seturi de date complete și rezumată prin generarea a patru clase/tipologii distincte:

Clasa I: Această clasă a încadrat două state (SUA și Belarus), caracterizate prin valori ridicate în ce privesc execuțiile de natură penală, un număr ridicat de persoane încarcerate în sistemul penitenciar și probleme cu traficul de persoane.

Clasa II: Tipologia rezultată a încadrat și cele mai multe dintre cele 87 de state din analiză, prin urmare este și cea mai comună⁵ tipologie pe plan mondial, majoritatea mediilor grupului sunt peste mediana variabilelor, doar indicatorii: rata omuciderilor, rata traficului de persoane și rata deceselor în urma actelor teroriste depășesc spațiul intercuartilic al cutiutei (box).

Clasa III: Gruparea ce a dus la formarea clasei a III-a este dificilă de interpretat, majoritatea mediilor tipologiei sunt sub mediana variabilelor, ceea ce ar indica un nivel scăzut de violență, dar în schimb rata deceselor rezultate în urma conflictelor militare și a actelor de terorism sunt foarte ridicate. Nivelul de violență din cele trei state încadrate în tipologie: Sri Lanka, Burundi și Camerun, ar putea fi cosmetizat prin reducerea unor raportări către ONU, iar situația să fie catalogată ca improbabilă.

Clasa IV: Ultima tipologie a încadrat o serie de state cu un grad ridicat de dezvoltare, asemenea comentariului corelației, statele dezvoltate din punct de vedere economic prezintă un excedent de infracțiuni ca: agresiunile sexuale, infracțiunile împotriva proprietății și infracțiunile violente (agresiuni fizice directe).

⁵ A se ține cont de faptul că analiza se rezumă doar la statele cu seturi de date complete.

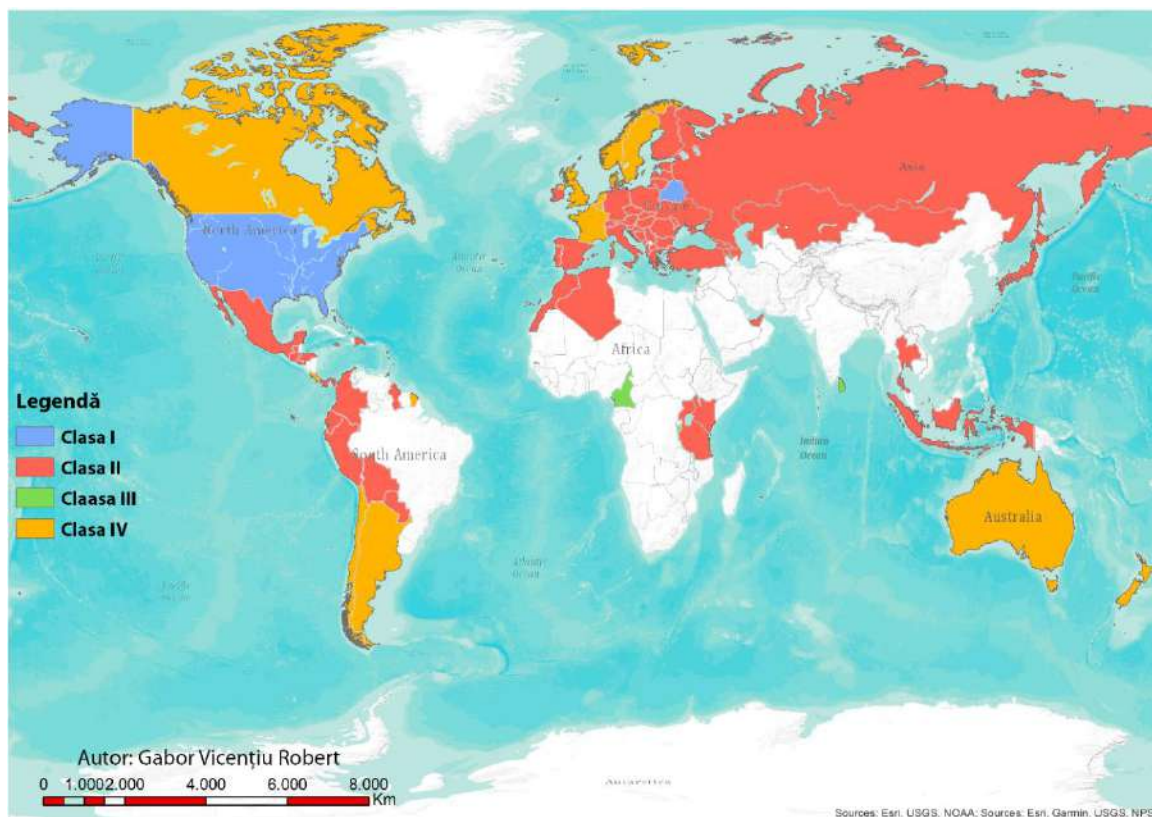

Figura 17: Rezultatele operațiilor *Grouping Analysis* în *ArcGis 10.6* la nivel mondial (analiză cu 4 clase).
Sursa datelor: DATAUNODC, IHME și Amnesty International

Analiza grupurilor (*Grouping Analysis*) rezultată la nivel mondial*

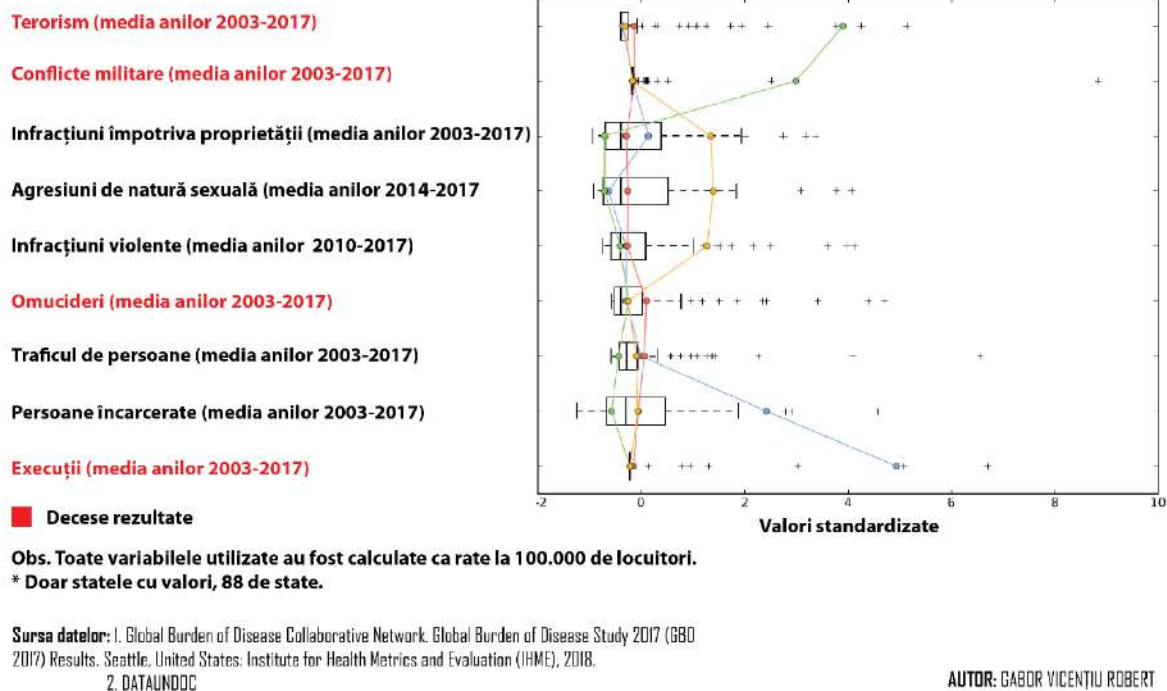

Figura 18: Cadranle grafice rezultate prin *Grouping Analysis* în *ArcGis 10.6*. pentru analiza cu 4 clase.
Sursa datelor: DATAUNODC, IHME și Amnesty International

IV.4 Trăsături și tipologii ale violenței la nivelul Uniunii Europene (UE-28)

La nivelul Uniunii Europene (UE-28), analiza a generat o serie de rezultate la nivel regional mult mai precise în comparație cu cea efectuată la nivelul mondial, statele membre Uniunii Europene nu prezintă diferențe mari în ce privește gradul de violență culturală, deși un nivel vizibil al disparităților teritoriale tot este prezent între state în ce privește percepția culturală a violenței, dar în circumstanțe atenuante.

Cel mai ridicat scor al indicelui violenței generale din cadrul Uniunii Europene a fost obținut de Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord, urmat de state ca: Belgia, Țările de Jos, Franța, Estonia, Spania etc.

Indicatorul utilizat pentru a măsura violența generală (figura x), reprezintă o sinteză a tuturor indicatorilor utilizați. Dacă s-ar fi utilizat doar indicatorul cu rata omuciderilor în analiză, Europa de Est ar fi avut un grad de criminalitate mult mai ridicat în comparație cu Europa de Vest. Indicatorul sintetic prezintă în schimb Europa vestică mult mai violentă și predispusă la acte violente. La o scară mai mare există o configurație și mai tipizată, spre exemplu Europa Balcanică (România, Bulgaria și Grecia), toate cele trei state au un nivel mai ridicat de violență comparativ cu statele din Europa Centrală.

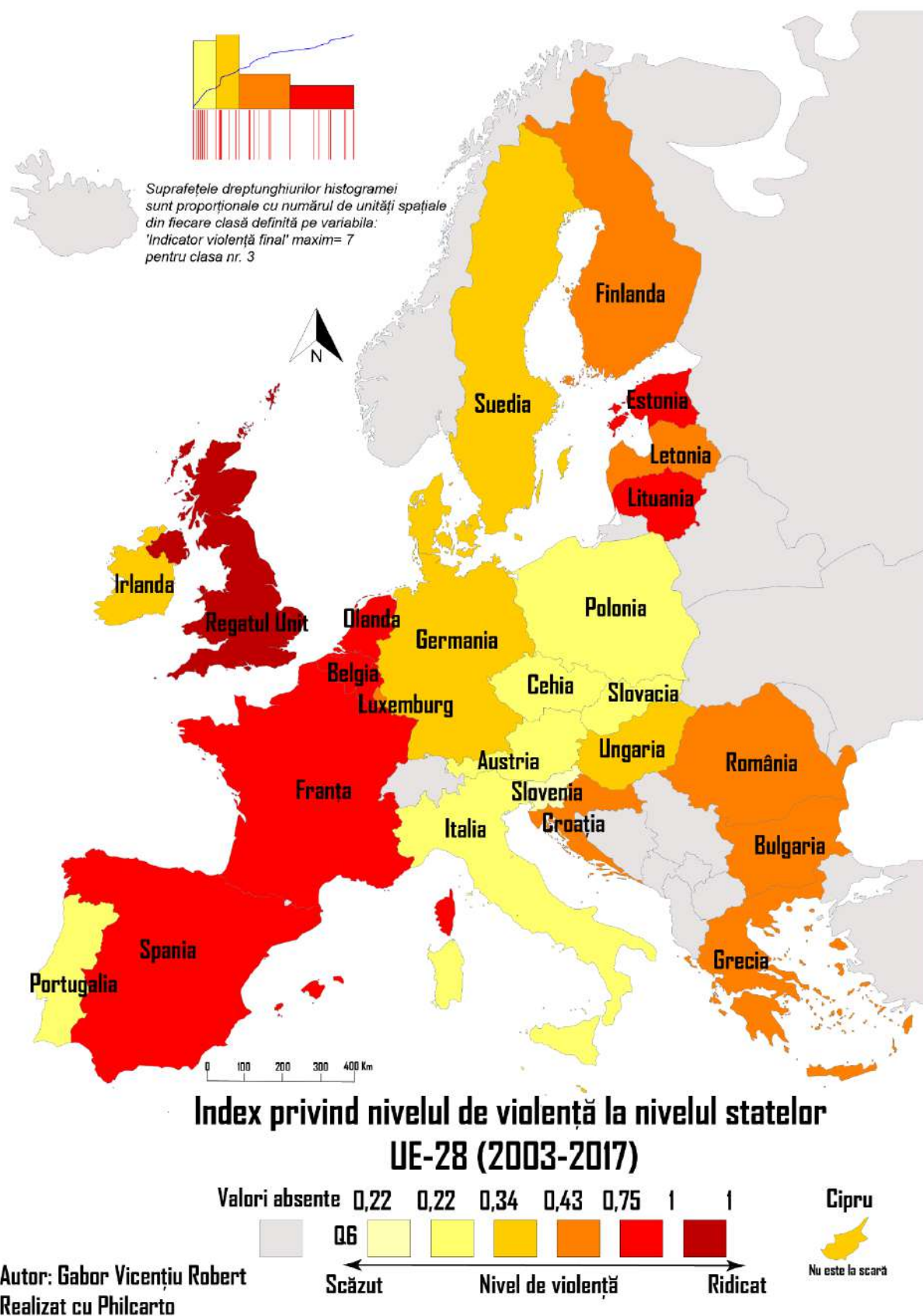

Figura 19: Indexul general al violenței generale la nivelul Uniunii Europene (UE-28).
Sursa datelor: DATAUNODC, IHME

IV.4.1 Corelarea indicatorilor la nivel european (UE-28)

Corelația itemilor ce cuprind indicatori din sfera infracționalității și variabilele referitoare la caracteristicile socio-economice (tabelul 3) diferă semnificativ de analiza efectuată la nivelul celor 87 de state.

Omuciderile au în continuare un grad ridicat de corelare cu numărul deținuților, ceea ce reflectă o relație între de cauză-efect între cele două fenomene.

Tabel 2: Tabelul de corelație pentru nivelul european (UE-28) și semnificativitatea corelației.

Sursa datelor: DATAUNODC, IHME, World Bank, Fund for Peace

Variabile	V01	V02	V03	V04	V05	V06	V07	V08	V09	V10	V11	V12	V13	V14	V15	V16	V17	V18	V19	V20	V21
V01 Omucideri	1	-0,1719	-0,1571	-0,0150	0,7346	-0,3032	-0,1425	-0,0972	-0,2563	0,3589	0,4039	-0,3537	-0,6466	-0,3416	-0,2470	0,2755	-0,2755	0,2814	-0,0921	-0,2320	0,1637
V02 Infr_violente	-0,1719	1	0,5563	-0,0793	-0,1696	0,3593	0,3507	0,4490	0,4157	-0,0376	0,1126	0,4493	0,4185	0,4741	0,5051	0,0764	-0,0764	-0,3848	0,2848	0,4550	-0,2532
V03 Agr_sexuale	-0,1571	0,5563	1	-0,2821	-0,2402	0,7221	0,1187	0,2632	0,2159	-0,2051	-0,1008	0,4221	0,3997	0,5933	0,3490	0,1398	-0,1398	-0,5801	0,2901	0,3000	-0,3602
V04 Traf_pers	-0,0150	-0,0793	-0,2821	1	-0,1032	-0,1955	0,0168	0,1838	-0,0513	0,2665	-0,0477	-0,0444	-0,1449	-0,2477	-0,0861	-0,0142	0,0142	0,3509	-0,0385	-0,0829	-0,1229
V05 Deținuți	0,7346	-0,1696	-0,2402	-0,1032	1	-0,4419	-0,2053	-0,1739	-0,1051	0,3814	0,4236	-0,3930	-0,7120	-0,5020	-0,2089	0,2011	-0,2011	0,3706	-0,1407	-0,1944	0,2268
V06 Furturi	-0,3032	0,3593	0,7221	-0,1955	-0,4419	1	0,0633	0,2776	0,1148	-0,5152	-0,3323	0,5149	0,5613	0,7923	0,2821	0,0161	-0,0161	-0,7766	0,2294	0,2162	-0,5557
V07 Terorism	-0,1425	0,3507	0,1187	0,0168	-0,2053	0,0633	1	0,5511	0,2305	0,0971	-0,1888	0,0257	0,4256	0,2049	0,2420	-0,3445	0,3445	-0,0684	0,0116	0,2820	0,4596
V08 Conflicte	-0,0972	0,4490	0,2632	0,1838	-0,1739	0,2776	0,5511	1	0,3241	0,0263	-0,3381	0,0614	0,3111	0,2947	0,3820	0,0651	-0,0651	-0,1242	0,0862	0,3740	0,2107
V09 Populație totală	-0,2563	0,4157	0,2159	-0,0513	-0,1051	0,1148	0,2305	0,3241	1	0,2297	-0,0529	0,0428	0,3412	0,2849	0,9571	0,0558	-0,0558	-0,0981	-0,0642	0,9398	0,0315
V10 Indice Gini	0,3589	-0,0376	-0,2051	0,2665	0,3814	-0,5152	0,0971	0,0263	0,2297	1	0,1491	-0,2663	-0,2979	-0,5069	0,1181	-0,1593	0,1593	0,4632	-0,0039	0,1424	0,4020
V11 Consum_alcool	0,4039	0,1126	-0,1008	-0,0477	0,4236	-0,3323	-0,1888	-0,3381	-0,0529	0,1491	1	-0,0214	-0,4433	-0,1289	-0,0583	0,3321	-0,3321	0,0027	-0,0126	-0,0292	-0,1014
V12 PIB/Cap.loc.	-0,3537	0,4493	0,4221	-0,0444	-0,3930	0,5149	0,0257	0,0614	0,0428	-0,2663	-0,0214	1	0,6338	0,7158	0,1790	0,1407	-0,1407	-0,6822	0,7762	0,1635	-0,4397
V13 Sper_de_viață	-0,6466	0,4185	0,3997	-0,1449	-0,7120	0,5613	0,4256	0,3111	0,3412	-0,2979	-0,4433	0,6338	1	0,7577	0,4461	-0,2978	0,2978	-0,6004	0,4170	0,4358	-0,1605
V14 Indice IDU	-0,3416	0,4741	0,5933	-0,2477	-0,5020	0,7923	0,2049	0,2947	0,2849	-0,5069	-0,1289	0,7158	0,7577	1	0,4536	0,1707	-0,1707	-0,8188	0,4362	0,4263	-0,4062
V15 PIB_Total	-0,2470	0,5051	0,3490	-0,0861	-0,2089	0,2821	0,2420	0,3820	0,9571	0,1181	-0,0583	0,1790	0,4461	0,4536	1	0,0600	-0,0600	-0,2321	0,0758	0,9837	-0,0841
V16 Pop_alfabe	0,2755	0,0764	0,1398	-0,0142	0,2011	0,0161	-0,3445	0,0651	0,0558	-0,1593	0,3321	0,1407	-0,2978	0,1707	0,0600	1	-1,0000	-0,0728	0,1385	0,0228	-0,0958
V17 Pop_analf	-0,2755	-0,0764	-0,1398	0,0142	-0,2011	-0,0161	0,3445	-0,0651	-0,0558	0,1593	-0,3321	-0,1407	0,2978	-0,1707	-0,0600	-1,0000	1	0,0728	-0,1385	-0,0228	0,0958
V18 Index_fragi_stat	0,2814	-0,3848	-0,5801	0,3509	0,3706	-0,7766	-0,0684	-0,1242	-0,0981	0,4632	0,0027	-0,6822	-0,6004	-0,8188	-0,2321	-0,0728	0,0728	1	-0,3069	-0,1948	0,4216
V19 Pond_pop_imigr	-0,0921	0,2848	0,2901	-0,0385	-0,1407	0,2294	0,0116	0,0862	-0,0642	-0,0039	-0,0126	0,7762	0,4170	0,4362	0,0758	0,1385	-0,1385	-0,3069	1	0,1210	-0,1806
V20 Pop_imigrantă	-0,2320	0,4550	0,3000	-0,0829	-0,1944	0,2162	0,2820	0,3740	0,9398	0,1424	-0,0292	0,1635	0,4358	0,4263	0,9837	0,0228	-0,0228	-0,1948	0,1210	1	0,0017
V21 R_somajului	0,1637	-0,2532	-0,3602	-0,1229	0,2268	-0,5557	0,4596	0,2107	0,0315	0,4020	-0,1014	-0,4397	-0,1605	-0,4062	-0,0841	-0,0958	0,0958	0,4216	-0,1806	0,0017	1

Valorile cu caractere îngroșate sunt diferite de 0 cu un nivel de semnificație alfa = 0,05

Variabile	V01	V02	V03	V04	V05	V06	V07	V08	V09	V10	V11	V12	V13	V14	V15	V16	V17	V18	V19	V20	V21
V01 Omucideri	0	0,3818	0,4247	0,9396	0,0000	0,1168	0,4694	0,6225	0,1880	0,0607	0,0331	0,0649	0,0002	0,0752	0,2051	0,1560	0,1560	0,1468	0,6413	0,2349	0,4051
V02 Infr_violente	0,3818	0	0,0021	0,6884	0,3881	0,0604	0,0673	0,0165	0,0278	0,8495	0,5683	0,0164	0,0267	0,0108	0,0061	0,6991	0,6991	0,0432	0,1419	0,0150	0,1937
V03 Agr_sexuale	0,4247	0,0021	0	0,1458	0,2183	0,0001	0,5476	0,1760	0,2699	0,2951	0,6099	0,0253	0,0351	0,0009	0,0687	0,4779	0,4779	0,0012	0,1343	0,1208	0,0597
V04 Traf_pers	0,9396	0,6884	0,1458	0	0,6013	0,3189	0,9323	0,3493	0,7955	0,1704	0,8095	0,8226	0,4620	0,2037	0,6630	0,9430	0,9430	0,0671	0,8456	0,6751	0,5332
V05 Deținuți	< 0,0001	0,3881	0,2183	0,6013	0	0,0185	0,2945	0,3763	0,5945	0,0452	0,0247	0,0386	< 0,0001	0,0065	0,2860	0,3048	0,3048	0,0522	0,4751	0,3215	0,2458
V06 Furturi	0,1168	0,0604	< 0,0001	0,3189	0,0185	0	0,7489	0,1527	0,5608	0,0050	0,0840	0,0050	0,0019	< 0,0001	0,1458	0,9350	0,9350	< 0,0001	0,2403	0,2691	0,0021
V07 Terorism	0,4694	0,0673	0,5476	0,9323	0,2945	0,7489	0	0,0024	0,2380	0,6232	0,3360	0,8966	0,0240	0,2956	0,2146	0,0726	0,0726	0,7296	0,9534	0,1459	0,0139
V08 Conflicte	0,6225	0,0165	0,1760	0,3493	0,3763	0,1527	0,0024	0	0,0925	0,8945	0,0784	0,7563	0,1070	0,1280	0,0448	0,7422	0,7422	0,5289	0,6626	0,0499	0,2818
V09 Populație totală	0,1880	0,0278	0,2699	0,7955	0,5945	0,5608	0,2380	0,0925	0	0,2397	0,7891	0,8290	0,0756	0,1417	< 0,0001	0,7778	0,7778	0,6194	0,7454	< 0,0001	0,8735
V10 Indice Gini	0,0607	0,8495	0,2951	0,1704	0,0452	0,0050	0,6232	0,8945	0,2397	0	0,4488	0,1708	0,1236	0,0059	0,5493	0,4182	0,4182	0,0131	0,9843	0,4697	0,0340
V11 Consum_alcool	0,0331	0,5683	0,6099	0,8095	0,0247	0,0840	0,3360	0,0784	0,7891	0,4488	0	0,9139	0,0182	0,5132	0,7682	0,0842	0,0842	0,9891	0,9492	0,8828	0,6077
V12 PIB/Cap.loc.	0,0649	0,0164	0,0253	0,8226	0,0386	0,0050	0,8966	0,7563	0,8290	0,1708	0,9139	0	0,0003	< 0,0001	0,3620	0,4751	0,4751	< 0,0001	< 0,0001	0,4059	0,0192
V13 Sper_de_viață	0,0002	0,0267	0,0351	0,4620	< 0,0001	0,0019	0,0240	0,1070	0,0756	0,1236	0,0182	0,0003	0	< 0,0001	0,0173	0,1238	0,1238	0,0007	0,0273	0,0205	0,4147
V14 Indice IDU	0,0752	0,0108	0,0009	0,2037	0,0065	< 0,0001	0,2956	0,1280	0,1417	0,0059	0,5132	< 0,0001	< 0,0001	0	0,0153	0,3851	0,3851	< 0,0001	0,0203	0,0237	0,0320
V15 PIB_Total	0,2051	0,0061	0,0687	0,6630	0,2860	0,1458	0,2146	0,0448	< 0,0001	0,5493	0,7682	0,3620	0,0173	0,0153	0	0,7615	0,7615	0,2346	0,7013	< 0,0001	0,6703
V16 Pop_alfabe	0,1560	0,6991	0,4779	0,9430	0,3048	0,9350	0,0726	0,7422	0,7778	0,4182	0,0842	0,4751	0,1238	0,3851	0,7615	0	< 0,0001	0,7129	0,4823	0,9085	0,6278
V17 Pop_analf	0,1560	0,6991	0,4779	0,9430	0,3048	0,9350	0,0726	0,7422	0,7778	0,4182	0,0842	0,4751	0,1238	0,3851	0,7615	< 0,0001	0	0,7129	0,4823	0,9085	0,6278
V18 Index_fragi_stat	0,1468	0,0432	0,0012	0,0671	0,0522	< 0,0001	0,7296	0,5289	0,6194	0,0131	0,9891	< 0,0001	0,0007	< 0,0001	0,2346	0,7129	0,7129	0	0,1122	0,3206	0,0254
V19 Pond_pop_imigr	0,6413	0,1419	0,1343	0,8456	0,4751	0,2403	0,9534	0,6626	0,7454	0,9843	0,9492	< 0,0001	0,0273	0,0203	0,7013	0,4823	0,4823	0,1122	0	0,5397	0,3578
V20 Pop_imigrantă	0,2349	0,0150	0,1208	0,6751	0,3215	0,2691	0,1459	0,0499	< 0,0001	0,4697	0,8828	0,4059	0,0205	0,0237	< 0,0001	0,9085	0,9085	0,3206	0,5397	0	0,9932
V21 R_somajului	0,4051	0,1937	0,0597	0,5332	0,2458	0,0021	0,0139	0,2818	0,8735	0,0340	0,6077	0,0192	0,4147	0,0320	0,6703	0,6278	0,6278	0,0254	0,3578	0,9932	0

Valorile cu caractere îngroșate sunt diferite de 0 cu un nivel de semnificație alfa = 0,05

Omucideri = Omucideri (media anilor 2003-2017)

Infr_violente = Rata infr. violente la 100.000 de loc.; vătămarea corporală + tâlhăria + răpirea de persoane (media anilor 2008-2018)

Traf_pers = Rata infracțiunilor din sfera traficului de persoane rapoarte la 100.000 de loc. (media anilor 2003-2017)

Deținuți = Rata persoanelor încarcerate în sistemele penitenciare la 100.000 de loc. (media anilor 2003-2017)

Furturi = Rata infracțiunilor împotriva proprietății publice și private la 100.000 de loc. (media anilor 2003-2017)

Terorism = Rata deceselor în urma actelor teroriste la 100.000 de loc. (media anilor 2003-2017)

Conflicte = Rata deceselor în urma conflictelor militare la 100.000 de loc. (media anilor 2003-2017)

$Pop_imigrantă = \text{Media populației imigrante între anii 2005-2015}$
 $R_șomajului = \text{Media ratei șomajului între anii 2003-2017}$

IV.4.2 Analiza grupurilor (*Grouping Analysis*) pentru nivelul european (UE-28)

Analiza grupurilor la nivelul Uniunii Europene (UE-28) diferă de cea efectuată la nivel mondial, prin faptul că indicatorii nu prezintă dispersii mari ale valorilor, ecartul valorilor este mai redus comparativ cu nivelul mondial. Cu toate că valorile sunt „asemănătoare”, și în cadrul blocului comunitar sunt prezente o serie de disparități teritoriale, care au fost clasificate în patru clase distinctive (figurile 20 și 21).

Figura 20: Rezultatele operațiilor *Grouping Analysis* în ArcGis 10.6 la nivelul Uniunii Europene (UE-28).
 Sursa datelor: DATAUNODC și IHME

Analiza grupurilor (Grouping Analysis) rezultată pentru statele Uniunii Europene (UE-28)

Traficul de persoane (media anilor 2003-2017)

Conflicte militare (media anilor 2003-2017)

Terorism (media anilor 2003-2017)

Infrapecțiuni violente (media anilor 2010-2017)

Infrapecțiuni împotriva proprietății (media anilor 2003-2017)

Agresiuni de natură sexuală (media anilor 2014-2017)

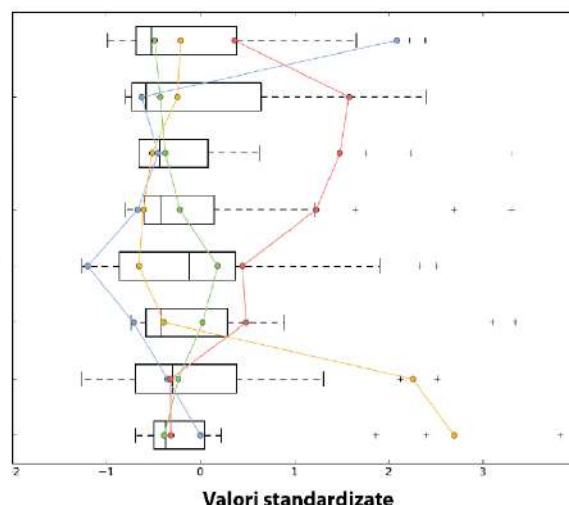
Persoane încarcerate (media anilor 2003-2017)

Omucideri (media anilor 2003-2017)

■ Decese rezultate

Obs. Toate variabilele utilizate au fost calculate ca rate la 100.000 de locuitori.

Sursa datelor: 1. Global Burden of Disease Collaborative Network. Global Burden of Disease Study 2017 (GBD 2017) Results. Seattle, United States: Institute for Health Metrics and Evaluation (IHME), 2018.
2. DATAUNODC

AUTOR: GABOR VICENȚIU ROBERT

Figura 21: Cadranele grafice rezultate prin *Grouping Analysis* în *ArcGis 10.6*. la nivelul Uniunii Europene (UE-28).

Sursa datelor: DATAUNODC și IHME

IV.3.1 Trăsături și tipologii ale violenței în România

Odată cu căderea regimului comunist în România, criminalitatea în spațiul românesc a atins cote alarmante până în anul 2001, când aceasta a început să descrească simțitor în frecvență cât și în gravitatea faptelor săvârșite în spațiul național.

Mediul nesigur amplificat de corupția statului român a fost un cadru prielnic pentru dezvoltarea criminalității în România, fiind și principalul element care a întârziat procesul de pacificare socială (Niță, 2012).

Astfel s-au dezvoltat două forme de criminalitate:

- **Mica criminalitate:** Reprezintă forma de criminalitate ce generează cel mai mare impact social asupra populației, aceasta fiind criminalitate vizibilă în societate prin acțiuni directe. Bazată în principal pe jafuri din magazine, furturi de poște, furturi din mijloacele de transport în comun și altele.
- **Marea criminalitate:** mai greu de sesizat, fiind și cea mai dăunătoare pentru stat, aceasta fiind constituită din criminalitatea judiciară și economico-financiară, fundamentată puternic pe o relație între elementele corupte din organizarea statului și

crima organizată. Marea criminalitate necombătută contribuie la prăbușirea valorilor juridice ale unui stat cât și a valorilor morale ale indivizilor (Niță, 2012).

Conform statisticilor oferite de UNODC, România în anul 2017 se afla în categoria statelor cu un grad scăzut al criminalității. Rata omuciderilor era de 1,3 omucideri la 100.000 de locuitori, iar acesta rată se află într-un plan descendent de evoluție.

Ca orice spațiu, pe cuprinsul acestuia există o serie de disparități a fenomenului, unele județe având o criminalitate mai ridicată și implicit acest lucru ducând la un nivel de violență mai ridicat, altele reprezentând opusul (Niță, 2012).

Odată cu revizuirea constituției României în anul 2003 pentru procesul de pre-aderare la Uniunea Europeană, statul s-a aliniat la sistemul juridic ale valorilor democrației occidentale. Valori care au la bază principii precum: garantarea drepturilor omului, a proprietății private, a statului de drept și prin garantarea implicită a siguranței indivizilor de pe cuprinsul național cât și internațional.

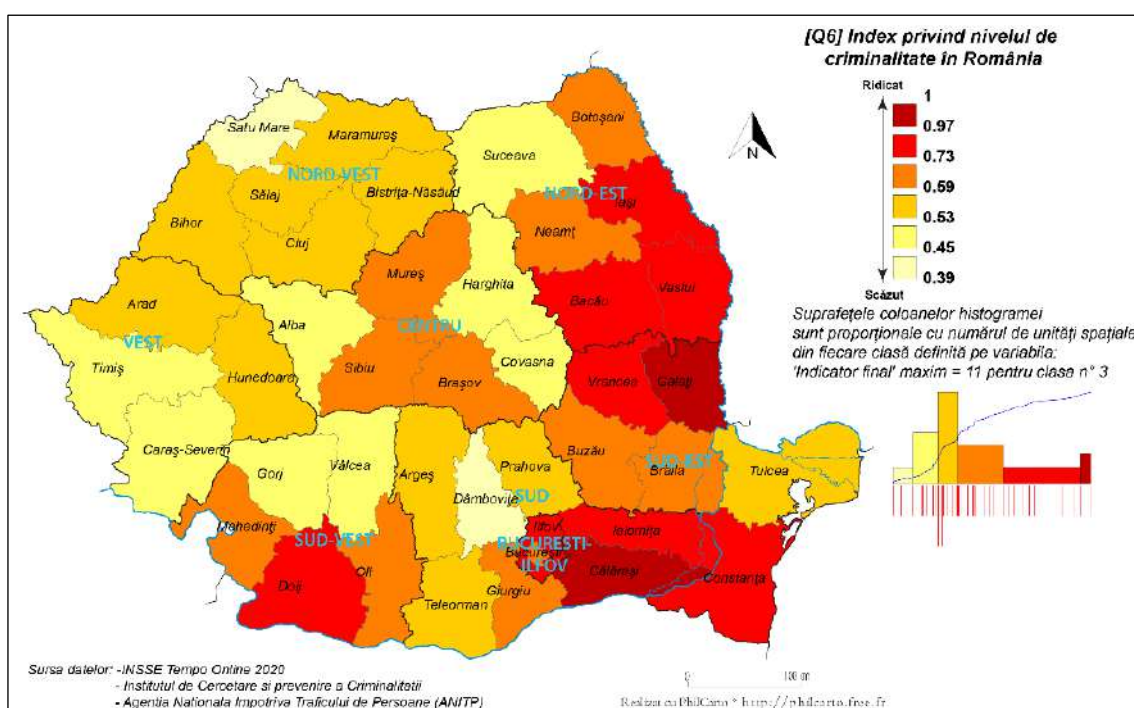

Figura 22: Indicatorul compozit privind nivelul de criminalitate în România.
Sursa datelor: INSSE 2020, ICPC, ANITP

IV.3.2 Corelarea indicatorilor la nivel național

De multe ori, variabilele care descriu criminalitatea sunt interconectate și pot oferi o imagine generală a proceselor complexe asociate devianței sociale (tabelul 5). De exemplu, în analiza efectuată, omuciderile tind să fie asociate cu județele care prezintă o serie de valori ridicate ale tentativelor de omor, gradul de corelare între cele două variabile fiind de 61%. De

asemenea, și faptele penale de natură sexuală sunt strâns legate de fenomenul de omucidere, existând un grad de corelare între ele de peste 39%. Corelația sugerează că multe dintre infracțiunile penale de natură sexuală pot avea drept consecință uciderea victimei de către agresor, în încercarea acestuia de a-și ascunde urmele. Analizele arată că omuciderile par să fie corelate și cu fenomenul infracțional a crimei organizate, existând de exemplu o corelație de 30% între fenomenul omuciderilor și traficul de persoane în plan național și internațional.

Tabel 3: Tabelul de corelație și semnificativitatea corelației.

Sursa datelor: INSSE 2020, ICPC, ANITP.

	Variabile	V01	V02	V03	V04	V05	V06	V07	V08	V09	V10	V11	V12	V13	V14	V15	V16
V01	Omucideri	1	0,6127	0,0150	0,3965	-0,2909	0,1295	0,0293	0,3062	-0,2913	-0,1050	-0,1287	0,3443	-0,3120	-0,3809	0,3073	0,4425
V02	TentOm	0,6127	1	0,0999	0,4336	-0,0360	0,1468	0,0359	0,4016	-0,1332	-0,0564	-0,0301	-0,0020	0,0003	-0,0449	0,1280	0,3090
V03	VătCor	0,0150	0,0999	1	0,1708	0,0250	-0,0182	0,0998	0,0312	0,1943	-0,1160	-0,0553	0,1447	0,2423	0,2441	0,0428	0,0399
V04	Violul	0,3965	0,4336	0,1708	1	-0,0524	0,0542	0,3337	0,3267	-0,5574	-0,0088	-0,2020	0,1319	-0,2286	-0,4563	0,1836	0,2747
V05	Furtul	-0,2909	-0,0360	0,0250	-0,0524	1	0,8051	0,4961	-0,1268	0,5998	0,0230	0,7781	-0,2138	-0,0353	0,6849	0,3653	0,2337
V06	Tălăhăria	0,1295	0,1468	-0,0182	0,0542	0,8051	1	0,5101	-0,0041	0,5475	-0,1595	0,8379	-0,0289	-0,3498	0,5881	0,5654	0,4505
V07	Distrug	0,0293	0,0359	0,0998	0,3337	0,4961	0,5101	1	0,1338	0,1391	-0,1587	0,4172	-0,1346	-0,3557	0,2353	0,2526	0,1140
V08	TrfPers	0,3062	0,4016	0,0312	0,3267	-0,1268	-0,0041	0,1338	1	-0,1900	0,1048	-0,1677	0,0993	0,0104	-0,1988	0,0891	0,2896
V09	R_F/M 15_54	-0,2913	-0,1332	0,1943	-0,5574	0,5998	0,5475	0,1391	-0,1900	1	-0,1851	0,7318	-0,1874	-0,0104	0,8926	0,1568	-0,0056
V10	PoPopVr	-0,1050	-0,0564	-0,1160	-0,0088	0,0230	-0,1595	-0,1587	0,1048	-0,1851	1	-0,0403	-0,0662	0,4109	-0,1398	0,1592	0,0563
V11	PopUrb	-0,1287	-0,0301	-0,0553	-0,2020	0,7781	0,8379	0,4172	-0,1677	0,7318	-0,0403	1	-0,1808	-0,2640	0,7738	0,5448	0,2619
V12	PopRur	0,3443	-0,0020	0,1447	0,1319	-0,2138	-0,0289	-0,1346	0,0993	-0,1874	-0,0662	-0,1808	1	-0,1430	-0,2644	0,6133	0,6895
V13	MedEmSez	-0,3120	0,0003	0,2423	-0,2286	-0,0353	-0,3498	-0,3557	0,0104	-0,0104	0,4109	-0,2640	-0,1430	1	0,0972	-0,2321	-0,0611
V14	MedPIB/LOC	-0,3809	-0,0449	0,2441	-0,4563	0,6849	0,5881	0,2353	-0,1988	0,8926	-0,1398	0,7738	-0,2644	0,0972	1	0,1935	-0,0103
V15	PerDoStPr	0,3073	0,1280	0,0428	0,1836	0,3653	0,5654	0,2526	0,0891	0,1568	0,1592	0,5448	0,6133	-0,2321	0,1935	1	0,8366
V16	PerFărȘc	0,4425	0,3090	0,0399	0,2747	0,2337	0,4505	0,1140	0,2896	-0,0056	0,0563	0,2619	0,6895	-0,0611	-0,0103	0,8366	1
Valorile cu caractere îngroșate sunt diferite de 0 cu un nivel de semnificație alfa = 0,05																	
Rate raportate la 100.000 de locuitori										Toate variabilele au fost standardizate după maximă							
	Variabile	V01	V02	V03	V04	V05	V06	V07	V08	V09	V10	V11	V12	V13	V14	V15	V16
V01	Omucideri	0	0,0000	0,9248	0,0093	0,0616	0,4137	0,8536	0,0486	0,0613	0,5081	0,4167	0,0256	0,0443	0,0128	0,0477	0,0033
V02	TentOm	< 0,0001	0	0,5290	0,0041	0,8207	0,3534	0,8216	0,0084	0,4003	0,7227	0,8499	0,9901	0,9984	0,7776	0,4193	0,0465
V03	VătCor	0,9248	0,5290	0	0,2794	0,8751	0,9091	0,5294	0,8444	0,2175	0,4643	0,7279	0,3604	0,1220	0,1193	0,7877	0,8018
V04	Violul	0,0093	0,0041	0,2794	0	0,7418	0,7333	0,0308	0,0347	0,0001	0,9560	0,1995	0,4051	0,1453	0,0024	0,2444	0,0783
V05	Furtul	0,0616	0,8207	0,8751	0,7418	0	< 0,0001	0,0008	0,4235	< 0,0001	0,8852	< 0,0001	0,1739	0,8245	< 0,0001	0,0174	0,1364
V06	Tălăhăria	0,4137	0,3534	0,9091	0,7333	< 0,0001	0	0,0006	0,9793	0,0002	0,3130	< 0,0001	0,8560	0,0231	< 0,0001	< 0,0001	0,0028
V07	Distrug	0,8536	0,8216	0,5294	0,0308	0,0008	0,0006	0	0,3982	0,3798	0,3153	0,0060	0,3953	0,0208	0,1336	0,1065	0,4722
V08	TrafPers	0,0486	0,0084	0,8444	0,0347	0,4235	0,9793	0,3982	0	0,2282	0,5091	0,2885	0,5314	0,9477	0,2069	0,5747	0,0628
V09	R_F/M 15_54	0,0613	0,4003	0,2175	0,0001	< 0,0001	0,0002	0,3798	0,2282	0	0,2405	< 0,0001	0,2346	0,9479	< 0,0001	0,3215	0,9721
V10	PoPopVr	0,5081	0,7227	0,4643	0,9560	0,8852	0,3130	0,3153	0,5091	0,2405	0	0,8000	0,6769	0,0069	0,3772	0,3139	0,7233
V11	PopUrb	0,4167	0,8499	0,7279	0,1995	< 0,0001	0,0001	0,0060	0,2885	< 0,0001	0,8000	0	0,2519	0,0911	< 0,0001	0,0002	0,0939
V12	PopRur	0,0256	0,9901	0,3604	0,4051	0,1739	0,8560	0,3953	0,5314	0,2346	0,6769	0,2519	0	0,3663	0,0907	< 0,0001	< 0,0001
V13	MedEmSez	0,0443	0,9984	0,1220	0,1453	0,8245	0,0231	0,0208	0,9477	0,9479	0,0069	0,0911	0,3663	0	0,5401	0,1391	0,7009
V14	MedPIB/LOC	0,0128	0,7776	0,1193	0,0024	< 0,0001	< 0,0001	0,1336	0,2069	< 0,0001	0,3772	< 0,0001	0,0907	0,5401	0	0,2195	0,9484
V15	PerDoStPr	0,0477	0,4193	0,7877	0,2444	0,0174	< 0,0001	0,1065	0,5747	0,3215	0,3139	0,0002	< 0,0001	0,1391	0,2195	0	< 0,0001
V16	PerFărȘc	0,0033	0,0465	0,8018	0,0783	0,1364	0,0028	0,4722	0,0628	0,9721	0,7233	0,0939	< 0,0001	0,7009	0,9484	< 0,0001	0
Valorile cu caractere îngroșate sunt diferite de 0 cu un nivel de semnificație alfa = 0,05																	

Omucideri = Omucideri (media anilor 2008-2018)

TentOm = Tentativa de omor (media anilor 2008-2018)

VătCor = Vătămarea corporală (media anilor 2008-2018)

Violul = Violul (media anilor 2008-2018)

Furtul = Furtul (media anilor 2008-2018)

Tălăhăria = Tălăhăria (media anilor 2008-2018)

Distrug = Distrugerii (media anilor 2008-2018)

TrafPers = Traficul de persoane (media anilor 2015-2018)

R_F/M 15_54 = Raportul F/M grupa de vârstă 15_54

PoPopVr = Ponderea populație vârstnice în anul 2016

PopUrb = Populație urbană 2018

PopRur = Populație rurală 2018

MedEmSez = Media emigrației sezoniere 2012-2018

MedPIB/LOC = Media PIB/LOC LEI (media anilor 2003-2018)

PerDoStPr = Persoane doar cu studii primare

PerFărȘc = Persoane fără școală

IV.3.3 Analiza grupurilor (Grouping Analysis) pentru nivelul național

În vederea aprofundării studiului spațializării violenței, am recurs în ultimă instanță la tehnici specifice Sistemelor Informaționale geografice. Utilizând metoda *Grouping Analysis*,

am obținut o tipologie sintetică a județelor (figurile 23 și 24), cele patru clase având fiecare particularitățile sale, în funcție de variabilele inserate în analiză. Județele s-au grupat în funcție de o serie de similarități în următoarele clase:

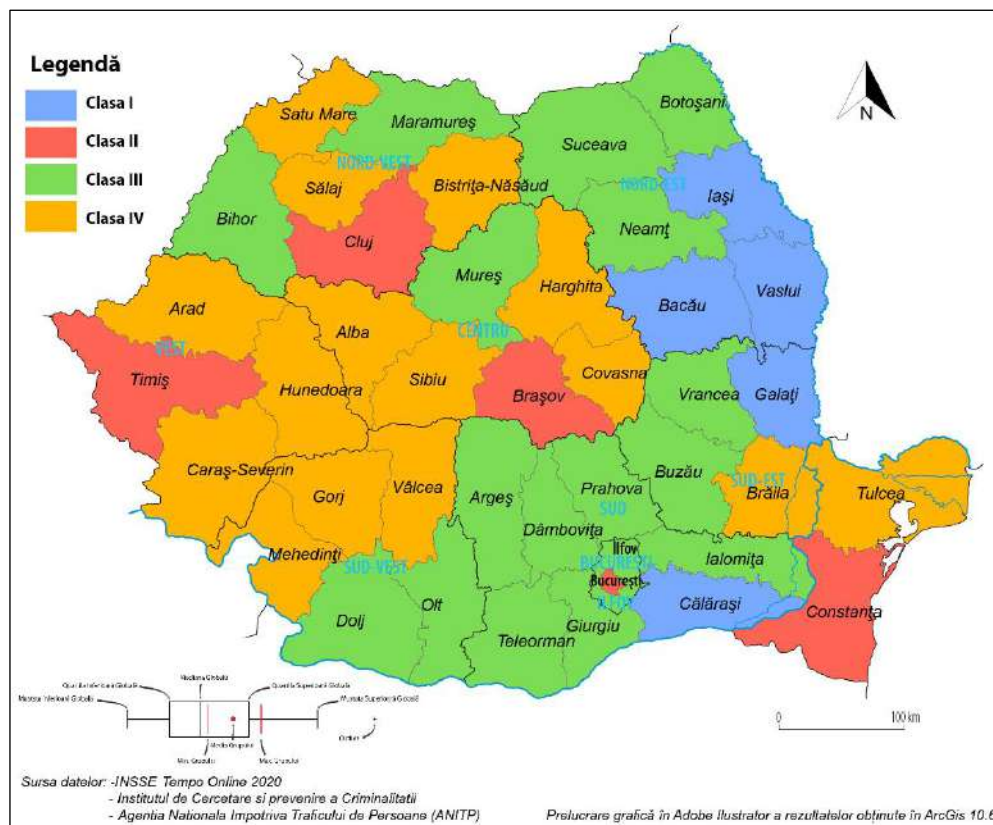

Figura 23: Rezultatele operațiilor Grouping Analysis în ArcGIS 10.6.
Sursa datelor: INSSE 2020, ICPC, ANITP

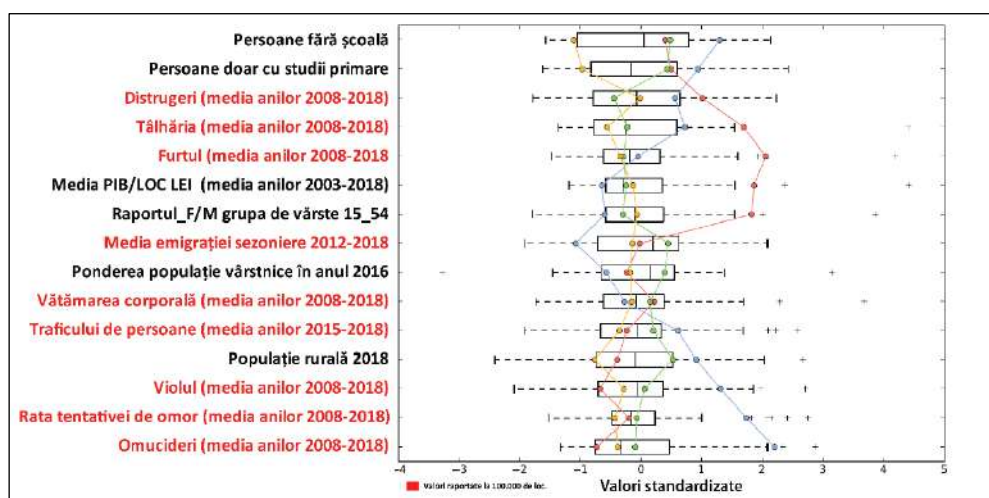

Figura 24: Cadranele grafice rezultate prin Grouping Analysis în ArcGIS 10.6.
Sursa datelor: INSSE, 2020; ICPC, ANITP

V. Teritoriu și violență în România. Studiu de caz: Structurile spațiale generate de fenomenul omuciderilor pe teritoriul României între anii 2011-2020

V.1 Introducere

Așa cum sugerează și termenul, omuciderea reprezintă acțiunea prin care este luată viața unui om direct sau indirect. Interzicerea curmării vieții umane reprezintă o regulă de conduită morală încă din cele mai vechi timpuri. Cu toate eforturile societății de a condamna crima și a pedepsi draconic făptașii, fenomenul crimei este la fel de veche ca umanitatea și cu siguranță o să reprezinte în continuare un flagel pentru societățile contemporane (White, 2016).

Există mai multe clasificări ale omuciderilor după circumstanțele în care acestea se produc: crima directă, omucidere din culpă, omuciderea justificată, asasinatul, uciderea în conflictele militare, eutanasia⁶ și pedeapsa capitală. Cea mai frecventă formă ce are un impact profund asupra societății este crima cu premeditare.

Ratele omuciderilor înregistrate în prezent de statele lumii sunt mai mici decât cele înregistrate în trecut. Statele lumii contemporane trec în momentul de față printr-un proces de pacificare a spațiului public, prin măsuri drastice de combatere a violenței din societate (Springer, 2011). Deținerea unui monopol asupra violenței reprezintă unul dintre principiile de bază a legitimității unui stat și un garant al siguranței propriilor cetățeni (Weber, 1992).

Dintre toate decesele ce au loc la nivel mondial, 0,7% dintre aceste au drept cauză principală omuciderea, iar în unele state acest procent ajunge la 10% (Roser și al., 2013). Cele mai multe crime au loc pe continentul american, peste 37,3% dintre crimele înregistrate la nivel mondial, urmat de continentul african cu 35,2%. (UNODC, 2017).

Se regăsesc câteva caracteristici generale ale omuciderilor. Majoritatea agresorilor la nivel mondial sunt bărbații, ponderea bărbaților ce comit acte criminale este de peste 90%, cu mici variații între state. Femeile agresoare de cele mai multe ori comit crime împotriva copiilor sau recurg la acte criminale pentru o situație de autoapărare în caz de abuz domestic (Eisner, 2015).

Majoritatea victimelor la nivel mondial (aproximativ 80%) sunt de asemenea bărbați, cu variații mai ridicate în funcție de societăți și percepții culturale (Eisner, 2015). În general în statele cu rate ridicate ale omuciderilor proporția victimelor de sex masculin tinde să fie

⁶ Eutanasia este o formă de omucidere doar în anumite culturi, fundamentată de rațiuni religioase sau de percepții generale ale fiecărei societăți în parte.

mai ridicată. Tot în aceste state violența capătă de multe ori un caracter generalizat și în timp devine o parte integrantă a culturii respectivei societăți. În cele din urmă actele violente ajung să fie justificată prin cultură, inclusiv crimele ajung să primească justificări de natură culturală (Galtung, 1990).

Societățile ce înregistrează rate scăzute ale omuciderilor, fenomenul crimei este unul mai mult patologic, iar violența colectivă este mult mai rar întâlnită în societate (Eisner, 2015).

Motivele crimei în mod particular sunt greu de identificat și mai greu este ca acestora să le fie identificată o tipologie generală a grupului de agresori, motivația comiterii crimelor ajung să varieze chiar și de la o societate la alta. Important în motivarea crimei este și modul în care este percepută și tolerată violența culturală în cadrul societății unde are loc fapta (Morrall, 2006).

Cu toate că nu există suficiente studii pentru a valida ipoteza legăturii dintre actele de crimă și consumul de alcool, unii autori consideră alcoolul un factor semnificativ în producerea crimelor și altor forme de comportament violent. Profesorul Cedric Mims consideră că aproximativ 30% dintre actele criminale pot fi legate de consumul de alcool (Mims, 2006).

La nivel mondial, factorii cu cel mai mare impact, ce contribuie la creșterea incidenței omuciderilor constau în cei educaționali, de factorii ce țin de nivelul general de trai al populației și al inegalităților sociale existente. Statele ce înregistrează un coeficient Gini ridicat de inegalitate au în general rate ale omuciderilor mai mari decât statele unde inegalitățile sociale sunt reduse (Fajnzylber și al., 2002). Cele mai ridicate rate ale omuciderilor la nivel mondial sunt înregistrate de statele din America Latină și Caraibe, cu state ca: El Salvador, Jamaica, Honduras, Venezuela, Belize (UNODC, 2019). În aceste regiuni geografice, disputele personale deseori își găsesc rezolvarea prin violență (Mims, 2006).

V.3 Interpretarea rezultatelor analizelor

Studierea unui fenomen social cu impact negativ asupra populației generează de cele mai multe ori controverse în lumea științifică. În ciuda acestor limitări, geografia încearcă prin utilizarea unor metode specifice să intre pe teritoriul criminalității. Analizarea devianței sociale (cazul omuciderilor) din perspectivă geografică pare dificilă de realizat, din cel puțin două cauze.

Prima cauză ar consta în faptul că omuciderile nu fac parte din mecanismele naturale ale sistemului demografic. Acestea sunt foarte greu de prevăzut și dificil de a fi atribuite unui spațiu geografic, specialiștii consideră omuciderile au mereu la bază motivații individuale, iar cauzele ce țin de context joacă un rol minor în motivarea acțiunilor violente.

Cea de a doua cauză constă în faptul că omuciderile nu pot fi legate direct de structurile demografice ale societății, ci de factorii externi: educație, nivel de trai, nivel de dezvoltare locală, nivel de dezvoltare socială etc (Groza și al., 2020).

La nivelul mondial, România se află printre statele cu cele mai reduse rate ale omuciderilor. Din perspectivă regională, România în calitate de membră a Uniunii Europene se clasa printre statele cu cele mai ridicate rate ale omuciderilor la 100.000 de locuitori.

În intervalul analizat, de 10 ani (2011-2020), s-au înregistrat 3.313 de omucideri la nivelul spațiului României (figura 28), această valoare reprezentând doar 0,13% din totalul deceselor înregistrate în intervalul analizat, iar ponderea omuciderilor din totalul morților violente de pe teritoriul României ajunge în general la 5% din totalul deceselor violente.

Rata medie a omuciderilor în cei 10 ani de studiu la nivelul României a fost de 1,7 omucideri la 100.000 de loc. (a se vedea figura 25). Cea mai ridicată valoare a fost înregistrată în anul 2012 (2,2 omucideri la 100.000 de loc.), iar cea mai redusă valoare a fost înregistrată în anul 2018 (1,4 omucideri la 100.000 de loc.) Oscilațiile ratelor omuciderilor în intervalul de 10 ani au fost reduse, cea mai mare oscilație fiind de 0,8 omucideri la 100.000 de locuitori, diferența dintre anul 2012 (max.) și anul 2018 (min).

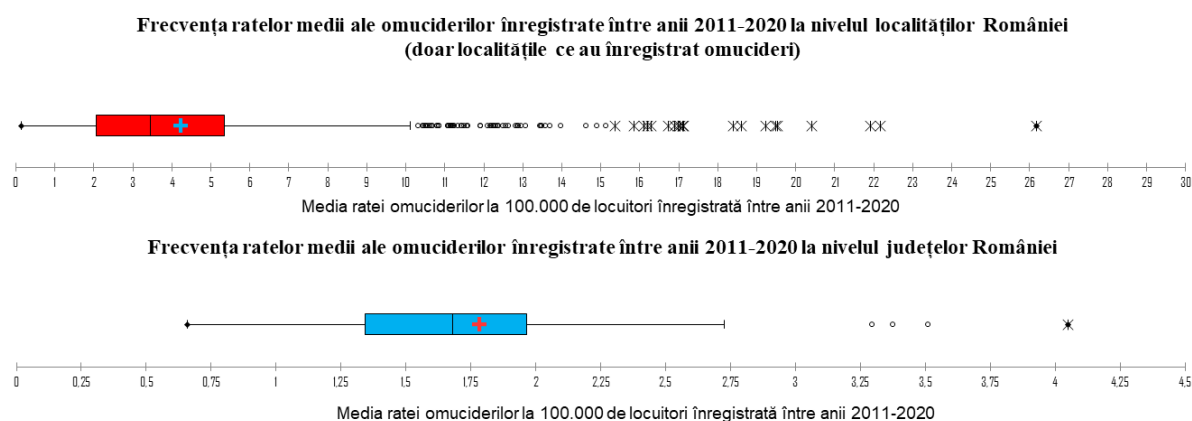

Figura 25: Frecvența ratelor medii ale omuciderilor înregistrate între anii 2011-2020 la nivelul localităților României (doar localitățile ce au înregistrat omucideri) și frecvența ratelor medii înregistrate la nivelul județelor României.

Sursa datelor: INSSE 2022

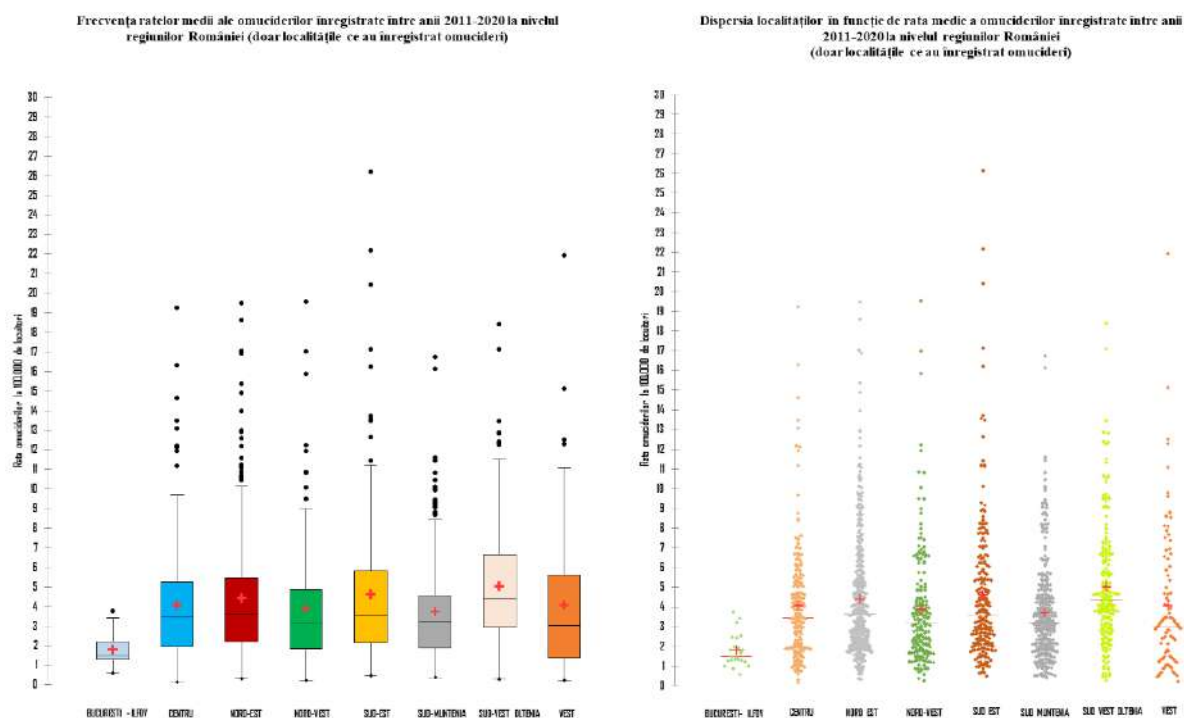

Figura 26: Boxplot-urile frecvenței ratelor medii ale omuciderilor la 100.000 de locuitori înregistrate între anii 2011-2020 la nivelul regiunilor României (doar localitățile ce au înregistrat omucideri).
Sursa datelor: INSSE 2022

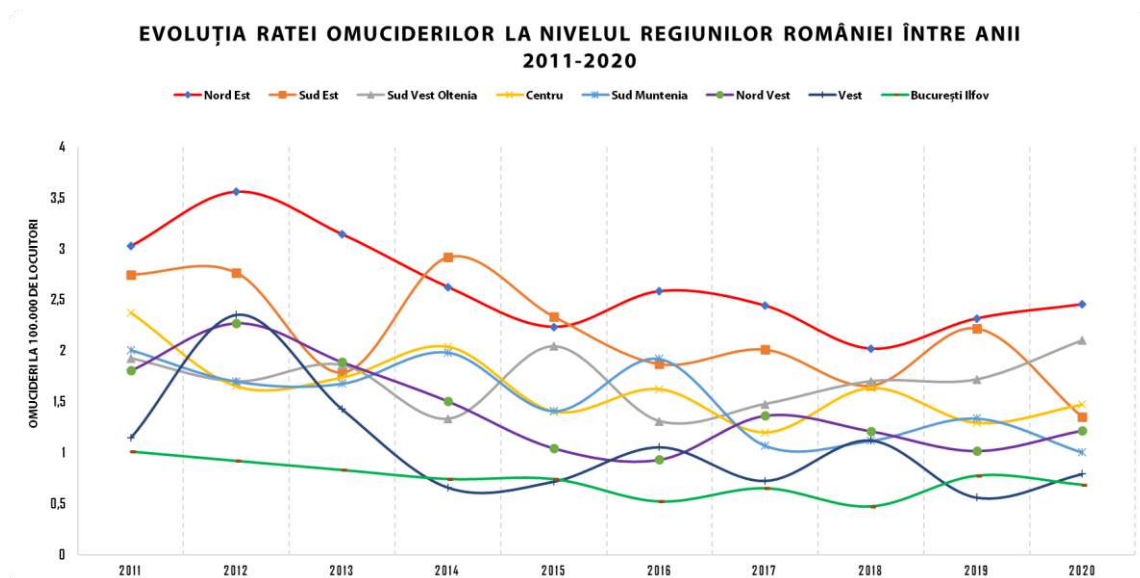

Figura 27: Evoluția ratei omuciderilor la nivelul regiunilor României între anii 2011-2020.
Sursa datelor: INSSE 2022

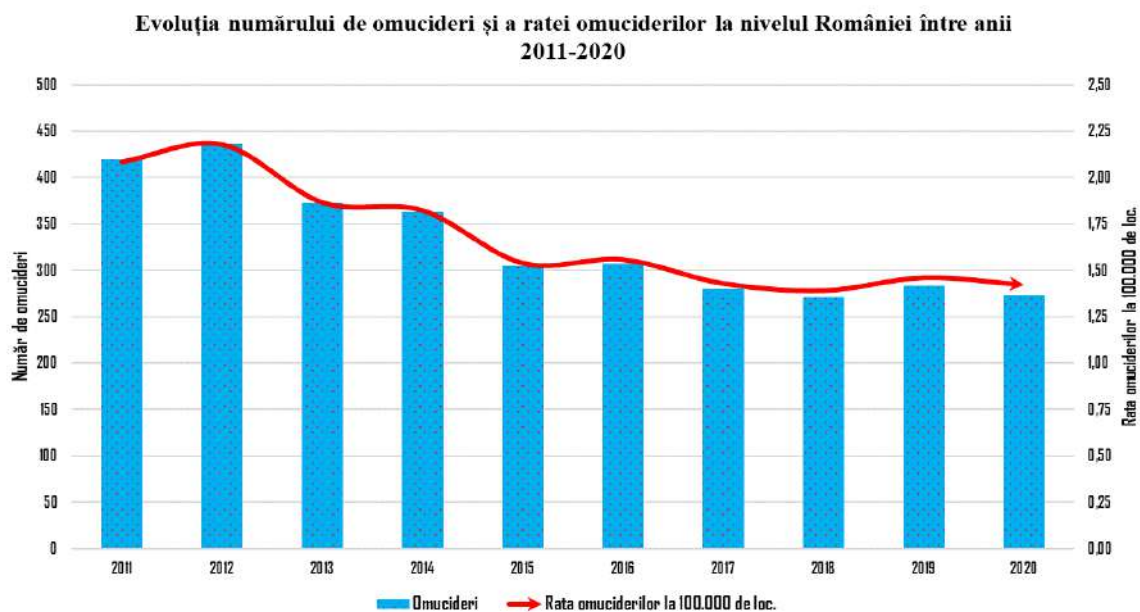

Figura 28: Evoluția numărului de omucideri și a ratei omuciderilor la nivelul României între anii 2011-2020.
sursa datelor: INSSE 2022

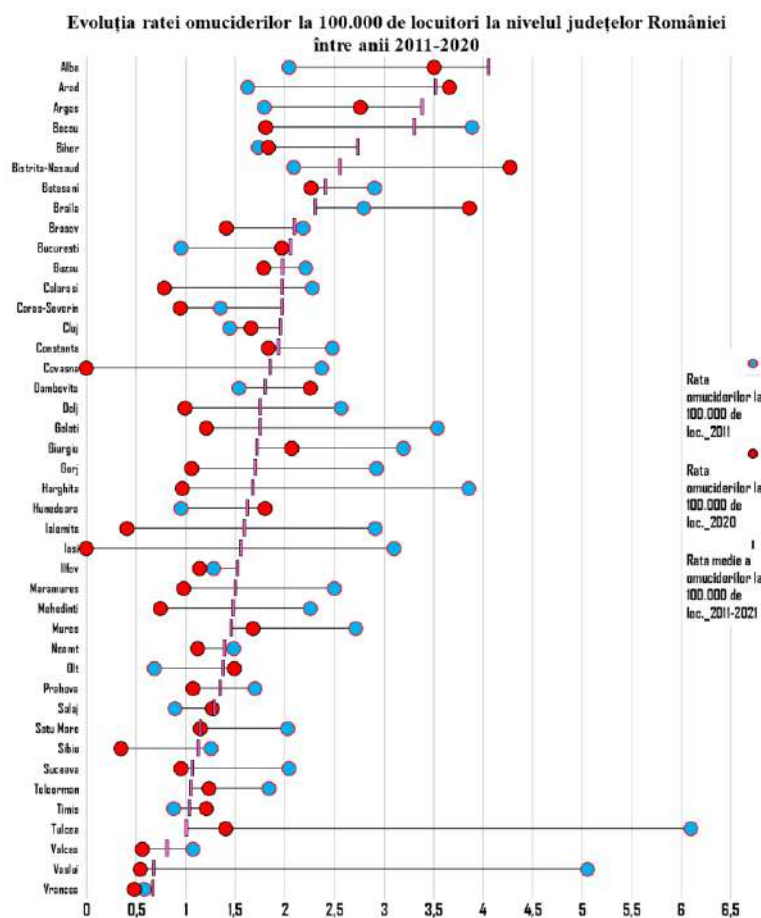

Figura 29: Evoluția ratei omuciderilor la 100.000 de locuitori la nivelul județelor României între anii 2011-2020.
Sursa datelor: INSSE 2022

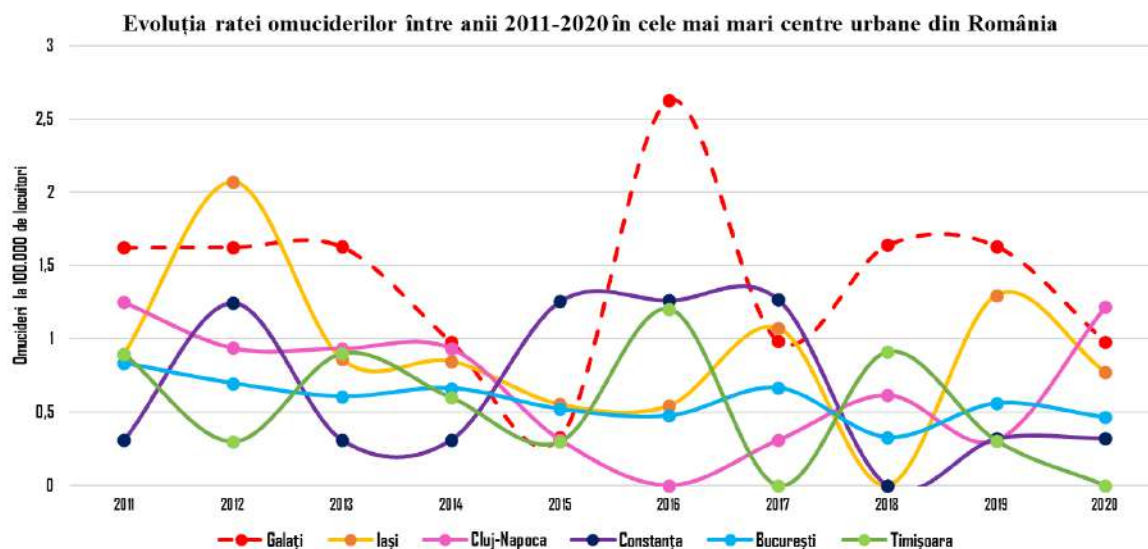

Figura 30: Evoluția ratei omuciderilor între anii 2011-2020 pe teritoriul celor mai mari centre urbane din România.

Sursa datelor: INSSE 2022

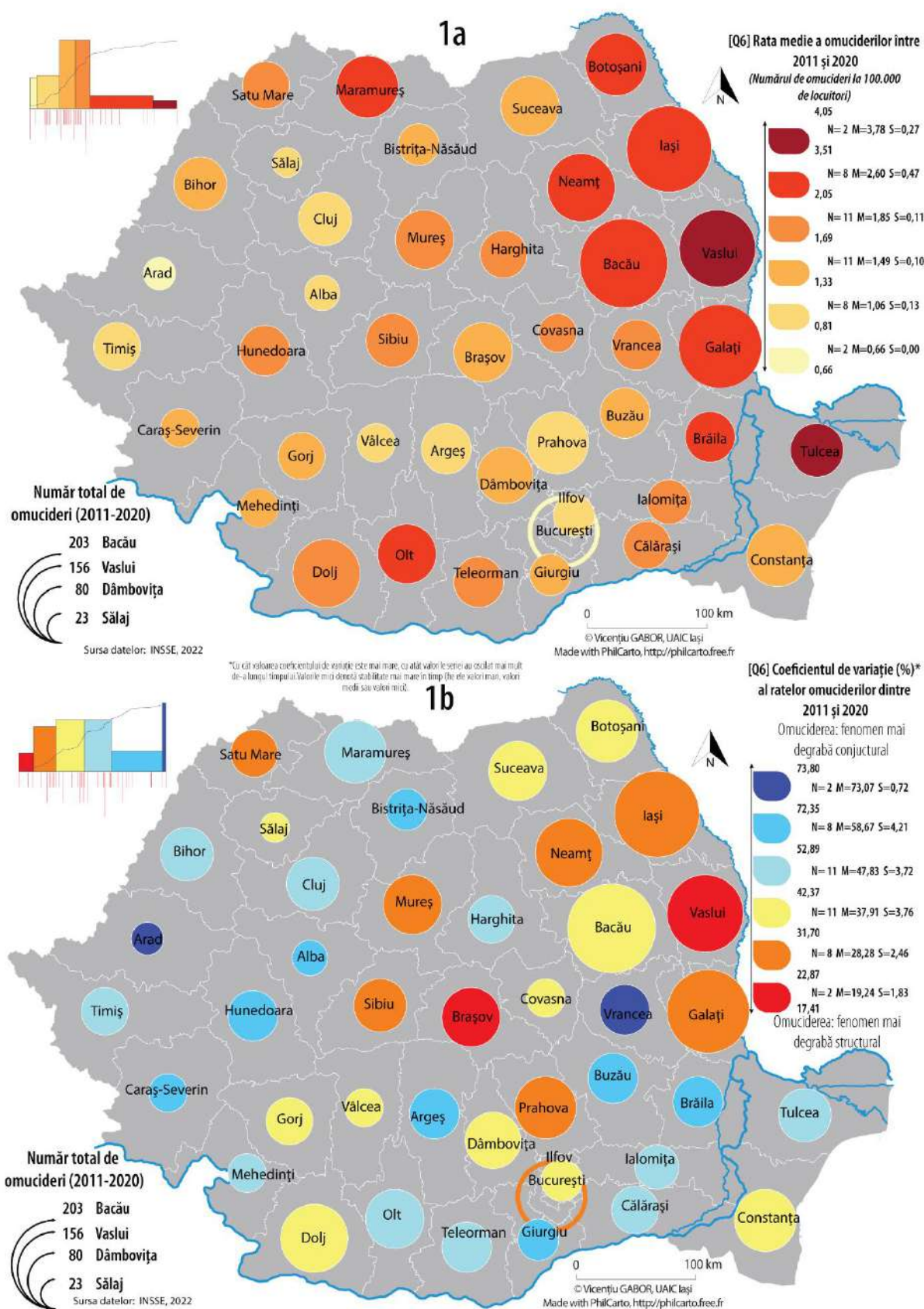

Figura 31: Rata medie a omuciderilor între anii 2011 și 2020 la nivelul județelor României și coeficientul de variație a ratei omuciderilor la 100.000 de locuitori între anii 2011-2020.

Sursa datelor: INSSE 2022

Rata omuciderilor la 100.000 de loc., doar orașele medii și mari (peste *40.000 de loc.), media anilor 2011-2020

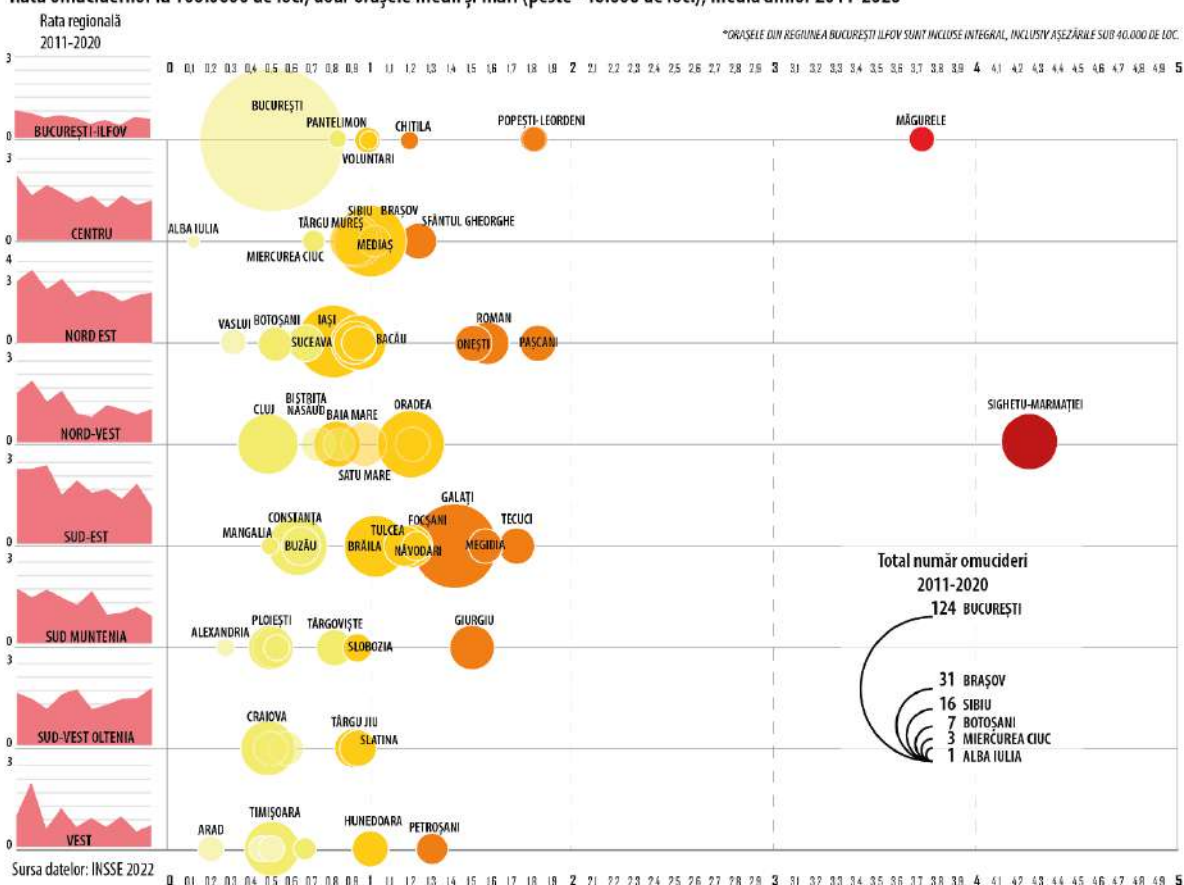

Figura 32: Rata omuciderilor la 100.000 de loc., doar orașele medii și mari (peste 40.000 de loc.), media anilor 2011-2020.

Sursa datelor: INSSE 2022

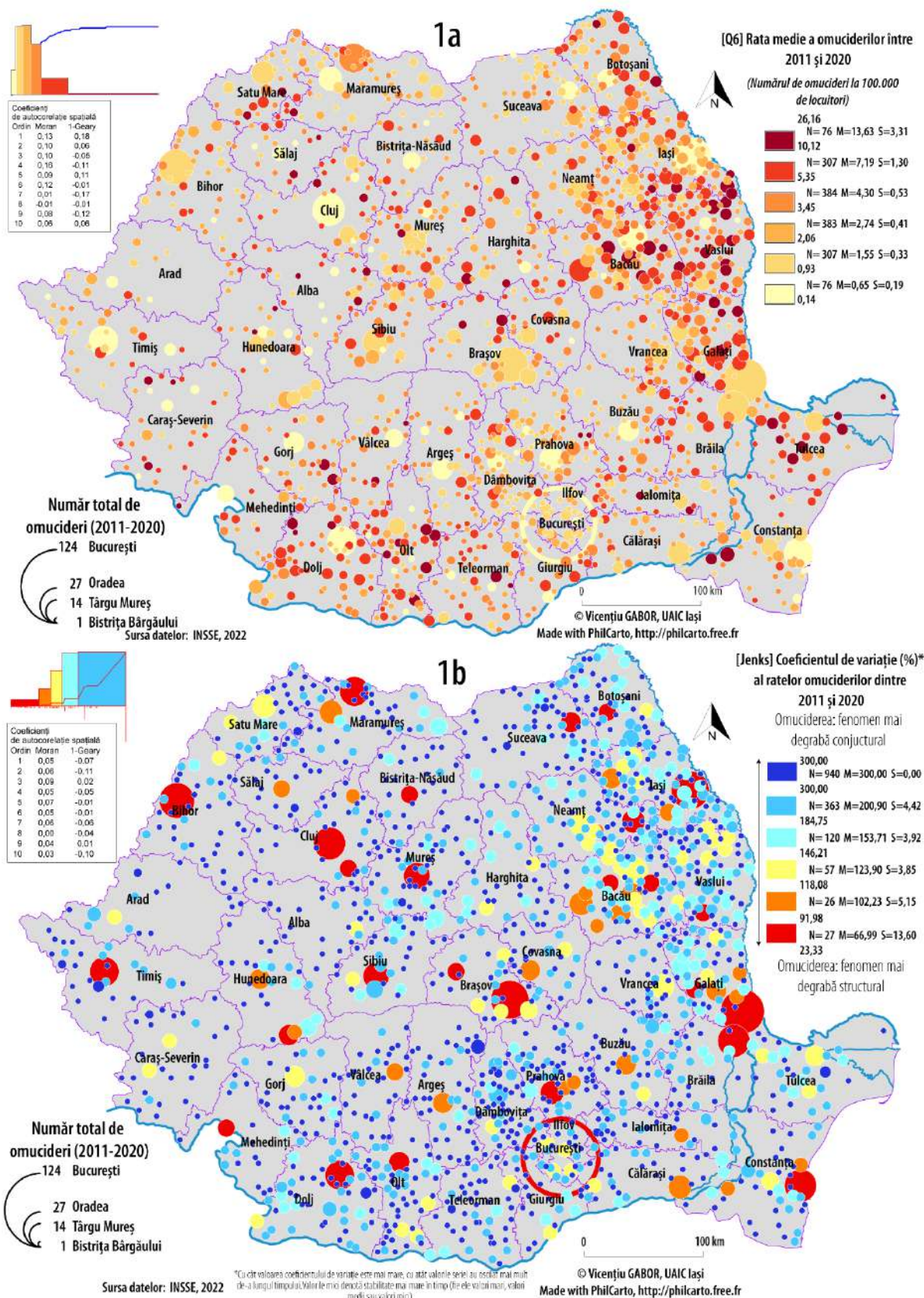

Figura 33: Rata medie a omuciderilor între anii 2011 și 2020 la nivelul localităților României și coeficientul de variație a ratei omuciderilor la 100.000 de locuitori între anii 2011-2020.
Sursa datelor: INSSE 2022

V.3.1 Rezultatele regresiei liniare multivariate

Pentru a putea înțelege mai bine spațiile geografice în care se petrec crimele, regresia liniară multivariată a putut identifica o serie de particularități ale localităților în care frecvența, dar și gravitatea crimelor este destul de mare (tabelul 9). Din regresia realizată rezultă că există un grad de corelație de 39,4% între rata medie a omuciderilor și celelalte 19 variabile utilizate în analiză. Aproape toate variabilele utilizate prezintă un nivel ridicat al coeficientului r de corelație a lui Pearson (tabelul 8).

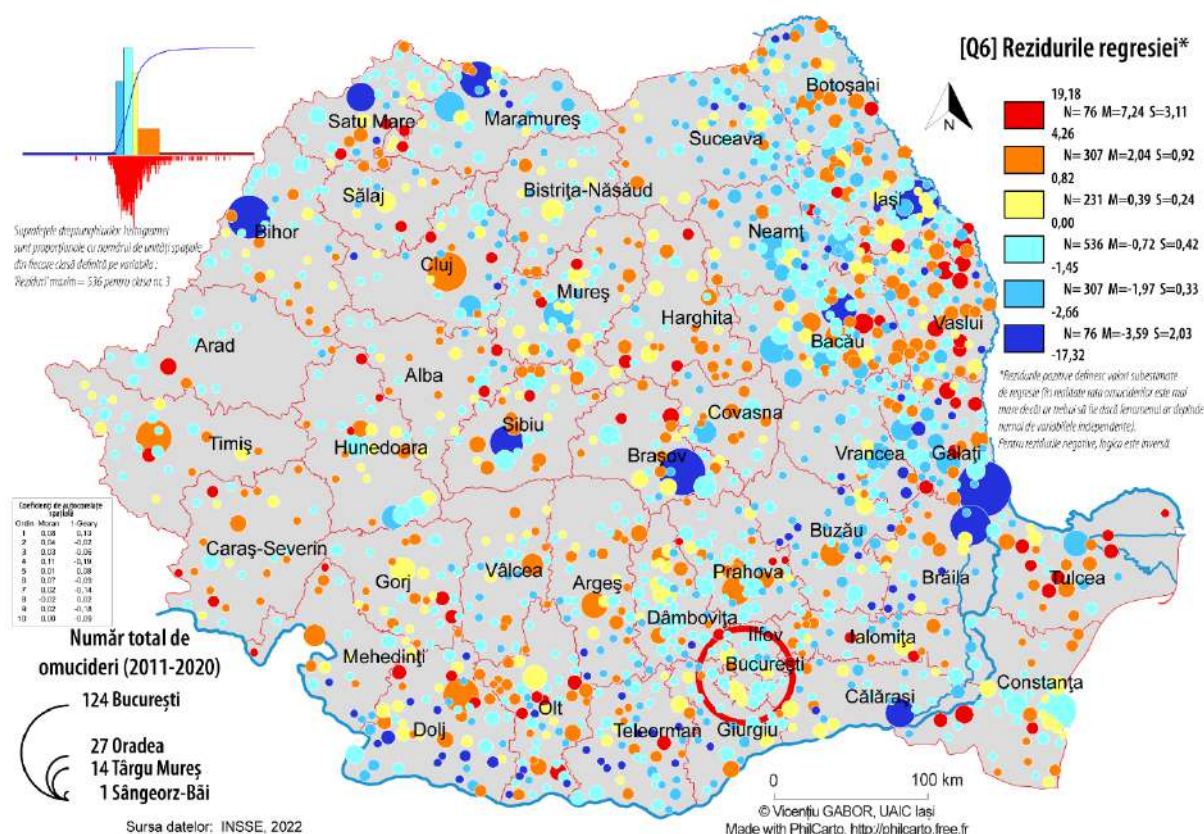

Figura 34: Rezidiurile regresiei realizate (doar localitățile ce au înregistrat omucideri în intervalul 2011-2020).
 Sursa datelor: INSSE 2022 și TopFirme.com 2022

Tabel 4: Statistici descriptive inițiale

	Variabile	Observații	Obs. Cu date lipsă	Obs. Fără date lipsă	Minimă	Maximă	Mediere	Deviația standard
Var.1	Omuci 2011-2020	1533	0	1533	1,00	124,00	2,02	4,02
Var.2	Rata_Omuci 2011-2020	1533	0	1533	0,14	26,16	4,23	3,15
Var.3	ITE_2011	1533	0	1533	6,31	98,08	39,75	20,75
Var.4	Ag_eco_2020	1533	0	1533	0,00	276,64	69,85	37,36
Var.5	R_salar_2011-2020	1533	0	1533	11,82	1293,38	90,01	94,12
Var.6	R_somer_2011-2020	1533	0	1533	2,51	170,80	28,42	23,63
Var.7	R_d_emig_2011-2020	1533	0	1533	0,00	2,66	0,45	0,36
Var.8	Pop_stab_2011	1533	0	1533	613,00	1883425	9819	53880
Var.9	Densitate_med_2011-2020	1533	0	1533	3,22	8955,19	156,24	473,24
Var.10	Rural/Urban	1533	0	1533	0,00	1,00	0,16	0,36
Var.11	Gr_vârs_0-14	1533	0	1533	6,63	49,42	17,63	4,03
Var.12	Gr_vârs_15-64	1533	0	1533	45,61	78,54	62,99	5,51
Var.13	Gr_vârs_65+	1533	0	1533	2,22	41,55	19,38	6,13
Var.14	Ind_divers_relig	1533	0	1533	0,17	0,99	0,79	0,17
Var.15	%_studii_superioare	1533	0	1533	0,13	42,25	5,48	5,13
Var.16	%_studii_secundare	1533	0	1533	26,32	83,75	67,83	5,91
Var.17	%_studii_gimnaziale	1533	0	1533	8,12	75,38	35,73	8,82
Var.18	%_studii_primare	1533	0	1533	4,68	53,33	20,58	7,07
Var.19	%_pop_fără_studii	1533	0	1533	0,67	33,18	4,31	2,80
Var.20	%_pop_analfabetă	1533	0	1533	0,00	27,60	2,10	1,95

Tabel 5: Corelațiile dintre variabila rata medie a omuciderilor înregistrată între anii 2011-2020 și cele 19 variabile de natură socio-demografică

Corelația Pearson	Var.1	Var.2	Var.3	Var.4	Var.5	Var.6	Var.7	Var.8	Var.9	Var.10	Var.11	Var.12	Var.13	Var.14	Var.15	Var.16	Var.17	Var.18	Var.19	Var.20
Variabile	Omuci 2011- 2020	Rata_Omuci 2011-2020	ITE_2011	Ag_eco_2020	R_salar_2011-2020	R_somer_2011-2020	R_d_emig_2011-2020	Pop_sta_b_2011	Densitat_e_med_2011-2020	Rural/U_rban	Gr_vârs_0-14	Gr_vârs_15-64	Gr_vârs_65+	Ind_div_ers_reli_g	%_studii_superioare	%_studii_secundare	%_studii_gimnaz_iale	%_studii_primare	%_pop_fără_stu_dii	%_pop_analfa_beta
Var.1 Omuci 2011-2020	1	-0,0249	0,2832	0,2513	0,2944	-0,1044	0,2931	0,9328	0,7117	0,3012	-0,0801	0,2239	-0,1488	-0,0789	0,4157	-0,1184	-0,2454	-0,2094	-0,1060	-0,0905
Var.2 Rata_Omuci 2011-2020	-0,0249	1	-0,4588	-0,2135	-0,3053	0,2314	-0,2149	-0,1351	-0,2150	-0,3545	-0,0520	-0,4277	0,4189	0,1797	-0,3779	-0,0416	0,3335	0,3490	0,0802	0,0389
Var.3 ITE_2011	0,2832	-0,4588	1	0,6459	0,7095	-0,4211	0,4783	0,2779	0,4581	0,6582	-0,2010	0,7899	-0,5783	-0,4073	0,8364	0,1943	-0,5824	-0,7741	-0,3472	-0,2854
Var.4 Ag_eco_2020	0,2513	-0,2135	0,6459	1	0,6291	-0,3044	0,2903	0,2693	0,3458	0,4224	-0,3571	0,4790	-0,1961	-0,2366	0,7142	0,0143	-0,4348	-0,5208	-0,2699	-0,2144
Var.5 R_salar_2011-2020	0,2944	-0,3053	0,7095	0,6291	1	-0,2956	0,3819	0,2941	0,4146	0,5893	-0,2176	0,5605	-0,3611	-0,2445	0,7847	-0,0184	-0,5419	-0,5729	-0,2607	-0,2144
Var.6 R_somer_2011-2020	-0,1044	0,2314	-0,4211	-0,3044	-0,2956	1	-0,2270	-0,0969	-0,1634	-0,2259	0,1909	-0,3861	0,2218	0,1671	-0,3190	-0,2787	0,1759	0,4041	0,2746	0,2414
Var.7 R_d_emig_2011-2020	0,2931	-0,2149	0,4783	0,2903	0,3819	-0,2270	1	0,2577	0,3631	0,4620	-0,0236	0,3735	-0,3204	-0,2889	0,4379	-0,0191	-0,2994	-0,3326	-0,1084	-0,0933
Var.8 Pop_stab_2011	0,9328	-0,1351	0,2779	0,2693	0,2941	-0,0969	0,2577	1	0,7176	0,2621	-0,0976	0,2129	-0,1273	-0,0733	0,4137	-0,1159	-0,2343	-0,2084	-0,1040	-0,0857
Var.9 Densitate_med_2011-2020	0,7117	-0,2150	0,4581	0,3458	0,4146	-0,1634	0,3631	0,7176	1	0,4313	-0,1198	0,3561	-0,2416	-0,1104	0,5822	-0,1283	-0,3842	-0,3400	-0,1546	-0,1292
Var.10 Rural/Urban	0,3012	-0,3545	0,6582	0,4224	0,5893	-0,2259	0,4620	0,2621	0,4313	1	-0,1448	0,5294	-0,3810	-0,2514	0,6745	-0,0465	-0,5313	-0,5089	-0,1855	-0,1416
Var.11 Gr_vârs_0-14	-0,0801	-0,0520	-0,2010	-0,3571	-0,2176	0,1909	-0,0236	-0,0976	-0,1198	-0,1448	1	-0,2036	-0,4739	-0,2215	-0,2788	-0,2475	0,2839	0,2870	0,4739	0,3802
Var.12 Gr_vârs_15-64	0,2239	-0,4277	0,7899	0,4790	0,5605	-0,3861	0,3735	0,2129	0,3561	0,5294	-0,2036	1	-0,7657	-0,2484	0,6652	0,3719	-0,4839	-0,7683	-0,3441	-0,3015
Var.13 Gr_vârs_65+	-0,1488	0,4189	-0,5783	-0,1961	-0,3611	0,2218	-0,3204	-0,1273	-0,2416	-0,3810	-0,4739	-0,7657	1	0,3690	0,2484	0,6652	0,3719	-0,4839	-0,7683	-0,3441
Var.14 Ind_divers_relig	-0,0789	0,1797	-0,4073	-0,2366	-0,2445	0,1671	-0,2889	-0,0733	-0,1104	-0,2514	-0,2215	-0,2484	0,3690	1	-0,2522	-0,0852	0,0911	0,2991	-0,0297	-0,0274
Var.15 %_studii_superioare	0,4157	-0,3779	0,8364	0,7142	0,7847	-0,3190	0,4379	0,4137	0,5822	0,6745	-0,2788	0,6652	-0,4151	-0,2522	1	-0,0564	-0,6870	-0,6924	-0,3462	-0,2871
Var.16 %_studii_secundare	-0,1184	-0,0416	0,1943	0,0143	-0,0184	-0,2787	-0,0191	-0,1159	-0,1283	-0,0465	-0,2475	0,3719	-0,1718	-0,0852	-0,0564	1	0,2117	-0,6047	-0,4995	-0,4901
Var.17 %_studii_gimnaziale	-0,2454	0,3335	-0,5824	-0,4348	-0,5419	0,1759	-0,2994	-0,2343	-0,3842	-0,5313	0,2839	-0,4839	0,2487	0,0911	-0,6870	0,2117	1	0,3961	0,1613	0,0839
Var.18 %_studii_primare	-0,2094	0,3490	-0,7741	-0,5208	-0,5729	0,4041	-0,3326	-0,2084	-0,3400	-0,5089	0,2870	-0,7683	0,5024	0,2991	-0,6924	-0,6047	0,3961	1	0,3405	0,3314
Var.19 %_pop_fără_studii	-0,1060	0,0802	-0,3472	-0,2699	-0,2607	0,2746	-0,1084	-0,1040	-0,1546	-0,1855	0,4739	-0,3441	-0,0019	-0,0297	-0,3462	-0,4995	0,1613	0,3405	1	0,8634
Var.20 %_pop_analfabetă	-0,0905	0,0389	-0,2854	-0,2144	-0,2144	0,2414	-0,0933	-0,0857	-0,1292	-0,1416	0,3802	-0,3015	0,0213	-0,0274	-0,2871	-0,4901	0,0839	0,3314	0,8634	1

Valorile îngrășate sunt diferite de 0 cu un nivel de semnificație $\alpha=0,05$

Omuci 2011-2020	= Total omucideri înregistrate între anii 2011-2020
Rata_Omuci 2011-2020	= Rata medie a numărului de omucideri la 100.000 (media anilor 2011-2020)
ITE_2011	= Indicele Tehnic Edilitar (ITE) 011
Ag_eco_2020	= Rata agenților economici la 1000 de loc. în anul 2020
R_salar_2011-2020	= Rata medie a numărului de salariați la 1000 de locuitori (media anilor 2011-2020)
R_somer_2011-2020	= Rata șomerilor la 1000 de loc. media anilor 2011-2020
R_d_emig_2011-2020	= Rata emigranților defnitivi la 1000 de loc. media anilor 2011-2020
Pop_stab_2011	= Populația stabilă în anul 2011
Densitate_med_2011-2020	= Densitatea medie a populației pe km ² între ani 2011-2020
Rural/Urban	= Medii de rezidență (Rural/Urban)
Gr_vârs_0-14	= Ponderea procentuală a populației din grupa de vârstă 0-14 ani (% din totalul populației stabile din anul 2011)
Gr_vârs_15-64	= Ponderea procentuală a populației din grupa de vârstă 15-64 ani (% din totalul populației stabile din anul 2011)
Gr_vârs_65+	= Ponderea procentuală a populației din grupa de vârstă 65+ (% din totalul populației stabile din anul 2011)
Ind_divers_relig	= Indicele diversității religioase (coeficientul de diversitate Simpson)
%_studii_superioare	= Ponderea procentuală a populației cu studii superioare absolvite în anul 2011
%_studii_secundare	= Ponderea procentuală a populației cu studii secundare absolvite în anul 2012
%_studii_gimnaziale	= Ponderea procentuală a populației cu studii inferioare (gimnaziale) absolvite în anul 2011
%_studii_primare	= Ponderea procentuală a populației doar cu studii primare absolvite în anul 2011
%_pop_fără_studii	= Ponderea populației fără studii absolvite în anul 2011 (inclusiv populația analfabetă)
%_pop_analfabetă	= Ponderea procentuală a populației analfabete în anul 2011 %

Tabel 6: Rezultatele regresiei multiple finală

Statisticile regresiei	
Număr de	1533,0000
DF	1514,0000
Coeficient	0,3942
Coeficient	0,3870
MSE	6,0658
RMSE	2,4629
DW	1,8274

Analiza varianței					
	Gradele de libertate	Suma pătratelor	Media pătratelor	F	Val. critică F
Regresie	18	5977,0647	332,0591	54,7431	< 0,0001
Reziduri	1514	9183,5859	6,0658		
Total	1532	15160,6506			

Calculat pe baza modelului $Y = \text{Media}(Y)$

		Coeficienți	Abaterea std.	Statistica t	Probabilitatea	Lim. inferioară (95%)	Lim. superioară (95%)
	Intercept	-8,2152	8,8165	-0,9318	0,3516	-25,5091	9,0786
Var.1	Sumă 2011-2020	0,7619	0,0448	17,0020	< 0,0001	0,6740	0,8498
Var.2	ITE_2011	-0,0385	0,0080	-4,7884	< 0,0001	-0,0543	-0,0228
Var.3	Agenti economici la 1000 de loc 2020	0,0070	0,0027	2,6146	0,0090	0,0017	0,0123
Var.4	Rata salariaților la 1000 de locuitori_media anilor 2011-2020	0,0018	0,0011	1,5987	0,1101	-0,0004	0,0040
Var.5	Rata șomerilor la 1000 de loc_media anilor 2011-2020	0,0132	0,0031	4,3236	< 0,0001	0,0072	0,0192
Var.6	Rata emigranților definitivi la 1000 de loc_media anilor 2011-2020	0,0372	0,2082	0,1786	0,8583	-0,3712	0,4456
Var.7	Populația stabilă	-0,0001	0,0000	-15,4769	< 0,0001	-0,0001	0,0000
Var.8	Densitatea medie a populației 2011-2020	-0,0002	0,0002	-0,8131	0,4163	-0,0006	0,0003
Var.9	Rural/Urban	-1,0113	0,2664	-3,7960	0,0002	-1,5339	-0,4887
Var.10	PCT 0_14_ans_R_	-0,1545	0,0208	-7,4325	< 0,0001	-0,1953	-0,1137
Var.11	PCT 15_64_ans_R_	-0,1175	0,0215	-5,4626	< 0,0001	-0,1597	-0,0753
Var.12	PCT plus de 65_ans_R_	0,0000	0,0000				
Var.13	Indicele de diversitate religioasă	-0,6474	0,4415	-1,4663	0,1428	-1,5134	0,2186
Var.14	Total superior %	0,2247	0,1042	2,1559	0,0312	0,0203	0,4291
Var.15	Total secundar %	0,2232	0,0937	2,3808	0,0174	0,0393	0,4070
Var.16	Inferior (gimnazial) %	0,0356	0,0119	2,9826	0,0029	0,0122	0,0589
Var.17	Primar %	0,2035	0,0898	2,2654	0,0236	0,0273	0,3796
Var.18	Total fara studii (inc analf) %	0,2771	0,1018	2,7235	0,0065	0,0775	0,4767
Var.19	Persoane analfabete 2 %	-0,1398	0,0652	-2,1451	0,0321	-0,2676	-0,0120

Variabila dependentă:
Rata_Omuci 2011-2020 = Rata medie a numărului de omucideri la 100.000 (media anilor 2011-2020)

Variabile independente:
Omuci 2011-2020 = Total omucideri înregistrate între anii 2011-2020
ITE_2011 = Indicele Tehnico Edilitar (ITE) 011
Ag_eco_2020 = Rata agenților economici la 1000 de loc. în anul 2020
R_salar_2011-2020 = Rata medie a numărului de salariați la 1000 de locuitori (media anilor 2011-2020)
R_somer_2011-2020 = Rata șomerilor la 1000 de loc_media anilor 2011-2020
R_d_emig_2011-2020 = Rata emigranților definitivi la 1000 de loc_media anilor 2011-2020
Pop_stab_2011 = Populația stabilă în anul 2011
Densitate_med_2011-2020 = Densitatea medie a populației pe km² între ani 2011-2020
Rural/Urban = Medii de rezidență (Rural/Urban)
Gr_vârs_0-14 = Ponderea procentuală a populației din grupa de vârstă 0-14 ani (% din totalul populație stabile din anul 2011)
Gr_vârs_15-64 = Ponderea procentuală a populației din grupa de vârstă 15-64 ani (% din totalul populație stabile din anul 2011)
Gr_vârs_65+ = Ponderea procentuală a populației din grupa de vârstă 65+ (% din totalul populație stabile din anul 2011)
Ind_divers_relig = Indicele diversității religioase (coeficientul de diversitate Simpson)
%studii_superioare = Ponderea procentuală a populației cu studii superioare absolvite în anul 2011
%studii_secundare = Ponderea procentuală a populației cu studii secundare absolvite în anul 2012
%studii_gimnaziale = Ponderea procentuală a populației cu studii inferioare (gimnaziale) absolvite în anul 2011
%studii_primare = Ponderea procentuală a populației doar cu studii primare absolvite în anul 2011
%pop_fără_studii = Ponderea populației fără studii absolvite în anul 2011 (inclusiv populația analfabetă)
%pop_analfabetă = Ponderea procentuală a populației analfabete în anul 2011 %

V.3.2 Analiza Hot Spot-urilor

La nivel geografic este normal ca unele fenomene să se grupeze spațial, conform și cu proverbul „cine se aseamănă se adună”. Analiza rezultată (figura 35) prezintă cum s-au concentrat valorile variabilei ratei omuciderilor la 100.000 de locuitori din perspectivă geografică.

Din analiză reiese faptul că la nivelul României sunt prezente 8 areale geografice majore cu valori ridicate ale ratei omuciderilor la 1000.000 de locuitori, și grupate din punct de vedere geografic. Cel mai extins areal geografic ce grupează valori ridicate ale ratelor omuciderilor este localizat între județele: Vaslui, Bacău și Galați. Arealul geografic fiind și cel mai problematic din perspectiva tematicii abordate în acest studiu de caz.

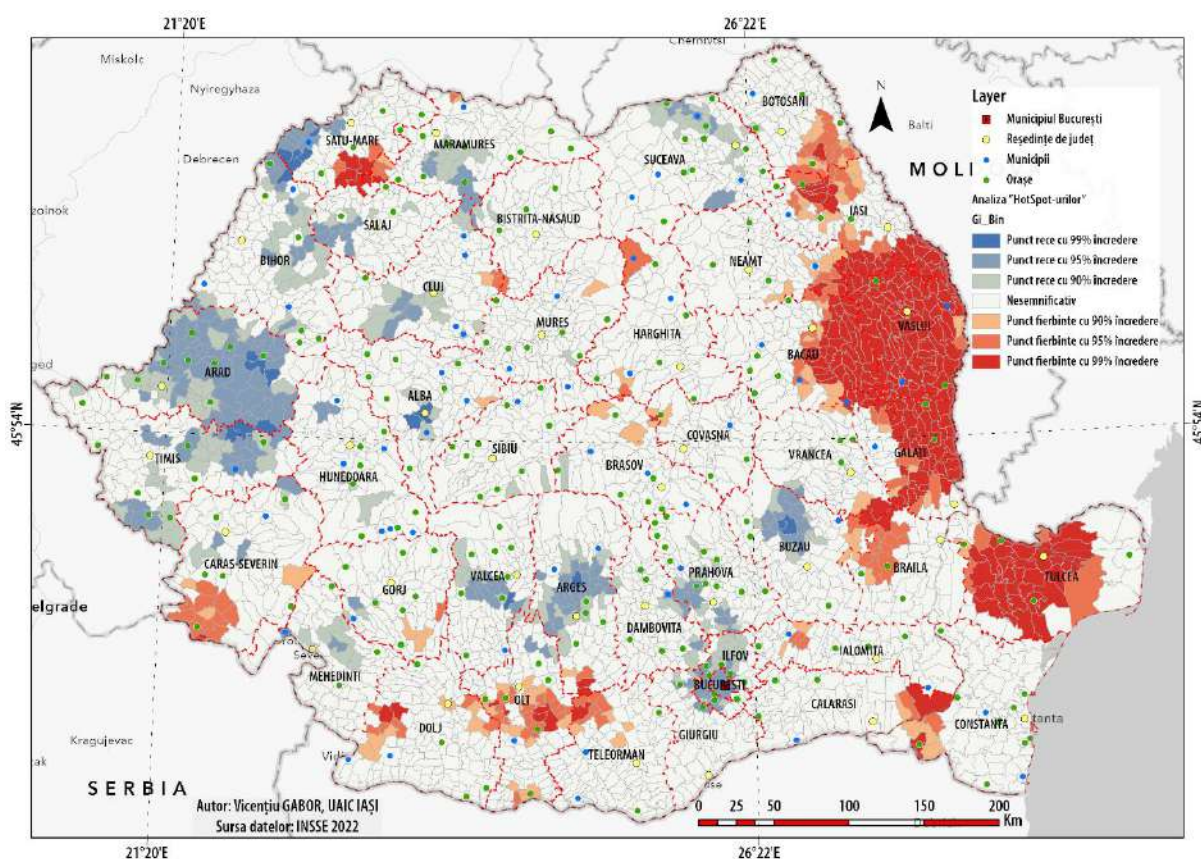

Figura 35: Analiza Hot Spot-urilor obținute pe baza ratei medii a omuciderilor la 100.000 de locuitor între anii 2011-2020.

Sursa datelor: INSEE 2022

V.3.3 Analiza clusterelor și a valorilor aberante

Analiza clusterelor și a valorilor aberante prezintă în primă ipostază clusterelor formate la nivelul României în ce privește gruparea localităților după rata omuciderilor, clusterelor prezentate și la analiza hot spot-urilor. Elementul de noutate și utilitate ce îl constituie această nouă analiză este cel al studiului valorilor aberante (outlieri spațiali), mai exact ce localități se comportă diferit față de masă din care fac parte (figura 36).

Cei mai ușor outlieri identificați la nivel spațial sunt constituiți în general de centrele urbane, ce au un comportament diferit față de masa teritoriului din care fac parte. Fie sunt orașe mai puțin violente din perspectiva ratei omuciderilor și sunt înconjurate de un grup de localități cu valori ridicate ale ratelor omuciderilor, așa cum este cazul așezărilor urbane din județul Vaslui (Municipiul Vaslui, Municipiul Bârlad, Municipiul Huși și orașul Negrești). Sau situația opusă când orașele sunt înconjurate de un spațiu geografic destul de calm, dar în schimb spațiul urban are un caracter mai „violent”.

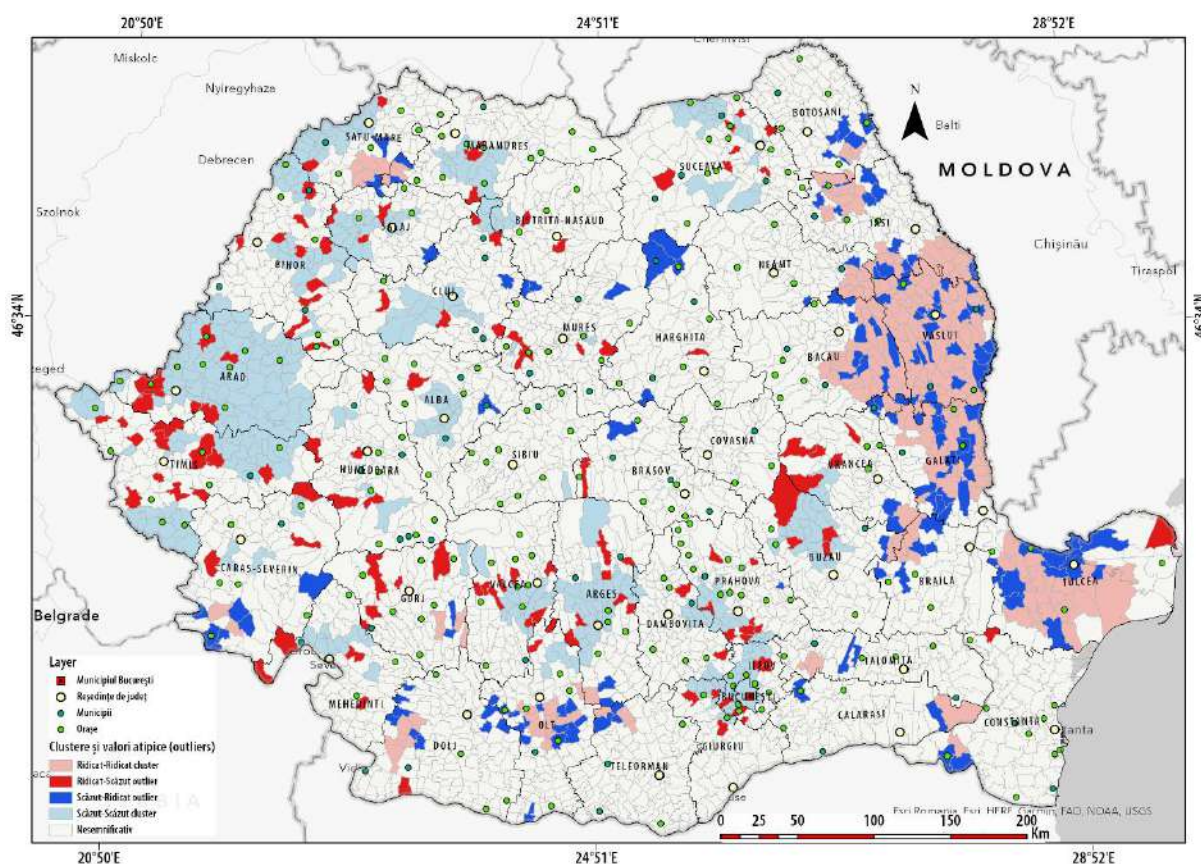

Figura 36: Analiza clusterelor și a valorilor aberante (outlierilor) generată pe baza ratei medii a omuciderilor la 100.000 de locuitor între anii 2011-2020.
Sursa datelor: INSSE 2022

V.3.4 Analiza clusterelor multivariate

Analiza clusterelor multivariate este una dintre cele mai complexe analize ale studiului de caz, dar și cea mai utilă metodă de generalizare/grupare a datelor pe o serie de tipologii ce pot juca rolul de sinteză finală a studiului. Tipologiile au fost generate pe baza asemănărilor pe care le prezintă localitățile (figurile 37 și 38).

În urma analizei s-au generat patru clase/tipologii, iar acestea prezintă următoarele particularități:

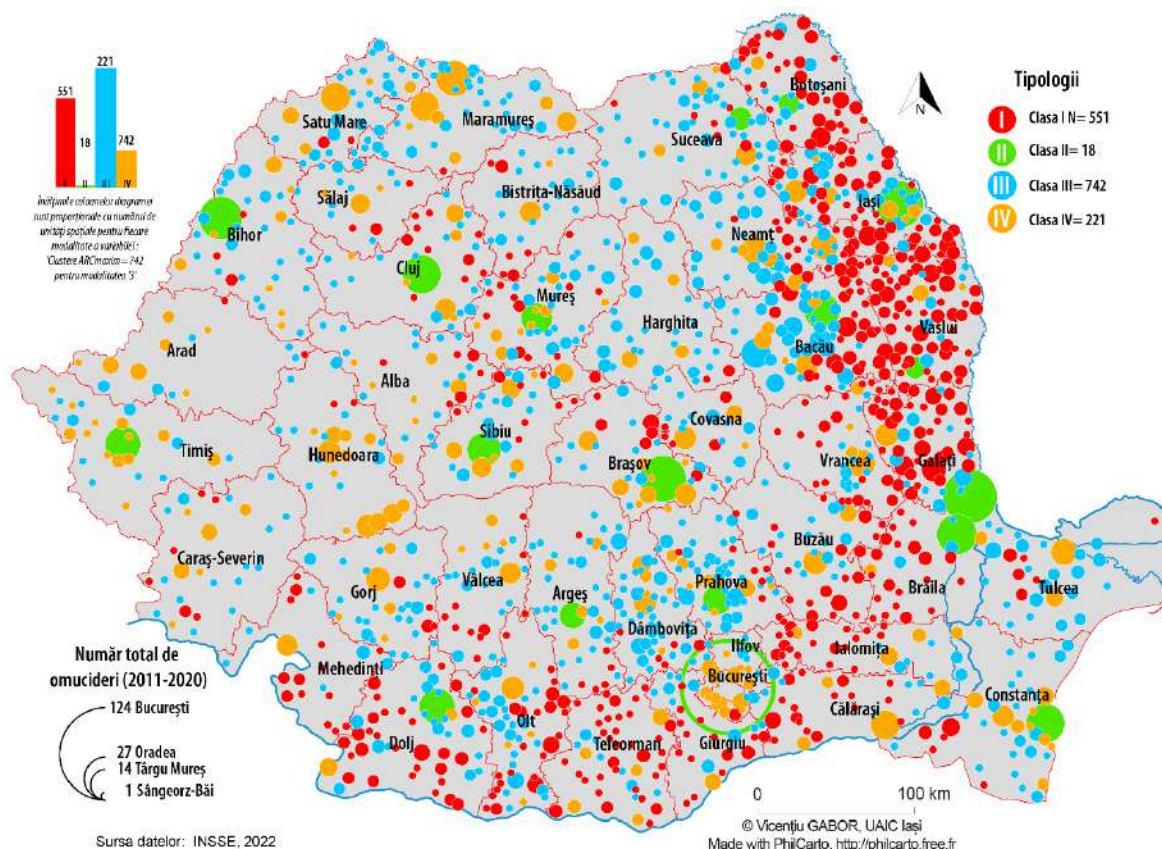

Figura 37: Analiza clusterelor multivariate (doar localitățile ce au înregistrat omucideri) obținută pe baza a 20 de variabile.

Sursa datelor: INSSE 2022 și TopFirme.com 2022

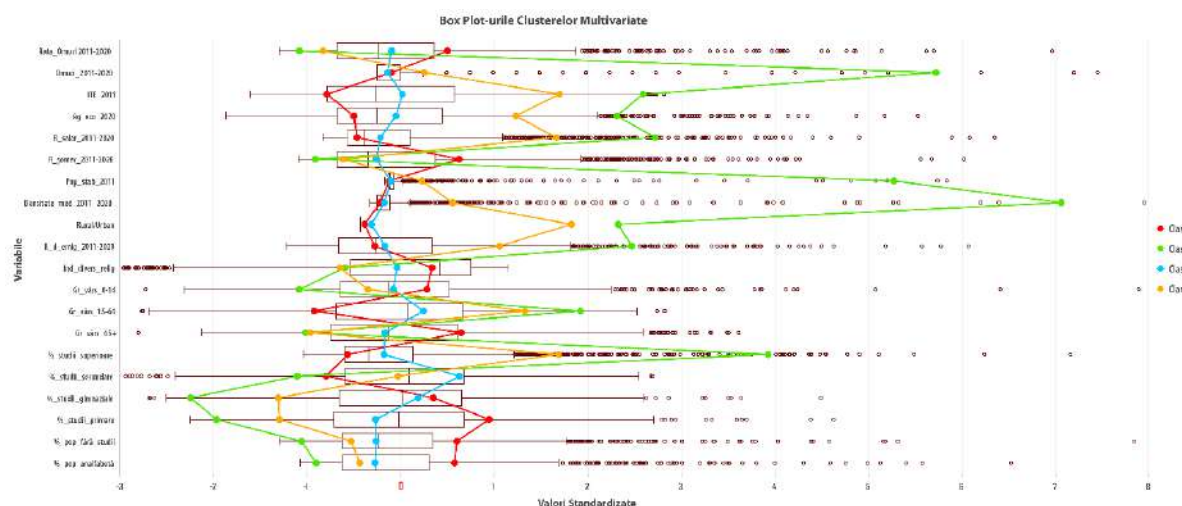

Figura 18: Box Plot-urile analizei clusterelor multivariate (doar localitățile ce au înregistrat omucideri).
Sursa datelor: INSSE 2022 și TopFirme.com 2022

V.4 Concluzii studiu de caz

Cu toate fenomenul omuciderii este prezent în toate mediile geografice, cercetarea a arătat că omuciderea poate căpăta o dimensiune structurală în mediile geografice unde se întâlnesc o serie de condiții favorabile a dezvoltării fenomenului. Omuciderile sunt puternic legate de calitatea vieții și de dezvoltarea socială generală dintr-un anumit spațiu geografic. Contrar teoriilor mondiale referitoare la repartitia crimelor, România este un stat cu orașe liniștite din perspectiva ratei omuciderilor. Majoritatea crimelor de pe teritoriul României se petrec în mediul rural, iar acestea au un impact vizibil asupra comunităților în care fenomenul își face prezența.

Valorile ridicate ale ratelor omuciderilor pot fi un semn al faptului că spațiile geografice se confruntă și cu alte probleme de natură socio-economică, iar uneori tocmai acest climat de instabilitate ajunge să reprezinte un factor de risc crescut de incidență a fenomenului de crimă. Din analiza realizată se poate deduce și faptul că în România ratele scăzute ale omuciderilor sunt asociate cu un nivel ridicat de bunăstare generală.

Tot această cercetare confirmă faptul că investițiile în educație reprezintă o prioritate pentru dezvoltarea unei comunități într-un mod sustenabil și implicit pentru combaterea violenței (cazul omuciderilor).

Analiza geografică realizată la o scară locală, nu încearcă să aducă explicații finale tematicii abordate. În schimb, rezultatele analizei poate elimina ceea ce intră în sfera banalității, evidențiindu-se, pe diferite scări geografice, regiuni cu situații excepționale, sau cel puțin teritorii care se abat de la particularitățile contextului general, a căror analiză trebuie

aprofundată cu studii de caz și totodată aceste teritorii necesită o mai mare atenție din partea decidenților politici.

Discuții și concluzii finale

Subiectul prezenței violenței în societate este și va rămâne o arie de cercetare complexă, Abordarea cantitativă a studiului a încercat să ofere o imagine precisă în înțelegerea fenomenului violenței teritorializate.

Lucrarea a prezentat o imagine de ansamblu, spațializată, a formelor de violență propagate și amplificate mai ales de criminalitate. Studiul a arătat că violența prezintă o serie de disparități teritoriale bine conturate, generate de valori diferite de măsurare a gravității și a intensității faptelor și mai ales de combinațiile diferite ale categoriilor de fapte analizate în profil teritorial.

O altă constatare a cercetării realizate este importanța modului în care este standardizată și raportată violența. Disparitățile distribuției violenței necesită o circumspecție ridicată asupra modului în care este utilizată scara de raportare. O regiune geografică a unui stat considerată focar de violență poate să fie relativ pașnică dacă raportarea este realizată la unitatea de măsură utilizată de altă națiune, unde o anumită frecvență a faptelor violente este considerată ca o parte din normalitatea cotidiană. Un oraș considerat violent și periculos pe ansamblu, nu prezintă o distribuție a actelor violente în mod uniform pe teritoriul acestuia, unele dintre actele violente se petrec contextual (ocazional), iar altele pot avea o cauză structurală cu o frecvență mai ridicată în anumite spații problematice, în locuri ce pot fi considerate „spații generatoare de violență”, așa cum sunt cartierele problemă din cadrul marilor metropole urbane.

Factorii generatori a evenimentelor violente sunt conectate la problemele sociale și economice ale comunităților și indivizilor. Cu cât calitatea vieții în mediile geografice analizate este mai scăzută, cu atât criminalitatea violentă se manifestă mai frecvent și tinde să fie descrisă prin acțiuni directe și brutale. Pentru ariile cu un grad mai ridicat al calității vieții, criminalitatea are un caracter mai indirect (nonviolent), principalele infracțiuni fiind plasate mai mult în sfera economică.

Violența rămâne un concept destul de confuz în geografie, mai ales prin dificultatea de a identifica tipare exacte ale manifestării violenței în profil teritorial. Violența sfidează frecvent explicația dată de specialiști. Actele de agresiune pot fi atribuite în mod direct unui teritoriu, dar atribuirea etichetei de spațiu al riscului duce la apariția stigmatului teritorial (spațiu viciat). În colectivul mental al populației referitor la perceperea mediilor geografice, spațiile reale sunt suprapuse unor hărți mentale exprimând diverse incertitudini, temeri și ipoteze, distorsionând de multe ori realitatea din teren.

Așa cum au căzut de acord și alți geografi ce au pășit pe drumul geografiei violenței, spațiul, locul și peisajul sunt actori principali ai violenței reale, cât și a celei imaginate, atât în prezent cât și în trecut. Studiul realizat a prezentat o lume în care violența nu este doar un act fizic direct și antisocial, aceasta fiind în același timp și o percepție, o construcție socială. Fiecare societate interpretează actele violente în mod diferit și le combate în funcție de valorile culturale pe care și le-a cultivat pe parcursul evoluției istorice.

Analiza violenței dintr-o perspectivă multiscalară a prezentat lumea într-un mod structural și contextual, iar rezultatele acestei lucrări trebuie să fie privite ca un semnal de alarmă pentru că actele violente au ajuns să primească eticheta de „eveniment obișnuit” al cotidianului. Acceptarea acestor forme de violență în societate vor duce în cele din urmă la griparea mecanismelor de bună funcționare a societăților și la destabilizarea comunităților locale.

În final, se poate accepta faptul că unele stereotipuri teritoriale au un oarecare fundament real, însă discursurile care le promovează nu ar trebui să facă abuz de ele și mai ales să nu le generalizeze asupra ansamblurilor teritoriale. Lucrarea de față nu și-a propus nici încredințarea și nici dez-încredințarea unor spații geografice pe baza indicatorilor violenței; cercetarea realizată a încercat să propună mai degrabă reflecții asupra violenței în lumea contemporană, dincolo de stereotipurile născute din ignoranță și de lipsa de înțelegere a cauzelor generatoare a violenței. De cele mai multe ori sunt condamnate efectele unei probleme, dar nu sunt luate în considerare și cauzele structurale care au contribuit la construirea unui cadru favorabil pentru propagarea efectelor unor probleme sociale, inclusiv pentru problemele ce țin de subiectul violenței manifestate la nivel mondial. Nu numai guvernele ar trebui să mediteze la acest lucru, ci și fiecare dintre noi...

Bibliografie selectivă

- Agamben G.** (1998). *Homo Sacer: Sovereign Power and Bare Life*, Stanford University Press, Stanford, ISBN: 9780804732185.
- Arturo E.** (2001). *Culture sits in places: reflections on globalism and subaltern strategies of localization*, Political Geography, Volume 20, Issue 2, 2001, Pages 139-174, ISSN 0962-6298, [https://doi.org/10.1016/S0962-6298\(00\)00064-0](https://doi.org/10.1016/S0962-6298(00)00064-0).
(<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0962629800000640>)
- Allen J.** (2001). *Poverty as a Form of Violence*, Journal of Human Behavior in the Social Environment. 4 (2–3): 45–59. doi:10.1300/J137v04n02_03â.
- Bailly A., Béguin H., Scariati R.** (2017). *Introducere în geografia umană*, Ed. Universității „Alexandru Ioan Cuza”, ISBN: 978-606-714-368-3.
- BBC News** (2018). *Sweden rape: Most convicted attackers foreign-born, says TV*, BBC News, <https://www.bbc.com/news/world-europe-45269764>
- Bourgois P.** (2001). *The power of violence in war and peace: Post-Cold War lessons from El Salvador*. Ethnography, 2(1), 5-34. Retrieved May 16, 2021, from <http://www.jstor.org/stable/24047716>.
- Bonilla C.** (2016). *Defining Communities with ESRI's Grouping Analysis Tool*, Azavea (blog) Disponibil la: <https://www.azavea.com/blog/2016/10/12/defining-communities-grouping-analysis-tool/>, Consultat/accesat: 25 mai 2020.
- Camara H.** (1971). *A Pastoral Vision of a Technical Report*. International Social Work, 14(2), 61–65. <https://doi.org/10.1177/002087287101400211>.
- Chatterjee I.** (2012). *How are they othered? Globalization, Identity and Violence in an Indian City*, The Geographical Journal 178:134-146.
- Cook, R., Wainer, H.** (2012). *A century and a half of moral statistics in the United Kingdom: Variations on Joseph Fletcher's thematic maps*, Significance, 9: 31-36. <https://doi.org/10.1111/j.1740-9713.2012.00575.x>
- Dănăică D.** (2010). *Caracteristici ale migrației în România*, Analele Universității „Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu, Seria Economie, 2, 189-200.
- Dobash R. E., și Dobash, R.** (1992). *Women, violence and social change*, London, UK: Routledge, ISBN 9780415036108.
- Eisner O.** (2015). *How to Reduce Homicide by 50% in the Next 30 Years*, Violence

- Research Centre at the Institute of Criminology University of Cambridge, https://www.researchgate.net/publication/280712936_How_to_Reduce_Homicide_by_50_in_the_Next_30_Years.
- Esri** (2021). *Multivariate Clustering (Spatial Statistics)*, ArcGis Pro (blog), <https://pro.arcgis.com/en/pro-app/2.8/tool-reference/spatial-statistics/multivariate-clustering.htm>
- Esri** (2021). *How Multivariate Clustering works*, ArcGis Pro (blog), <https://pro.arcgis.com/en/pro-app/2.8/tool-reference/spatial-statistics/how-multivariate-clustering-works.htm>.
- Esri** (2021). *How Hot Spot Analysis (Getis-Ord Gi*) works*, ArcGis Pro (blog), <https://pro.arcgis.com/en/pro-app/2.8/tool-reference/spatial-statistics/hot-spot-analysis.htm>.
- Esri** (2021). *Optimized Outlier Analysis (Spatial Statistics)*, ArcGis Pro (blog), <https://pro.arcgis.com/en/pro-app/2.8/tool-reference/spatial-statistics/how-multivariate-clustering-works.htm>.
- Farmer P., Walton, D., Tarter, L.** (2000). *Infections and Inequalities. Global Change și Human Health*, 1, 94–109, <https://doi.org/10.1023/A:1010088804348>
- Fajnzylber P., Lederman, D., Loayza N.** (2002). *Inequality and Violent Crime*. The Journal of Law și Economics, 45(1), 1–39. <https://doi.org/10.1086/338347>.
- Frost P.** (2010). *The Roman State and Genetic Pacification*, Sage Journals, doi: <https://doi.org/10.1177/147470491000800306>.
- Fletcher J.** (1849). *Moral and Educational Statistics of England and Wales*. Journal of the Statistical Society of London, 12(2), 151–176. <https://doi.org/10.2307/2338222>
- Fluri J.** (2011). *Bombs and Barricades: Geographies of Conflict and Civilian (in)Security*, Transactions of the Institute of British Geographers 36, no. 2 (2011): 280–96. <http://www.jstor.org/stable/23020818>.
- Gabor V. R.,** (2020). *Criminalitatea și calitatea vieții în România, capitol în Calitatea vieții și reziliența sistemelor geografice*, Publisher: Editura Universității "Alexandru Ioan Cuza" din Iași, ISBN: 978-606-714-606-6 (pp.163-174), https://www.researchgate.net/publication/348976989_CRIMINALITATEA_SI_CALITATEA_VIETII_IN_ROMANIA.
- Galtung J.** (1990). *Cultural Violence*, Journal of Peace Research, 27, pages 291-305, doi:10.1177/0022343390027003005, https://www.researchgate.net/publication/249705858_Cultural_Violence.
- Galtung J.** (1969). *Violence, Peace, and Peace Research*. Journal of Peace Research, 6(3), 167-191. Retrieved May 12, 2021, from <http://www.jstor.org/stable/422690>.

- Giles J.** (2006). *The Spaces of Violence*, University of Alabama Press, ISBN 0817315020, 9780817315023.
- Giles W., Hyndman, J.** (2004). *Sites of Violence: Gender and Conflict Zones*, Berkeley, University of California Press, ISBN: 9780520237919.
- Gregory D.** (2011). *The everywhere war*, The Geographical Journal 177(3): 238-250. (PDF) *Violence*, Available from https://www.researchgate.net/publication/326985955_Violence [accessed Aug 23 2022].
- Gregory D., Johnston R., Pratt G., Watts M., Whatmore S.** (2009) *The Dictionary of Human Geography*, Blackwell; 2009; 5th Edition, ISBN: 978-1-405-13288-6.
- Gregory D., Pred A.** (2007). *Fear, Terror, and Political Violence*, Annals of the Association of American Geographers, DOI: 10.1111/j.1467-8306.2007.00591.x.
- Gregory D.** (2004). *The Colonial Present: Afghanistan, Palestine, Iraq*, Wiley-Blackwell.
- Groza O., Birta A. R.** (2020). *Calitatea vieții familiale în România – structuri spațiale ale divorțialității*, capitol în *Calitatea vieții și reziliența sistemelor geografice*, Publisher: Editura Universității "Alexandru Ioan Cuza" din Iași, ISBN: 978-606-714-606-6 (pp.163-174).
- Groza O.** (2002). *SIG între structurile spațiale generale și specificul local*, « Analele Științifice ale Universității « Al. I. Cuza » din Iași » (serie nouă), tomul XLVII, s. II c. Geografie, suplimentul Lucrările Simpozionului "SIG", nr. 7, Editura Univ. « Al. I. Cuza » Iași, 51-66.
- Gleditsch N. P., Nordås R.** (2009). *Climate Change and Conflict: A Critical Overview*, Die Friedens-Warte, 84(2), 11-28. Retrieved May 11, 2021, from <http://www.jstor.org/stable/23773880>.
- Gupta S.** (1991). *Attack on Indian ambassador to Romania Julio Ribeiro baffles investigators*, India Today (ziar). Disponibil la: <https://www.indiatoday.in/magazine/international/story/19911015-attack-on-indian-ambassador-to-romania-julio-ribeiro-baffles-investigators-814911-1991-10-15>, Consultat/accesat: 26 ianuarie 2021.
- Hanner J.** (1978). *Male violence and the social control of women*. In G. Littlejohn (Ed.), *Power and the state* (pp. 217-238). London, UK: Croom Helm.
- Harari Y.** (2019). *21 Lessons for the 21st century*, Vintage, ISBN: 9781784708283.
- Villegas P.** (2020). *A New Toll in Mexico's Drug War: More Than 61,000 Vanished*. The

- New York Times (ziar). Disponibil la: <https://www.nytimes.com/2020/01/06/world/americas/mexico-drug-war-death-toll.html>, Consultat/accesat: 06 februarie 2021.
- Walia H.** (2013). *Undoing border imperialism*, AK Press; Institute for Anarchist Studies, Retrieved August 23 2022 from <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&scope=sitesidb=nlebk&sidb=nlabk&AN=1094933>.
- Weber M.** (1992). *Politica, o vocație și o profesie*, Editura Anima, București, 1992, 12-13, Disponibila: <https://dokumen.tips/documents/max-weber-politica-o-vocatie-si-profesiepdf.html>, Consultat/accesat: 25 mai 2020.
- White M.** (2011). *The Great Big Book of Horrible Things*, W. W. Norton și Company, ISBN: 978-0-393-08192-3.
- Winton A.** (2004). *Urban violence: a guide to the literature*, Environment and Urbanization, 16(2), 165–184, <https://doi.org/10.1177/095624780401600208>
- Wood C.** (2007). *Locating violence: the spatial production and construction of physical aggression*. In: Watson, D. (2007), *Assaulting the Past: Violence and Civilization in Historical Context*. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing, pp. 20–37.
- WHO** (2002). *World report on violence and health*, World Health Organization, Geneva (Switzerland), https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42495/9241545615_eng.pdf.
- WHO** (2008). *Our cities, our health, our future*, World Health Organization - Centre for Health Development, Kobe (Japan), <https://dssbr.ensp.fiocruz.br/wp-content/uploads/2011/09/Our-citiesour-healthour-future.pdf>.
- WHO** (2010). *Violence prevention: the evidence*, World Health Organization și WHO Collaborating Centre for Violence Prevention, Valletta (Malta), ISBN 978 924 1500845, <https://apps.who.int/iris/handle/10665/77936>.
- World Health Organization și Pan American Health Organization.** (2012). *Understanding and addressing violence against women: intimate partner violence*. World Health Organization. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/77432>.
- WHO** (2014). *Preventing suicide: A global imperative*. World Health Organization, ISBN: 978 92 4 156477 9, <https://www.who.int/publications/i/item/9789241564779>.
- Zurbriggen E.** (2010). *Rape, War, and the Socialization of Masculinity*. *Psychology of Women Quarterly*. 34. 538 - 549. 10.1111/j.1471-6402.2010.01603.x.

